

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและผู้ให้ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ดร.เนาวรัตน์ สุวรรณวารี	อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร. เนติ เฉลยวาเรศ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
นายธวัช หมอยาคี	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3
นายสมเกียรติ กุ้เกียรติภูมิ	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต
ดร. สุกษิตรี พงษ์รัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีรัตนวิทยา

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร

นางมณฑลวัล วุฒิวชิยานันต์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3
นายบำรุง เสียงเพราะดี	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3
นายเจริญ พิมพ์พันธ์	ศึกษานิเทศก์
นางสาวประภาพรพรณ นาคข้าพันธ์ุ	ศึกษานิเทศก์
นางสุพิชฌาย์ ฟ้าหวัน	ศึกษานิเทศก์
นายณรงค์ พานิชวงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่
นายกฤษฎา สุขสวัสดิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหว้า
นายมงคล ไทยานันท์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทัพหลวง
นายชานาญ ชาญเจริญ	เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลวังลึก
นายพงษ์วิน ชัยวิรัตน์	นายกเทศมนตรี เทศบาลอำเภอสามชุก
ดร. สมบัติ นवलศรี	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสามชุก จำกัด
นายปรีชา จำปาเงิน	นักวิชาการเกษตร ชำนาญการพิเศษ ศูนย์วิจัยข้าว
นายศรีพล ปานเจริญ	ครูโรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต
นางศิริ แข็งขัน	ครูโรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต
ผศ.ราตรี โอภาส	กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายไพโรจน์ แสงสว่าง	กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายวิโรจน์ สุดคะนิง	กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายเมธี สรรพคุณานนท์	กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
นายอ่าง เบญจพิพิธ	ปราชญ์ท้องถิ่น
นายทวิช ชาญเจริญ	ตัวแทนผู้ปกครอง
นายอรรถชัย ยืนยง	ตัวแทนผู้ปกครอง
นางวิลาวัลย์ แสนละเอียด	ตัวแทนผู้ปกครอง

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๓๔๗/๕๒

วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน คร.นารีรัตน์ สุวรรณวารี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. แผนการจัดการเรียนรู้
 ๒. แบบทดสอบ
 ๓. แบบสัมภาษณ์
 ๔. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนางเขาวรัตน์ เขียวชาญ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องชาวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ๓๔๔/๕๒

วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน ดร.เนติ เฉลยวาเรศ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. แผนการจัดการเรียนรู้
 ๒. แบบทดสอบ
 ๓. แบบสัมภาษณ์
 ๔. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนางเยาวรัตน์ เชี่ยวชาญ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มารุต พัฒนา เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไกรขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒ / ๑๐๖๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายธวัช หมอญาติ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. แผนกการจัดการเรียนรู้
 ๒. แบบทดสอบ
 ๓. แบบสัมภาษณ์
 ๔. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนางเยาวรัตน์ เชี่ยวราญ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มารุต พันธ์ผล เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไคร้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐ Email : education@ru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒/๑๒๗๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต จังหวัดสุพรรณบุรี

ด้วยนางเยาวรัตน์ เชี่ยวชาญ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเรื่องชาวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มารุต พัฒผล เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนระหว่างการเก็บข้อมูลซึ่งสถานศึกษาของท่าน ได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โค้รขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางเยาวรัตน์ เชี่ยวชาญ ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ในสถานศึกษาของท่าน หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุญาตด้วยจักเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ ย่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๕๓-๑๑๑๒ ๐-๓๖๕๒-๒๖๐๗-๙ ถึง ๕๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๕๒-๒๖๑๐

Email: education@tru.ac.th

ศร ๐๕๔๙.๐๒/ ๑๒๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๖ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต จังหวัดสุพรรณบุรี

ด้วยนางเขาวรัตน์ เขียวชาญ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มารุต พัฒนาผล เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไหว้ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นางเขาวรัตน์ เขียวชาญ ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต เพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใสว)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ศษ ๐๕๔๙.๐๒ / ๑๐๖๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชนครินทร์
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบขอมอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ดร.สุภัทศิริ พรสุรัตน์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. แผนการจัดการเรียนรู้
 ๒. แบบทดสอบ
 ๓. แบบสัมภาษณ์
 ๔. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนางเยาวรัตน์ เชี่ยวชาญ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มารุต พัฒมผล เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอขอมอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย,ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนไล)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐ Email: education@tru.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๙.๐๒ / ๑๐๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายสมเกียรติ กู้เกียรติภูมิ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. แผนการจัดการเรียนรู้
 ๒. แบบทดสอบ
 ๓. แบบสัมภาษณ์
 ๔. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้วยนางเขาวรัตน์ เชี่ยวชาญ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องชาวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จังหวัดลพบุรี โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.มารุต พัฒผล เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ภูมิรัตนราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐ Email : education@tru.ac.th

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
จังหวัดสุพรรณบุรี

(สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าวจังหวัด
สุพรรณบุรี ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรอำเภอสามชุก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตัวแทนผู้ประกอบการ และผู้รู้ในท้องถิ่น)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเกี่ยวกับความต้องการ
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 เพื่อ
เป็นข้อมูลต่อการพิจารณาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบตามความเป็นจริง โดยแบบ
สัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 15 ข้อดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรหรือการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จำนวน 2 ข้อ

แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 6 ข้อ

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี
4. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
5. ตำแหน่งการทำงาน.....
6. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 7 ข้อ

1. ท่านคิดว่าปัจจุบันหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่า ควรมีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับใช้ในสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ข้าวไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ควรมีเนื้อหาเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าควรใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้อะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าควรมีการวัดและประเมินผล อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของแบบสัมภาษณ์**

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาแบบสัมภาษณ์ และให้คะแนนความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โดยกา เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องคะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อ	ประเด็น	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	สถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์				
2	ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น				
3	การสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น				
4	เนื้อหา สาระของหลักสูตรข้าวไทย				
5	แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องข้าวไทย				
6	การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้				
7	การวัดและประเมินผลหลังจากเรียนเรื่องข้าวไทย				
8	ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น และแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรหรือใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน				

ลงชื่อ

(

ผู้ตรวจ

)

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ชาวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4
(สำหรับนักเรียน)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง ชาวไทย และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนต้องการในหลักสูตรเรื่องชาวไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงแบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 12 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการในการเรียนหลักสูตร เรื่องชาวไทย และรูปแบบการจัดการเรียนกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

คำชี้แจง จงเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. ชื่อ.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี ชั้นประถมศึกษาปีที่.....
4. อาชีพของผู้ปกครอง.....
5. นักเรียนเคยมีความรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับชาวไทยหรือไม่
 - ไม่เคย
 - เคย

(ถ้าเคย) นักเรียนมีความรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับชาวไทย อย่างไรบ้าง
(โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ความต้องการในการเรียนหลักสูตร เรื่องชาวไทย และรูปแบบการจัดการเรียนกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. นักเรียนคิดว่าการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับ ชาวไทย มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร
 - 1. สำคัญ เพราะ.....
 - 2. ไม่สำคัญ เพราะ.....

2. ข้าวไทยในฐานะเป็นพืชเศรษฐกิจ และเป็นอาหารหลักของคนในประเทศไทย การเรียนรู้เรื่องข้าวไทย นักเรียนคิดว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเรียนหรือไม่ อย่างไร

1. จำเป็น เพราะ.....
2. ไม่จำเป็น เพราะ.....

3. นักเรียนต้องการให้โรงเรียน จัดการศึกษา เรื่องข้าวไทย ในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร

1. ต้องการเพราะ.....
2. ไม่ต้องการเพราะ
3. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. นักเรียนต้องการให้มีวิทยากรท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของข้าวไทย หรือไม่

1. ต้องการ เพราะ
2. ไม่ต้องการเพราะ
3. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. นักเรียนต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องข้าวไทย ในลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เชิญวิทยากรมาบรรยาย
2. ประกวดบทความ / คำขวัญ
3. วาดภาพ
4. จัดการอภิปรายโต้วาที
5. แข่งขันตอบปัญหาวิชาการ
6. จัดประกวดโครงการเกี่ยวกับข้าวไทย
7. ศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับข้าวไทย
8. ปฏิบัติจริงในเนื้อหาสาระที่เหมาะสม
9. จัดนิทรรศการ
10. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. นักเรียนต้องการเรียนเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้าวไทย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ความสำคัญของข้าวไทย
2. ประวัติความเป็นมาของข้าวไทย
3. ชนิดของข้าว
4. ประเพณีข้าว
5. การปลูกข้าว
6. เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาข้าว

- 7. พันธุ์ข้าวไทย และการปรับปรุงพันธุ์
- 8. การค้าข้าวของไทย
- 9. ผลผลิตจากข้าว
- 10. การอนุรักษ์ข้าวไทย
- 11. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. นักเรียนต้องการให้มีการวัดและประเมินผล จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องข้าวไทยอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1. การปฏิบัติจริง
- 2. การทดสอบ
- 3. แฟ้มสะสมงาน
- 4. การสอบถาม
- 5. การสัมภาษณ์
- 6. การสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน
- 7. ตรวจสอบผลงาน
- 8. นักเรียนประเมินตนเอง
- 9. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณนักเรียนทุกคน

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของแบบสอบถาม**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสอบถาม และให้คะแนนความสอดคล้องของแบบสอบถาม เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องคะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อ และกรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อ	ประเด็น	ระดับ ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม			
2	ความสำคัญของ ข้าวไทยของนักเรียน			
3	ความจำเป็นที่จะเรียนรู้เรื่อง ข้าวไทยของนักเรียน			
4	ความต้องการที่จะให้โรงเรียนจัดการศึกษาเรื่อง ข้าวไทยของนักเรียน			
5	ความต้องการที่จะให้มีวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้เรื่องข้าวไทย			
6	ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องข้าวไทย			
7	เนื้อหาสาระที่นักเรียนต้องการเรียนในเรื่องข้าวไทย			
8	ลักษณะการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องข้าวไทยที่นักเรียนต้องการ			

ลงชื่อ

(

ผู้ตรวจ

)

ภาคผนวก จ

แบบสนทนากลุ่ม (focus group)

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสนทนากลุ่ม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเทพสตรี

แบบสนทนากลุ่ม (focus group)

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต ครูสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้รู้ในท้องถิ่น

คำชี้แจง

แบบสนทนากลุ่ม (focus group) ฉบับนี้เป็นประเด็นคำถามในการสนทนาเกี่ยวกับ สภาพความต้องการด้านข้อบ่งชี้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนจำนวน 12 ข้อดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนา จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพความต้องการด้านความจำเป็นและความสำคัญ ด้านข้อบ่งชี้เนื้อหา สาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและ ประเมินผล เกี่ยวกับเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จะต้องเรียน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนา จำนวน 5 ข้อ

คำชี้แจง กรุณาเติมข้อความลงในช่องว่างของแบบสนทนากลุ่ม ตามความเป็นจริง

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
- ผู้บริหารสถาน
- ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตร
 - กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน
 - ผู้รู้ในท้องถิ่น
2. เพศ.....
3. อายุ..... ปี
4. อาชีพ.....
5. วุฒิการศึกษา.....

ตอนที่ 2 สภาพความต้องการด้านความสำคัญและความจำเป็น ด้านขอขยายเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เกี่ยวกับเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนที่จะต้องเรียน จำนวน 6 ข้อโดยกำหนดประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ความสำคัญและความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความเหมาะสมหรือไม่ ควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมในเรื่องใด

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน หรือผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องของข้าวและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าวของไทย มาร่วมสอนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ข้าวไทย ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

เทคนิคการสอน.....

ครู และวิทยากรที่สอน.....

สื่อและแหล่งเรียนรู้.....

การวัดและประเมินผล.....

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อการให้นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และควรไปศึกษาแห่งใด

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าการอนุรักษ์ข้าวไทยและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าว มีความสำคัญและมีความจำเป็นหรือไม่ และควรส่งเสริมให้อนุรักษ์ข้าวไทยในเรื่องใดมากที่สุด

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จำนวน 1 ข้อ

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง
แบบการสนทนากลุ่ม (focus group)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบการสนทนากลุ่มและให้คะแนนความสอดคล้องของแบบสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องคะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสนทนากลุ่มมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสนทนากลุ่มมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสนทนากลุ่มไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

จุดประสงค์	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1. สถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
2. ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เนื้อหาสาระ ของข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. การเชิญวิทยากรภายนอกโรงเรียน หรือผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของข้าว และสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าวของไทย

จุดประสงค์	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
5. ความสอดคล้องของประเด็น สนทนากลุ่มเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ชาวไทย ในด้านเทคนิควิธีสอน วิทยากร สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
6. ความสอดคล้องของประเด็น สนทนากลุ่มเกี่ยวกับการนำ นักเรียนไปศึกษานอกสถานที่
7. ความสอดคล้องของประเด็น สนทนากลุ่มเกี่ยวกับการ ส่งเสริมให้อุรักษ์ชาวไทย อนุรักษ์ชาวไทยและสิ่ง เกี่ยวเนื่องด้วย ชาวไทย
8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ลงชื่อ

ผู้ตรวจ

(

)

ภาคผนวก ฉ

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องข้าวไทย

เยาวรัตน์ เชี่ยวชาญ

หลักสูตรท้องถิ่น

เรื่อง

ข้าวไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

- หลักการ
- วิสัยทัศน์
- จุดหมาย
- สมรรถนะความสำคัญของผู้เรียน
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์
- มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
- โครงสร้าง
- คำอธิบายรายวิชา
- ขอบข่ายเนื้อหา
- เวลาเรียน
- กิจกรรมการเรียนรู้
- สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผล

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย หลักการ วิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะความสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้

หลักการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการ ของท้องถิ่น นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนใน สังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่าง มั่นคง แนวการพัฒนาดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจ ที่ดีงาม มีจิต สาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการที่ได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบ ซึ่งกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน โดยในมาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมิให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้าน เทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ มี คุณธรรม รักความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรีเขต 3 ได้ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตร ท้องถิ่นในระดับเขตพื้นที่ เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นที่เหมาะสมและนำไปจัดทำรายละเอียดของเนื้อหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น และจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติจริง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอันจะทำให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ มีความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต ได้ศึกษานโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้มี คำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มีการกำหนด วิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน และศึกษากรอบหลักสูตรท้องถิ่นในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ที่ให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้ได้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ที่เหมาะสม กับการเรียนการสอนในแต่ละระดับ และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเนื้อหาสาระและเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งยังได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาคำความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากแนวคิดดังกล่าวพบว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างแท้จริง

การเรียนรู้เรื่องข้าวเป็นความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นเนื่องจากข้าวมีความสำคัญและผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมานานอาจสามารถกล่าวได้ว่าข้าวเป็นปฐมบทชีวิตของคนไทยเพราะไม่ใช่เป็นแต่เพียงอาหารหลักของทุกคนเท่านั้น แต่มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดความสามัคคี การร่วมแรงร่วมใจ เอื้อเฟื้อต่อกันในรูปแบบของวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ข้าวยังมีความสำคัญต่อสังคมไทยในฐานะสินค้าส่งออกอันดับต้นๆมาโดยตลอดนับตั้งแต่ที่ประเทศสยามเริ่มติดต่อค้าขายกับชาวโลก และมีความสำคัญยิ่งขึ้นในปัจจุบันเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ภาวะวิกฤต เกิดความล้มเหลวในภาคการเงินและภาคอุตสาหกรรม ข้าวจึงเป็นหนึ่งในสินค้าทางการเกษตร ที่ถูกฝากความหวังให้ช่วยกอบกู้วิกฤตและนำพาความมั่งคั่งมาสู่สังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง เพราะข้าวไทยเป็นข้าวที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดโลก โดยเฉพาะ "ข้าวหอมมะลิ" ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นแชมป์ในปัจจุบัน จนถึงขนาดมีความพยายามพัฒนาข้าวขึ้นมาเลียนแบบข้าวหอมมะลิในหลายประเทศ ในขณะที่ข้าวไทยนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศชาติ ต่อมามีการนำพาชาติให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ จึงเพิกเฉยไม่สนใจภาคเกษตรเป็นที่เกรงกันว่าจะไม่เหลือชาวนาที่ยืนหยัดปลูกข้าวให้คนไทยกิน และคนไทยอาจจะต้องหันไปซื้อข้าวจากต่างประเทศกิน และจากการที่ข้าวไทยมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่ครั้งอดีตอาจกล่าวได้ว่าข้าวคือผลิตผลที่เกิดจากความวิริยะอุตสาหะของคนไทยเป็นสายเลือดหล่อเลี้ยงประเทศไทยมาแต่โบราณและยังเป็นที่ชอนตำนานเล่าขานเรื่องราวอันเก่าแก่ของประเทศอย่างมากมาย ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงควรให้ความสำคัญภาคภูมิใจ และตระหนักในคุณค่าของข้าวไทย

วิสัยทัศน์

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทย มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทยมีความรู้ทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง

เจตคติที่ดีต่อการศึกษาการประกอบอาชีพ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณภาพสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

จุดหมาย

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ชาวไทยมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ มีความตระหนักในการดำเนินชีวิตตามวิถีไทยเห็นคุณค่าของทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมตลอดจนรักและหวงแหนทรัพยากรที่มีค่า มีความรักชาติ มีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย มีจิตสาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

สมรรถนะความสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ชาวไทย มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ คือ

1. มีความสามารถในการสื่อสาร มีวัฒนธรรมในการเลือกรับข่าวสาร มีหลักการ มีเหตุผล
2. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม
3. มีความสามารถในการแก้ปัญหา เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ มีการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีทักษะชีวิตปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
5. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ชาวไทย

จากการศึกษากรอบหลักสูตรท้องถิ่นในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ที่ต้องการให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยกำหนดสาระการเรียนรู้ของ

ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในลักษณะบูรณาการในสาระการเรียนรู้ดังนี้

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดที่ 4 อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ 5 เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของหลักการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัดที่ 3 อธิบายหลักเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดที่ 2 อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติโดยสังเขป

ตัวชี้วัดที่ 3 แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1 อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป

ตัวชี้วัดที่ 2 ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติในดินแดนไทย

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัดที่ 1 อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป

ตัวชี้วัดที่ 2 บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

ตัวชี้วัดที่ 3 อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจและควรค่าแก่การอนุรักษ์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสำคัญของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้แผนที่ ภาพถ่ายระบุลักษณะสำคัญทางกายภาพของจังหวัดตนเอง

ตัวชี้วัดที่ 2 ระบุแหล่งทรัพยากรและสิ่งต่างๆในจังหวัดของตนเองด้วยแผนที่

ตัวชี้วัดที่ 3 ใช้แผนที่อธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 1 อธิบายสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด

ตัวชี้วัดที่ 2 อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น

ตัวชี้วัดที่ 3 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในจังหวัด

โครงสร้าง

หลักสูตรชาวไทยกำหนดเป็นสาระเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ได้รับการประสานงานจากเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวาระประสบการณ์ที่จัดให้นักเรียนมีรายละเอียดดังนี้

ความรู้พื้นฐาน และความสำคัญของชาวไทย

- ประวัติชาวไทย
- วัฒนธรรมและพิธีกรรมชาวไทย
- ชนิดของข้าว
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา
- การปลูกข้าวของคนไทย
- วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย
- การบริโภคข้าว
- ผลผลิตและการแปรรูปข้าวไทย
- การค้าข้าวของไทย
- การอนุรักษ์ ข้าวไทย

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษา อธิบาย ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร ภูมิอากาศ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ของจังหวัด ภูมิภาคต่างๆ และประเทศไทย อธิบาย นำเสนอข้อมูล เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาความเป็นมาของ การปลูกข้าวไทย วัฒนธรรมข้าว ภูมิปัญญาไทยเกี่ยวกับข้าวไทย และ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เปรียบเทียบความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ อาชีพหลักของคนไทย สรุปกระบวนการ

ทำนา และอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ตลอดจนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ

ขอข่ายเนื้อหาสาระ

ขอข่ายเนื้อหาสาระหลักสูตร ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4จัดการเรียนรู้โดยการเพิ่มหน่วยการเรียนรู้ ในลักษณะของการบูรณาการระหว่างสาระ ทั้ง 5 สาระที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมตรงตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งมีเนื้อหาสาระดังนี้

ตาราง แสดงขอข่ายเนื้อหาสาระหลักสูตร ข้าวไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฉบับร่าง

เนื้อหา	เวลาเรียน (ชั่วโมง)		
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความและความสำคัญของข้าวไทย	1		1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าว	1		1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชนิดของข้าว	1		1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาข้าว	1		1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การปลูกข้าว	2	3	5
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย	1		1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การบริโภคข้าว	1		1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การค้าข้าว	1		1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ผลผลิตจากข้าว	1	2	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 การอนุรักษ์และความภาคภูมิใจข้าวไทย	1		1
รวม	11	5	16

เวลาเรียน

หลักสูตร ชาวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ประมาณ 16 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 8 สัปดาห์ ซึ่งผู้สอนสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้นโดยปรับให้เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน และสภาพของผู้เรียนตามอัตราเวลาเรียนของมวลประสบการณ์โดยประมาณดังตาราง

ตาราง แสดงเวลาเรียนของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องชาวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เนื้อหา	อัตราเวลาเรียนโดยประมาณ	
	ร้อยละ	ชั่วโมง
ภาคทฤษฎี	68.75	11
ภาคปฏิบัติ	31.25	5
รวม	100.00	16

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตร เรื่องชาวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 เป็นไปตามจุดประสงค์ข้างต้น จึงกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. จัดการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นตามสภาพความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นและคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลและพัฒนาการทางสมอง โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเช่น กระบวนการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมกระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการจัดการเป็นต้น
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเลือกใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่หลากหลายและมีการนำเสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่ตั้งมาสร้างความตระหนักเห็นคุณค่าของชาวไทยและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยชาว
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเชิญวิทยากร หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการ ส่งเสริมประสบการณ์ตรง เช่น การฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาดูงานนอกสถานที่ตามความเหมาะสม
8. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเรียนรู้ของนักเรียน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึง การเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ชาวไทยมีดังนี้

1. เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับชาวไทย
2. ใบความรู้
3. ใบกิจกรรม
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้แต่ละบุคคลและแบบกลุ่ม
5. แบบประเมินผลงานแต่ละบุคคล และผลงานกลุ่ม
6. การฝึกปฏิบัติจริง
7. วีดิทัศน์
8. รูปภาพอาชีพของคนไทย ชาวไทยและวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับชาวไทย
9. แผ่นพับ
10. คอมพิวเตอร์
11. แถบบันทึกเสียง
12. วิทยากรในท้องถิ่น
13. ห้องสมุด
14. นาข้าว และแปลงนาสาธิตในท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติ และสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น

1. สังเกตจากการซักถาม การอภิปราย
2. การประเมินพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้
3. การตรวจการบ้าน
4. การผลงานการทำใบกิจกรรม / ภาระงาน / แฟ้มสะสมงาน
5. การใช้แบบทดสอบ
6. การประเมินจากการปฏิบัติจริง

แนวการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แนวการจัดการเรียนรู้ เรื่องข้าวไทย ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลมีรายละเอียดดังนี้

สาระสำคัญ

ข้าวไทยเป็นธัญพืชที่มีความสำคัญต่อคนไทยมานานนับพันปี จนถึงปัจจุบัน ข้าวเป็นอาหารหลักที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนไทย และยังมีความสำคัญต่อสังคมไทยในฐานะสินค้าส่งออกอันดับต้น ๆ มาโดยตลอดนับตั้งแต่ที่ประเทศไทยติดต่อค้าขายกับชาวโลก และยังมีความสำคัญยิ่งขึ้นในปัจจุบันเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ภาวะวิกฤติ เกิดความล้มเหลวในภาคการเงินและภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีวิกฤติการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมทำให้ระบบนิเวศน์เสื่อมเสีย ผลผลิตข้าวตกต่ำ มีการแข่งขันในการส่งออกมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ มากขึ้นในอนาคต ข้าวจึงเป็นหนึ่งในสินค้าทางเกษตรที่ถูกฝากความหวังที่จะช่วยกอบกู้วิกฤติและนำพาความมั่งคั่งสู่สังคมไทยอีกครั้งหนึ่ง เพราะข้าวไทยมีข้าวที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดโลก โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ จนมีความพยายามพัฒนาข้าวขึ้นมาเลียนแบบข้าวหอมมะลิในหลายประเทศ ข้าวจึงแบบแน่นอนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยและมีความสำคัญยิ่งต่อคนไทยและสังคมไทย การเรียนรู้เรื่องข้าวไทย จึงมีประโยชน์ต่อผู้เรียน เพื่อร่วมกันส่งเสริมในการอนุรักษ์ ตระหนักถึงคุณค่า ภาคภูมิใจ หวงแหนภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับข้าวไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกประวัติความเป็นมา และความสำคัญของข้าวไทยได้
2. ยกตัวอย่างและอธิบายวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับข้าวได้
3. บอกความรู้สึกรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของไทยได้
4. บอกชนิดของข้าวไทยได้
5. ยกตัวอย่างและอธิบายถึงประโยชน์เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาแต่ละอย่างได้
6. อธิบายกระบวนการปลูกข้าวได้
7. ฝึกปฏิบัติในการหว่าน และเกี่ยวข้าวได้
8. เขียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อภูมิปัญญาของชาวนาไทยได้
9. ยกตัวอย่างพันธุ์ข้าวที่มีในท้องถิ่นของตนเองได้

10. บอกพันธุ์ข้าวที่เป็นที่นิยมและการปรับปรุงพันธุ์ข้าวของไทยได้
11. เสนอแนวคิดในการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทยได้
12. อภิปรายกระบวนการผลิตและการค้าข้าวของไทยได้
13. เสนอแนวทางในการแข่งขันการค้าข้าวกับประเทศคู่ค้าของไทยได้
14. อธิบายและยกตัวอย่างการแปรรูปที่เป็นผลผลิตของข้าวได้
15. เสนอแนวคิดในการผลิตสินค้าที่ทำจากข้าวในการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้
16. ตระหนักถึงคุณค่าสามารถบอกแนวทางการอนุรักษ์ข้าวไทยได้
17. อธิบายความรู้สึกภาคภูมิใจต่อข้าวไทยได้เหมาะสมและมีเหตุผล

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของข้าวไทย
2. วัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทย
3. ชนิดของข้าว
4. เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาข้าว
5. การปลูกข้าว
6. วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย
7. การบริโภคข้าว
8. ผลผลิตจากข้าว
9. การค้าข้าว
10. การอนุรักษ์ข้าวไทย

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของข้าวไทย

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึงคำขวัญของจังหวัดสุพรรณบุรี และครูถามว่าในคำขวัญ ตอนใดกล่าวถึงอาชีพของคนไทย
2. นักเรียน และครูร่วมกันอภิปรายคำขวัญดังกล่าวเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับอาชีพของคนไทยเสร็จแล้วนักเรียนตอบคำถามของครู
3. นักเรียนดูภาพการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ควรรู้จัก

4. นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาใบความรู้ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของข้าวไทย หรือจากเอกสารอื่น ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ เช่น หนังสือและแผ่นพับ
5. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษา แล้วเขียนลงใน ใบกิจกรรม ตรวจสอบให้ถูกต้องแล้วตกแต่งให้สวยงาม
6. นักเรียนตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
7. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และสำคัญของข้าวไทย โดยครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เสร็จแล้วนัดหมายกับนักเรียนในการเรียนครั้งต่อไป

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทย

1. นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวของคนไทย
2. ครูซักถามนักเรียนถึงประสบการณ์ที่เคยพบเห็นในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าวในท้องถิ่นตนเอง
3. นักเรียนแบ่งกลุ่มละความสามารถ เก่ง กลาง ย่อน เพื่อศึกษาใบความรู้เรื่องวัฒนธรรมข้าวไทย
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรม จากนั้นตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แล้วจดบันทึกลงในแบบบันทึกเพื่อประเมินผลการเรียนรู้
5. นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นของคนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีเกี่ยวกับข้าวในท้องถิ่นของตน เป็นการบ้าน
6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของวัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทยตลอดจนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของคนไทย จากนั้นครูนัดหมายในการเรียนครั้งต่อไป

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชนิดของข้าวไทย

1. นักเรียนดูลักษณะต้นข้าวที่ครูนำมาแสดงให้นักเรียนดู แล้วร่วมกันตอบข้อซักถามของครู
2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม เพื่อศึกษาลักษณะของต้นข้าวจากของจริงประกอบใบความรู้
3. นักเรียนกลุ่มเดิมร่วมกันทำใบกิจกรรม แล้วนำผลงานที่ทำเสร็จแล้วนำเสนอครูเพื่อตรวจผลงาน
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานไปติดที่ป้ายนิเทศ ให้เพื่อนต่างกลุ่มชมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับชนิดของข้าวในหัวข้อต่าง ๆ ที่เรียนในวันนี้ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. นักเรียนแต่ละคนรับใบกิจกรรมไปทำเป็นการบ้านเพื่อเสริมประสบการณ์ ในการเรียนรู้ เรื่องชนิดของข้าวให้มากยิ่งขึ้น

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 5 ข้อ
2. นักเรียนทนายภาพปริศนาที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนา แล้วร่วมกันตอบคำถามของครู
3. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึง เครื่องมือเครื่องใช้บางชนิด จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสนใจ เพื่อศึกษาใบความรู้ เรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบกิจกรรม และร่วมกันระดมความคิดในการทำผลงานระหว่างนี้ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และการทำงานกลุ่ม
5. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันจนครบทุกกลุ่ม
6. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนามากขึ้น
7. ครูสุ่มถามนักเรียน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาข้าว

8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาข้าว จากนั้นนักเรียนทำข้อทดสอบหลังเรียน จำนวน 5 ข้อ

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การปลูกข้าวของคนไทย

1. นักเรียนฟังเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว และร่วมร้องเพื่อให้เกิดความสนุกสนานปลุกเร้าความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น
2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม และแบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเพลงว่ากล่าวถึงสิ่งใดบ้าง เพื่อฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาสาระของบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับข้าว จากนั้นครูพูดเชื่อมโยงเพื่อเข้าสู่สาระที่จะเรียนวันนี้ แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้ เอกสาร และแผ่นพับเกี่ยวกับการปลูกข้าวเพื่อศึกษาถึงความสำคัญของการปลูกข้าว
4. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอข้อคิดเห็นหน้าห้องเรียน จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของการปลูกข้าวของคนในอดีตและปัจจุบัน
5. ร่วมกันสรุปโดยนำความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มมาคิดไว้ที่ป้ายนิเทศ
6. ครูเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ เพื่อให้ได้สาระครบถ้วนจากนั้นนัดหมายการเรียนครั้งต่อไป
7. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนบทเรียนวันก่อนจากนั้นนักเรียนคู่วิถีทัศน์เรื่องกระบวนการทำนาแล้วซักถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อทราบพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

8. นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษาไปความรู้เรื่องประวัติการปลูกข้าวไทยในอดีตถึงปัจจุบัน และสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการปลูกข้าวไทย

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนบันทึกสรุปข้อความรู้ลงในใบกิจกรรม จากนั้นรวบรวมผลงานส่งครูเพื่อประเมินผลงาน

10. ร่วมกันอภิปรายถึงการปลูกข้าวของคนในอดีต และในปัจจุบัน และเปรียบเทียบให้เห็นถึงวิวัฒนาการของการปลูกข้าวของคนไทย

11. ครูนำผลการทำใบกิจกรรมที่ตรวจเสร็จแล้วพร้อมทั้งข้อสังเกตขณะทำงานมาสรุปให้นักเรียนฟังเพื่อชื่นชมผลงานของนักเรียนตลอดจนเสริมแรงให้นักเรียนเรียนมีพัฒนาในการทำงานที่ดีขึ้น

12. ร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนวันนี้อีกครั้งและนัดแนะการเรียนครั้งต่อไป

13. ครูนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ตามที่ได้ออกไปในวันก่อนเพื่อศึกษาการทำนาจากแหล่งเรียนรู้จริงซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้โรงเรียน

14. นักเรียนทดลองหว่านข้าวหลังจากฟังคำอธิบายจากวิทยากรที่เป็นเจ้าของนาในแปลงนาสาธิต

15. นักเรียนร่วมกันสรุปกระบวนการทำนาตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงการเก็บเกี่ยว โดยมีวิทยากรและครูช่วยเสริมข้อมูลให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

16. ครูนัดแนะกับวิทยากรและนักเรียนถึงการศึกษาดูแปลงนาตามเวลาที่กำหนดสำหรับใช้ในการทดลองการเกี่ยวข้าวในครั้งต่อไป

17. นักเรียนคุณภาพแสดงการเกี่ยวเกี่ยวข้าวทั้งในอดีตและปัจจุบันเพื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่างตลอดจนข้อดีและข้อเสีย

18. ครูนำนักเรียนไปยังแปลงนาสาธิตที่ได้นัดแนะกันไว้ซึ่งได้ไปเยี่ยมชมแปลงนาเป็นระยะในช่วงพักกลางวัน

19. ครูอธิบายถึงกิจกรรมวันนี้ จากนั้นให้วิทยากรที่เป็นเจ้าของนาอธิบายวิธีการเกี่ยวเกี่ยวข้าวพร้อมทั้งสาธิตให้ดู

20. นักเรียนทดลองเกี่ยวข้าวโดยวิธีใช้เกี่ยวเกี่ยวข้าวครูกำหนดเวลาซึ่งสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

21. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกระบวนการปลูกข้าวโดยให้นักเรียนทำใบกิจกรรมไปทำเป็นการบ้าน

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 6 วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย

1. นักเรียนดูเมล็ดข้าวพันธุ์ต่าง ๆ ที่ครูนำมาแสดงให้ดูแล้วร่วมกันสนทนาซักถามถึงลักษณะของพันธุ์ข้าว และพันธุ์ข้าวที่นักเรียนรู้จัก

2. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสนใจ เพื่อศึกษาเรื่องพันธุ์ข้าวไทยและวิวัฒนาการข้าวไทย

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเมล็ดพันธุ์ข้าวต่าง ๆ ที่ครูนำมาแสดงให้ดูแล้วตอบคำถาม
4. นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษาใบความรู้เรื่องวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทยในหัวข้อที่กำหนด หรืออาจค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวต่าง ๆ เสร็จแล้วระดมความคิดในการทำใบกิจกรรม
5. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวไทย ครูให้ออกาสนักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมมาเล่าให้เพื่อนฟัง

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การบริโภคข้าวไทย

1. นักเรียนฟังข่าวและบทความที่เกี่ยวกับข้าวโดยนำกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ครูอ่านให้ฟัง จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของนำกระแสพระราชดำรัส
2. ครูซักถามความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริโภคข้าวไทยโดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
3. นักเรียนแต่ละคนศึกษาใบความรู้เรื่องการบริโภคข้าวของคนไทย เสร็จแล้วทำ ใบกิจกรรมที่ครูมอบหมาย
4. นักเรียนอาสาสมัครออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยมีเพื่อน ๆ และครูช่วยกันติ ชม เพิ่มเติมเพื่อให้ได้เนื้อหาสาระที่สมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น
5. นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงค่านิยมในการบริโภคข้าวของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมยกตัวอย่างอาหารที่มาทดแทนการรับประทานข้าว
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการบริโภคข้าวของคนในอดีตและปัจจุบันสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการรับประทานข้าวที่เปลี่ยนไปของคนไทย
7. ให้นักเรียนช่วยกันบอกถึงความสำคัญของการบริโภคข้าวของคนไทย พร้อมทั้งเสนอแนวทางรักษาค่านิยมในการบริโภคข้าวลงในแผนที่ความคิด และร่วมกันสรุปแผนที่ความคิด

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 8 ผลผลิตของการแปรรูปข้าว

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง และทบทวนบทเรียนครั้งก่อน
2. นักเรียนดูตัวอย่างผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดจากการแปรรูปของข้าว ที่ครูนำมาให้ดูแล้วตอบข้อซักถามของครู
3. นักเรียนแบ่งกลุ่ม คนโดยวิธีจับสลากเพื่อศึกษาผลผลิตที่แปรรูปมาจากข้าว
4. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่องผลผลิตจากข้าวไทย แล้วร่วมกันทำใบกิจกรรมโดยให้นักเรียนสำรวจผลผลิตจากข้าวไทยในห้องดินและที่อื่น ๆ

5. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
 6. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสาระที่เรียนในวันนี้โดยร่วมกันสรุปให้ตรงประเด็นจากนั้นครูเพิ่มเติมให้ได้เนื้อหาสาระสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
 7. ครูนัดหมายการเรียนรู้ครั้งต่อไปเพื่อเตรียมอุปกรณ์สำหรับฝึกปฏิบัติจริงให้พร้อม โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนออกแบบผลงานได้ตามความเหมาะสมของเวลา
 8. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนถึงความสำคัญและประโยชน์ของการแปรรูปข้าวให้เป็นผลผลิตต่างๆ
 9. นักเรียนและครูร่วมกันตรวจวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมาว่าครบถ้วนหรือไม่
 10. ครูชี้แจงกระบวนการฝึกปฏิบัติจริงในการแปรรูปข้าวให้เป็นผลิตภัณฑ์ตามความสนใจ หรือตามตกลงกันไว้ในวันก่อน คือการทำเข้าเฝ้าหมี่
 11. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการทำข้าวเม่าราง หรือสิ่งที่แต่ละกลุ่มได้จัดเตรียมมาก่อนลงมือปฏิบัติจริง
 12. นักเรียนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนระหว่างฝึกปฏิบัติครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และการทำงานกลุ่มโดยสอดแทรกด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้สามารถร่วมงานกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข
 13. แต่ละกลุ่มแสดงผลงานโดยนำมาวางไว้เพื่อร่วมกันประเมินผลงาน
 14. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของข้าวที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นอาหารต่างๆได้มากมาย และให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง
- กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 9 การค้าข้าว**
1. นักเรียนฟังบทความเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวไทยจากหนังสือพิมพ์รายวันที่ครูอ่านให้ฟังแล้วร่วมกันวิเคราะห์บทความดังกล่าวเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ข้าวในปัจจุบัน
 2. นักเรียนอาสาสมัครที่ติดตามข่าวหรือมีความรู้เกี่ยวกับการค้าข้าวแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในห้อง
 3. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสนใจ เพื่อศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวและการค้าข้าวของไทย
 4. แต่ละกลุ่มสรุปความรู้ โดยครูเสนอแนะให้ออกแบบตามความสนใจ
 5. ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาใบความรู้ หน้าชั้นเรียน
 6. นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงเรื่องการแข่งขันกันค้าข้าว
 7. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนเกี่ยวกับการค้าข้าวของไทย ความสำคัญของการส่งออกข้าว การแข่งขันกับประเทศคู่ค้า ความภาคภูมิใจในข้าวไทย ที่ได้รับความนิยม

8. ครูเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของข้าวความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของชาวนาไทย และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของการค้าขายเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนภูมิใจในอาชีพหลักของคนไทยและเน้นให้ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 10 การอนุรักษ์ และความภาคภูมิใจในข้าวไทย

1. นักเรียนดูภาพต่างๆของข้าวไทยเช่น ภาพการปลูกข้าว ภาพพันธุ์ข้าว ภาพการแสดงพิธีกรรมของข้าวไทย ภาพเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา เป็นต้น
2. ร่วมกันสนทนาถึงความสำคัญและประโยชน์ของข้าวไทยโดยทบทวนจากบทเรียนวันก่อน
3. นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ข้าวไทย และข้าวไทยที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการของตลาดข้าวโลก
4. นักเรียนแต่ละคนทำใบกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ข้าวไทย
5. นักเรียนออกมานำเสนอตามหัวข้อที่ได้รับ
6. ครูเสนอแนะในข้อคิดของตนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันจากนั้นครูเสริมข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
7. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงการอนุรักษ์ข้าวของไทย และช่วยกันเสนอแนวทางจากการอนุรักษ์ข้าวไทยจากนั้นนักเรียน ทำข้อทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในห้องเรียน การเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องข้าวไทยมีดังนี้

1. เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับข้าวไทย
2. ใบความรู้เรื่องข้าวไทย
3. ใบกิจกรรมเกี่ยวกับข้าวไทย
4. แบบสังเกตพฤติกรรมกรการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้แต่ละบุคคลและแบบกลุ่ม
5. แบบประเมินผลงานแต่ละบุคคล และผลงานกลุ่ม
6. การฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องการปลูกข้าว และการแปรรูปข้าว
7. วิดีทัศน์เรื่อง กระบวนการปลูกข้าว
8. รูปภาพเกี่ยวกับอาชีพของคนไทย ข้าวไทย และวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับข้าวไทย ฯลฯ
9. แผ่นพับเรื่องการปลูกข้าวโดยวิธีต่าง ๆ

10. อินเตอร์เน็ต
11. แลบบันทึกลับเสียง
12. วิทยาการในห้องถิน
13. ห้องสมุด สหกรณ์การเกษตร โรงสีข้าว
14. นาข้าว และแปลงนาสาธิตในห้องถิน

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้อุ้สอนดำเนินการเป็นปกติ และสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น

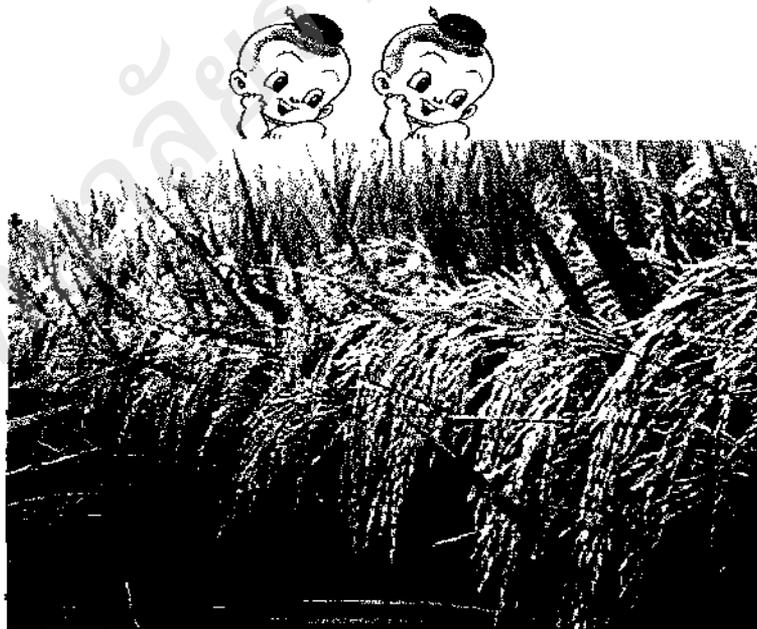
1. สังเกตจากการซักถาม การอภิปราย
2. การประเมินพฤติกรรมกรเรียนรู้อุ้
3. การตรวจการบ้าน
4. การผลงานการทำใบกิจกรรม / การะงาน / แฟ้มสะสมงาน
5. การใช้แบบทดสอบ
6. การประเมินจากการปฏิบัติจริง

แผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง

ข้าวไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

- สาระสำคัญ
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- สาระการเรียนรู้
- กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
- สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผล

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ข้าวไทย
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 16 ชั่วโมง

หน่วยการ	เรียนรู้สาระการเรียนรู้	เวลา / ชั่วโมง
ข้าวไทย	1. ประวัติข้าวไทย	1
	2. วัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทย	1
	3. ชนิดของข้าวไทย	1
	4. เครื่องมือเครื่องใช้ในการปลูกข้าว	1
	5. การปลูกข้าว	5
	6. วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย	1
	7. การบริโภคข้าว	1
	8. การแปรรูปข้าว	3
	9. การค้าข้าว	1
	10. การอนุรักษ์ข้าวไทย	1
	รวม	16

หมายเหตุ

1. สาระการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการปลูกข้าวแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ
2. สาระการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องผลผลิตจากข้าวแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้เรื่องข้าวไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	กระบวนการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. ประวัติข้าวไทย	1. รู้ เข้าใจประวัติความเป็นมาและความสำคัญของข้าวไทย	1. กระบวนการสืบค้น	1. สื่อสิ่งพิมพ์	1. สังเกต
2. วัฒนธรรมข้าวไทย	2. รู้ เข้าใจ	2. กระบวนการทำงานกลุ่ม	2. ใบความรู้	พฤติกรรม
3. ชนิดของข้าว	3. บอกชนิดของข้าวไทยได้	3. กระบวนการแก้ปัญหา	3. ใบกิจกรรม	การเรียนรู้
4. การปลูกข้าว	4. ยกตัวอย่างข้าวไทยได้	4. กระบวนการสืบค้นและสร้างความตระหนัก	4. บัตรงาน	2. สังเกต
5. เครื่องมือเครื่องใช้ทำนาข้าว	5. เปรียบเทียบการใช้เครื่องมือทำนาของอดีตและปัจจุบันได้	5. กระบวนการปฏิบัติ	5. แผ่นพับ	พฤติกรรม
6. พันธุ์ข้าวและการปรับปรุงพันธุ์ข้าว	6. อธิบายขั้นตอนการปลูกข้าว	6. กระบวนการทดลอง	6. อินเทอร์เน็ต	การทำงาน
7. การบริโภคข้าว	7. ตระหนักถึงความจำเป็นของข้าวและการปลูกข้าว		7. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	กลุ่ม
8. การค้าข้าว			8. บุคคลในชุมชน	3. ตรวจผลงาน
9. ผลผลิตจากการใช้เครื่องมือ			9. ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่น	4. ทดสอบ
10. การอนุรักษ์ข้าวไทย			10. สถานที่จริง	5. แฟ้มผลงาน

สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	กระบวนการ เรียนรู้	สื่อและแหล่ง เรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
	8. รู้ เข้าใจการ เปลี่ยนแปลง การทำนาข้าว			
	9. บอกคุณค่า ของภูมิปัญญา ไทย			
	10. ตระหนักและ เห็นคุณค่าของ ทรัพยากรข้าว			
	11. บอกวิธี การ อนุรักษ์ ข้าว วัฒนธรรมและ พิธีกรรมข้าว			
	12. มีจิตสำนึก ในการรักษา สิ่งแวดล้อม			

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้เรื่องชาวไทย เรื่อง ประวัติชาวไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การปลูกข้าวในประเทศไทยมีมาช้านานแล้ว ซึ่งมีหลักฐานการพบเมล็ดข้าวและร่องรอยการปลูกข้าวในที่ต่าง ๆ การปลูกข้าวในยุคสมัยต่าง ๆ เป็นไปตามแบบแผนวิถีชีวิตของคนไทยโดยมุ่งปลูกข้าวเพื่อบริโภคเป็นหลัก ข้าวจึงมีความสำคัญต่อชีวิตของคนไทยจนถึงปัจจุบันนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายประวัติความเป็นมาของข้าวได้
2. บอกความสำคัญของข้าวได้
3. เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ข้าวของไทยได้อย่างเหมาะสม

สาระการเรียนรู้

ประวัติชาวไทย

- ประวัติความเป็นมาของชาวไทย
- ความสำคัญของชาวไทย

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องชาวไทย จำนวน 30 ข้อ
2. นักเรียน และครูร่วมกันสนทนาถึงคำขวัญของจังหวัดสุพรรณบุรี และครูถามว่า ในคำขวัญ ตอนใดกล่าวถึงอาชีพของคนไทย เพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับอาชีพของคนไทยเสร็จแล้วนักเรียนตอบคำถามของครู เช่น

- อาชีพเกษตรกรรมมีอะไรบ้าง
- อาชีพอะไรที่คนไทยส่วนใหญ่ทำมากที่สุด
- คนในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร

จากนั้นครูให้นักเรียนดูภาพการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ควรรู้จัก

ขั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสนใจออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คนเพื่อศึกษา

ใบความรู้ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของข้าวไทย (ภาคผนวกที่ 1) หรือจากเอกสารอื่น ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ เช่น หนังสือและแผ่นพับ

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระดมความคิดสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษา แล้วเขียนลงใน ใบกิจกรรม (ภาคผนวกที่ 2) ตรวจสอบให้ถูกต้องแล้วตกแต่งให้สวยงาม

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน

ขั้นสรุป

1. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และสำคัญของข้าวไทย โดยครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ครูสุ่มถามนักเรียนเพื่อจะได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจของนักเรียน

3. ครูสรุปผลงานของแต่ละกลุ่มให้นักเรียนทราบ เพื่อจะได้แก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้นเสร็จแล้วนัดหมายกับนักเรียนในการเรียนครั้งต่อไป

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ
2. คำขวัญประจำจังหวัด
3. รูปภาพการประกอบอาชีพของคนไทย
4. ใบความรู้ / หนังสือ / แผ่นพับ
5. ใบกิจกรรม
5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผล

1. วิธีวัด

1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ดังนี้

- การอธิบายประวัติความเป็นมาของข้าว
- การบอกความสำคัญของข้าว
- การเสนอแนวทางในการอนุรักษ์ข้าวของไทย
- การตอบคำถามและการร่วมแสดงความคิดเห็น

1.2 ตรวจสอบผลงานการทำใบกิจกรรม

2. เครื่องมือการวัดและประเมินผล

- 2.1 แบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ
- 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 2.3 แบบประเมินผลงานจากการทำใบกิจกรรม

3. เกณฑ์การวัดและการประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

3.1 นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้เฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

3.2 นักเรียนมีคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน และการทำผลงานจากใบกิจกรรม ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

ภาคผนวกที่ 2 ใบความรู้ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของข้าวไทย

ภาคผนวกที่ 3 ใบกิจกรรมเรื่อง ประวัติความเป็นมาของข้าวไทย

ภาคผนวกที่ 4 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ภาคผนวกที่ 5 แบบประเมินผลงาน

ภาคผนวกที่ 1

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย(x) ลงในกระดาษคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

1. สิ่งใดที่ใช้เป็นหลักฐานแสดงความเก่าแก่ของข้าวไทย

ก. จดหมายเหตุกรุงศรี	ข. หลักศิลาจารึก
ค. ข้าวเปลือกในหลุมฝังศพ	ง. บันทึกหอสมุดแห่งชาติ
2. ข้อความที่จารึกไว้บนหลักศิลาว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” หมายถึงข้อใด

ก. ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ	ข. การทำนาต้องเลี้ยงปลาด้วย
ค. บอกให้ทราบว่าในน้ำมีปลามาก	ง. ในนามีข้าวมาก
3. การอนุรักษ์ข้าวพื้นเมืองข้อใดเหมาะสมที่สุด

ก. แลกพันธุ์ข้าวกับต่างประเทศ	ข. เก็บไว้ในธนาคารเชื้อพันธุ์พืช
ค. ปลูกไว้ขายให้ต่างชาติเพื่อเผยแพร่	ค. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเก็บไว้
4. วันสำคัญในวันใดที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชาวนาไทย

ก. วันพืชมงคล	ข. วันฉัตรมงคล
ค. วันเข้าพรรษา	ง. วันสงกรานต์
5. พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ทำขึ้นเพื่อเหตุผลใด

ก. ทดลองหว่านข้าว	ข. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ
ค. เพื่อกระตุ้นให้ชาวนากระตือรือร้น	ง. มอบเกียรติบัตรแก่ชาวนาดีเด่น
6. ประเพณีใดแสดงถึงความรักความสามัคคีในการปลูกข้าว

ก. พิธีรับขวัญข้าว	ข. แห่นางแมว
ค. พิธีลงแขกเกี่ยวข้าว	ง. พิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
7. คำว่า “ข้าวเบา” หมายถึงข้อใด

ก. อายุเก็บเกี่ยวสั้น	ข. อายุเก็บเกี่ยวปานกลาง
ค. เป็นข้าวที่มีน้ำหนักเบา	ง. อายุเก็บเกี่ยวมาก
8. เมล็ดข้าวที่นิยมปลูกในเขตร้อนคือข้าวชนิดใด

ก. ข้าวเมล็ดป้อม	ข. ข้าวเมล็ดกลาง
ค. ข้าวเมล็ดยาว	ง. ข้าวเมล็ดใหญ่
9. ข้าวเจ้าและข้าวเหนียวเป็นการจำแนกประเภทของข้าวแบบใด

ก. แบ่งตามแหล่งกำเนิด	ข. แบ่งตามประเภทของเนื้อแป้ง
ค. แบ่งตามความสัมพันธ์กับระดับน้ำ	ง. แบ่งตามรูปร่างของเมล็ด

10. ข้อใดเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการแปรรูปข้าว
- ก. เครื่องสีข้าว
ข. เครื่องนวดข้าว
ค. เครื่องเกี่ยวข้าว
ง. รถแทรกเตอร์
11. ปัจจุบันชาวนาไทยนิยมหว่านข้าวด้วยวิธีใด
- ก. ใช้คนหว่าน
ข. ใช้รถไถหว่าน
ค. ใช้เครื่องหว่าน
ค. ใช้วิธีลงแขกหว่านข้าว
12. พื้นที่ภาคใดจัดเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของไทย
- ก. ภาคใต้
ข. ภาคกลาง
ค. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ง. ภาคเหนือ
13. ข้อใดคือปัจจัยหลักของการทำนาของประเทศไทย
- ก. สภาพน้ำ
ข. สภาพพื้นที่
ค. สภาพอากาศ
ง. พันธุ์ข้าวไทย
14. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเตรียมดิน
- ก. คราด
ข. ไถตะ
ค. ไถแปร
ง. ใส่ปุ๋ย
15. ข้าวที่ปลูกในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางของไทยนิยมปลูกข้าวชนิดใด
- ก. ข้าวเมล็ดเรียวยาว
ข. ข้าวเมล็ดป้อม
ค. ข้าวเมล็ดใหญ่
ง. ข้าวเมล็ดใหญ่มาก
16. พันธุ์ข้าวใดได้รับรางวัลที่ 1 ในการประกวดข้าวโลกที่ประเทศแคนาดา
- ก. ข้าวพันธุ์ปิ่นแก้ว
ข. ข้าวพันธุ์พวงเงิน
ค. ข้าวพันธุ์ปิ่นทอง
ง. ข้าวขาวหอมมะลิ
17. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการพัฒนาพันธุ์ข้าว
- ก. ทำให้ราคาข้าวสูงขึ้น
ข. ทำให้มีคุณภาพสูงขึ้น
ค. ทำให้เพิ่มผลผลิต
ง. ทำให้ต้านทานโรคและแมลง
18. ข้อใดไม่ใช่เอกลักษณ์ของข้าวไทยพันธุ์ดี
- ก. เนื้อขาวใสเป็นมัน
ข. เปลือกหุ้มเมล็ดหนา
ค. เมล็ดใหญ่
ง. ขนาดเท่ากันและมีน้ำหนักดี
19. ข้อดีของข้าวพันธุ์พื้นเมืองคือข้อใด
- ก. ให้ผลผลิตสูง
ข. ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ
ค. มีความตอบสนองต่อปุ๋ยดี
ง. คุณภาพหุงต้มดี
20. ธาตุอาหารใดไม่มีในข้าว
- ก. โปรตีน
ข. วิตามิน
ค. วิตามินซี
ง. คาร์โบไฮเดรต

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1. ค	2. ก	3. ข	4. ก	5. ข
6. ค	7. ก	8. ค	9. ข	10. ก
11. ค	12. ข	13. ค	14. ก	15. ก
16. ก	17. ก	18. ข	19. ข	20. ค
21. ง	22. ข	23. ค	24. ข	25. ง
26. ค	27. ข	28. ข	29. ค	30. ค

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 2 ใบความรู้

ประวัติความเป็นมาของข้าวไทย

การปลูกข้าวในประเทศไทยมีมาประมาณ 5,000 มาแล้ว ในระยะแรกเป็นช่วงก่อนประวัติศาสตร์ การปลูกข้าวจะอยู่ในที่สูงหรือเขตภูเขาเป็นหลักฐานการพบเมล็ดข้าวซึ่งมีอายุ 3,500 ปี ถึง 3,000 ปีที่ถ้ำปุงฮุง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่แถบข้าวในภาชนะดินเผาที่อำเภอบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งพบเศษเครื่องปั้นดินเผาซึ่งมีรอยแถบติดอยู่ที่บ้านโนนนกทา จังหวัดขอนแก่น การปลูกข้าวในสมัยต่าง ๆ ตามแบบแผนวิถีชีวิตของคนไทยมุ่งปลูกข้าวเพื่อบริโภค เป็นหลัก เหลือบริโภคเก็บไว้ในยุ้งฉางจะนำไปแลกเปลี่ยนกับปัจจัยอื่นบ้างเฉพาะที่จำเป็น เช่น นำไปแลกเปลี่ยนผ้า ยารักษาโรคหรืออาหารประเภทอื่น ต่อมามีการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อทำการเกษตรเช่นใช้เครื่องจักรแทนแรงงานสัตว์ ใช้ปุ๋ยเคมีแทนปุ๋ยคอก นำวิธีศึกษาวิจัยทดลองทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการคัดเลือกพันธุ์ ขยายพันธุ์ ผสมพันธุ์ได้แพร่หลายสู่ทวีปเอเชียทำให้การปลูกข้าวเปลี่ยนเป้าหมายจากการมุ่งบริโภคเป็นหลักมาเป็นมุ่งค้าขายเป็นหลักมากขึ้นจนกระทั่งปัจจุบันซึ่งอยู่ในยุคการทำนาหลายครั้งในรอบปี ชาวนามุ่งทำนาเพื่อขายข้าวเป็นสำคัญ

ข้าวที่มนุษย์ใช้ในการบริโภคมีอยู่ 2 ชนิด คือ ข้าวปลูกเอเชียและข้าวปลูกแอฟริกา ข้าวไทยจัดเป็นข้าวปลูกเอเชียซึ่งปลูกได้ดีในเขตร้อนและมีหลากหลายพันธุ์กรรมมาก คนไทยบริโภคข้าวมานานแล้ว ในระยะแรกจะบริโภคข้าวเหนียวทั้งเม็ดใหญ่และเมล็ดป้อม ต่อมาได้รับอิทธิพลของเขมร จึงทำให้มีการบริโภคข้าวเจ้าเมล็ดเรียวยากขึ้นใน

ภาคกลาง แล้วแพร่กระจายออกไป มีการค้นพบทั้งข้าวเมล็ดป้อม เมล็ดใหญ่ และเมล็ดเรียวยาก การค้นพบข้าวหลายจำพวกในชุมชนทำให้ทราบว่าในชุมชนอาจมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอาศัยอยู่บริเวณนั้น มีการติดต่อกันระหว่างกลุ่ม ทำให้เกิดวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

ความสำคัญของข้าวต่อประเทศไทย

คนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล ในระยะแรก ๆ จะบริโภคข้าวเหนียวทั้งเมล็ดใหญ่และเมล็ดป้อม ส่วนข้าวเจ้าบริโภคน้อย ภายหลังจากอิทธิพลของวัฒนธรรมเขมรแพร่เข้ามาสู่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาทำให้มีการบริโภคข้าวเจ้ามากขึ้นในบริเวณภาคกลางและในปัจจุบันก็ยังนิยมบริโภคข้าวทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ตามความนิยมที่แตกต่างกันไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้เกิดวัฒนธรรมในการบริโภค ประเพณีต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปเช่นเดียวกัน

ข้าวไม่ใช่แค่จะเป็นอาหารหลักของทุกคนเท่านั้น แต่มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันในรูปแบบวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมการลงแขก โดยฤดูกาลจะมีการช่วยกันปักดำข้าว เกี่ยวข้าวและนวดข้าวสลับกันไป พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าว และข้าวไทยยังเป็นสินค้าออกที่มากที่สุดถึงร้อยละ 30 ของการส่งออกทั้งหมดของโลก เนื่องจากข้าวไทยมีคุณภาพสูง โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ จึงนับได้ว่าข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย เป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่เข้ามาสู่ประเทศไทย สร้างรายได้ให้แก่ประเทศและเกษตรกรไทยในรูปแบบต่าง ๆ มากมายเช่นในรูปแบบของขนม ของหวาน หรือข้าวสุกพร้อมบริโภคในกระป๋อง เป็นต้น

แนวทางการอนุรักษ์ข้าวไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพันธุ์ข้าวและการผลิตข้าวไทย มีรับสั่งแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้รักษาพันธุ์ข้าวไทย โดยเฉพาะสิทธิบัตรยีนควบคุมความหอมในข้าว ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาออกสิทธิบัตรดังกล่าวให้ประเทศไทย ซึ่งถือเป็นประเทศแรกของโลกที่ให้ความคุ้มครองในเรื่องนี้

นอกจากนี้เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้ตระหนักถึงความสำคัญของข้าวไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะร่วมกับมูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาเป็นประธาน โดยจะจัดกิจกรรมวันขอบคุนชานนาขึ้น เพื่อเชิดชูยกย่องชาวนาที่ปลูกข้าวให้คนไทยได้รับประทานกันมายาวนาน และวิถีชีวิตของชาวนาก็ยังผูกพันกับคนไทยมาโดยตลอด พร้อมทั้งจะผลักดันให้เป็นกิจกรรมประจำวันชานนาแห่งชาติ คือ วันที่ 5 มิถุนายนของทุกปี

ภาคผนวกที่ 3

ใบกิจกรรม

เรื่อง ประวัติความเป็นมาของข้าวไทย

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนรู้ เข้าใจสามารถบอกประวัติความเป็นมาของข้าวไทยได้
คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาบทเรียนนี้

1. ประวัติความเป็นมาของข้าวไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความสำคัญของข้าวไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางในการอนุรักษ์ข้าวไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หลักฐานข้าวไทย

ภาคผนวกที่ 4
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องประวัติข้าวไทย

กลุ่ม..... ชั้น

ที่	ชื่อ - สกุล	การบอกประวัติความเป็นมาของข้าวไทย	การอธิบายความสำคัญของข้าวไทย	การเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์ข้าวไทย	รวมเฉลี่ย	สรุป	
		4	4	4		4	ผ่าน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

**รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่อง ประวัติความเป็นมาของชาวไทย**

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
การบอกประวัติความเป็นมาของชาวไทย	อธิบายประวัติความเป็นมาของชาวไทยได้ถูกต้อง ชัดเจน และ รายละเอียดครบถ้วน	อธิบายประวัติความเป็นมาของชาวไทยได้ถูกต้อง ชัดเจน แต่ไม่มีรายละเอียดครบถ้วน	อธิบายประวัติความเป็นมาของชาวไทยได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจนและไม่ครบถ้วน	อธิบายประวัติความเป็นมาของชาวไทยได้ถูกต้องน้อย
การอธิบายความสำคัญของชาวไทย	บอกความสำคัญของชาวไทยได้ถูกต้องมีการระบุเหตุผลมากกว่า 4 ประเด็น	บอกความสำคัญของชาวไทยได้ถูกต้องมีการระบุเหตุผลไม่ต่ำกว่า 3 ประเด็น	บอกความสำคัญของชาวไทยได้ถูกต้องมีการระบุเหตุผลไม่ต่ำกว่า 2 ประเด็น	บอกความสำคัญของชาวไทยได้ถูกต้องมีการระบุเหตุผลได้ 1 ประเด็น
การเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์ชาวไทย	เสนอแนะแนวทางอนุรักษ์ชาวไทยได้เหมาะสม หลากหลายมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	เสนอแนะแนวทางอนุรักษ์ชาวไทยได้เหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แต่ไม่หลากหลาย	เสนอแนะแนวทางอนุรักษ์ชาวไทยได้เหมาะสม ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	เสนอแนะแนวทางอนุรักษ์ชาวไทยได้น้อย ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ภาคผนวกที่ 5
แบบประเมินผลงานกลุ่ม
เรื่อง ประวัติความเป็นมาของชาวไทย

ที่	ชื่อกลุ่ม	ความถูกต้อง	การสื่อสาร	กระบวนการทำงาน	ผลสำเร็จของงาน	สรุป	
		4	4	4	4	ผ	มผ
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
ความถูกต้อง	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องครบถ้วนอย่างมีเหตุผลและขยายความคิดได้ดีมาก	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องอย่างมีเหตุผลและขยายความคิดได้ดี	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องในบางส่วนแสดงเหตุผลน้อย	แสดงความคิดรวบยอดไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่และไม่มีการแสดงเหตุผล
การสื่อสาร	สื่อความหมายได้ดี ถูกต้อง น่าเสนอได้ ชัดเจนตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ดี ถูกต้อง น่าเสนอได้ ชัดเจนตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ถูกต้องมีผิดพลาดบ้างนำแต่ตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ถูกต้องน้อย น่าเสนอไม่ชัดเจน
กระบวนการทำงาน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนและแบ่งภาระงานอย่างชัดเจน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนและแบ่งภาระงานแต่ไม่ชัดเจน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมพอใช้ ไม่มีการวางแผนและแบ่งงานอย่างชัดเจน	ใช้วิธีการไม่ค่อยเหมาะสมไม่มีการวางแผนและแบ่งงานอย่างชัดเจน
ผลสำเร็จของงาน	มีผลงานที่ถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ น่าสนใจมาก	มีผลงานที่ถูกต้องครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์มีความคิดสร้างสรรค์บ้าง	มีผลงานที่ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์แต่ไม่ครบถ้วนไม่มีความคิดสร้างสรรค์	มีผลงานที่ถูกต้องน้อยไม่ครบถ้วนและตรงตามจุดประสงค์ ลอกเลียนแบบผู้อื่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้เรื่องข้าวไทย เรื่อง วัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความผูกพันของข้าวกับคนไทย ก่อให้เกิดวัฒนธรรมมากมาย ทั้งด้านประเพณี ด้านการปกครอง ในส่วนพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำนายึดถือปฏิบัติมาจนถึงราชกาลปัจจุบัน ได้แก่พระราชพิธีพืชมงคลและพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและสิริมงคลแก่ชาวนาไทยที่ปลูกข้าวทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีประเพณีที่แสดงความรัก ความสามัคคี ภูมิปัญญาต่างๆของชาวบ้านซึ่งเป็นประเพณีที่น่าภาคภูมิใจของคนไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายถึงความสำคัญของวัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวของไทยได้
2. บอกประโยชน์ของวัฒนธรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวได้
3. เสนอแนวทางอนุรักษ์วัฒนธรรมและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวได้
4. บอกความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทยที่เกี่ยวข้องด้วยวัฒนธรรมและพิธีกรรม

ข้าวของคนไทยได้

สาระการเรียนรู้

วัฒนธรรมและพิธีกรรมของข้าวไทย

- ความสำคัญของวัฒนธรรมและพิธีกรรมของข้าวไทย
- ความเชื่อเกี่ยวกับแม่โพสพ
- พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำ

1. นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมและและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าว(ภาคผนวกที่ 1)เช่น
 - พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
 - ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว
 - พิธีรับขวัญข้าว
2. ครูซักถามนักเรียนถึงประสบการณ์ที่เคยพบเห็นในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับวัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวในท้องถิ่นตนเอง จากนั้นพุดเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาสาระที่จะเรียนในวันนี้

ชั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มละความสามารถ เก่ง กลาง อ่อน เพื่อศึกษาใบความรู้เรื่อง วัฒนธรรมข้าวไทย (ภาคผนวกที่ 2)

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรมที่ 1 (ภาคผนวกที่ 3) หลังจากได้ศึกษาจากนั้น ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วจดบันทึกลงในแบบบันทึกเพื่อประเมินผลการเรียนรู้

3. ครูอธิบายกิจกรรมที่ 2 (ภาคผนวกที่ 4) สำหรับนักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่น ของตนเองเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีเกี่ยวกับข้าวในท้องถิ่นของตนเอง เป็นการบ้านเพื่อเผยแพร่ความรู้กัน

ชั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของวัฒนธรรมข้าวไทย ตลอดจนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมที่สั่งงามของคนไทย ครูสุ่มถามนักเรียนถึงแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีที่สั่งงามได้อย่างไรเพื่อจะได้ทราบแนวคิดของนักเรียน จากนั้นครูนัดหมายในการเรียนครั้งต่อไป

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมและและพิธีกรรมข้าวของคนไทย
2. ใบความรู้เรื่องวัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทย
3. ใบกิจกรรมเรื่องวัฒนธรรมข้าวไทย
4. แบบสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่น

การวัดและประเมินผล

1. วิธีวัด

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.2 ตรวจผลงาน
- 1.3 ชักถาม

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- 1.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.2 แบบประเมินผลงาน

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

- 1.1 นักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้เฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

1.2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลงานร้อยละ 80 ขึ้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 รูปภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวของคนไทย

ภาคผนวกที่ 2 ใบความรู้ เรื่องวัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทย

ภาคผนวกที่ 3 ใบกิจกรรมเรื่องวัฒนธรรมและพิธีกรรมข้าวไทย

ภาคผนวกที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่น

ภาคผนวกที่ 5 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ภาคผนวกที่ 6 แบบประเมินผลงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 1

รูปภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทย

ภาคผนวกที่ 2

ใบความรู้

เรื่องวัฒนธรรมและพิธีกรรมของชาวไทย

พิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวมีความสำคัญต่อชาวบ้านมากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับการทำมาหากินเลี้ยงชีพ พิธีกรรมข้าวจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดปีตามลำดับการเพาะปลูกข้าว โดยช่วงที่สำคัญที่สุดจะอยู่ระหว่างหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตและก่อนเริ่มฤดูกาลใหม่ พิธีกรรมข้าวมี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. พิธีกรรมก่อนการเพาะปลูก มีวัตถุประสงค์เพื่อบวงสรวง บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือบรรพบุรุษให้คุ้มครองป้องกันภัยอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ให้มีความสวัสดิมงคล มีความอุดมสมบูรณ์ ขอโอกาสและความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตในรอบปีนั้น ๆ อาทิ พิธีเลี้ยงขุนผีขุนดำ พิธีแห่นางแมว สวดคาถาปลาช่อน พิธีปั้นเมฆ พิธีบุญบังไฟ พิธีบุญชำระ

2. พิธีกรรมช่วงเพาะปลูก มีเป้าหมายเพื่อบวงสรวงบนบาน บอกกล่าว ผ่ากฝังสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้าวหรือการเพาะปลูกแก่เทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขอให้การเพาะปลูกข้าวดำเนินไปได้ด้วยดี ปราศจากอันตรายต่างๆ อาทิ พิธีแรกไถนา พิธีเลี้ยงผีตาแฮก ตกกล้า พิธีแรกดำนา พิธีปักข้าวตาแฮก พิธีปักกกตาแฮก

3. พิธีกรรมเพื่อการบำรุงรักษา เพื่อให้ข้าวงอกงาม ปลอดภัยจากสัตว์ต่างๆ หนอนเพลี้ย พิธีกรรมประเภทนี้ จัดขึ้นในช่วงระหว่างการเพาะปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยว อาทิ พิธีไล่่น้ำ พิธีปักตาเหลว พิธีสวดสังคหะ พิธีรับขวัญแม่โพสพ พิธีไล่หนู ไล่นก ไล่เพลี้ย ไล่แมลง และอื่นๆ โดยใช้น้ำมันดี ผ้ายันต์ ภาวนาโดยหัวหน้าทนาย หรือเครื่องราง

4. พิธีกรรมเพื่อการเก็บเกี่ยวฉลองผลผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตมาก และเพื่อแสดงความอ่อนน้อมกตัญญูต่อข้าว ตลอดถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง พิธีกรรมประเภทนี้ จัดขึ้นในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว อาทิ พิธีรวบข้าว พิธีแรกเกี่ยวข้าว พิธีเชิญข้าวขวัญ พิธีวางข้าวต่างน้ำ พิธีปลงข้าว พิธีขนข้าวขึ้นยุ้ง พิธีตั้งลอมข้าว พิธีปิดยุ้ง พิธีเปิดยุ้ง

พิธีทำขวัญข้าว

ของไหว้แม่โพสพ

รวงข้าวที่สมบูรณ์

ประเพณีทำขวัญแม่โพสพ

ประเพณีทำขวัญข้าวเป็นพิธีสำคัญของชาวนา เป็นประเพณีพื้นบ้านที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยอันผูกพันกับสายน้ำมาเนิ่นนาน โดยในฤดูฝนเมื่อเสร็จสิ้นการดำนา นับจากเดือนสิงหาคมเป็นต้นไป จนถึงราว เดือนพฤศจิกายน ที่น้ำหลากเต็มล้นตามความเชื่อว่าแม่โพสพมีพระคุณจึงต้องทำขวัญเป็นการกล่าวขอขมาต่อต้นข้าวทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับข้าว ทั้งการเกิดเองตามธรรมชาติ และจากการที่มนุษย์จะกระทำอะไรก็ตามกับต้นข้าว เช่น เกี่ยวข้าว อีกทั้งเพื่อเป็นการขอบคุณและเอาใจแม่โพสพที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ผืนนา และเพื่อขอกภัยและเรียกขวัญแม่โพสพ เป็นสิริมงคลลดบันดาลให้มั่งมียิ่งขึ้น ปกติจะทำกันในวันศุกร์ซึ่งถือว่าเป็นวันขวัญข้าว

ประเพณีทำขวัญข้าวของบางจังหวัด อาจมีประเพณีทำขวัญข้าว อยู่ 2 ช่วง คือ ช่วงที่ข้าวตั้งท้อง และช่วงข้าวพร้อมเกี่ยว โดยในแต่ละช่วงจะมีเครื่องเซ่นไม่เหมือนกัน เครื่องเซ่นของการทำขวัญข้าวตอนตั้งท้อง ด้วยความเชื่อที่ว่า แม่โพสพเป็นมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตเช่นเดียวกันพอข้าวตั้งท้อง จึงเชื่อว่าจะอยากทานอาหารเหมือนคนท้อง สิ่งที่ขาดไม่ได้ในเครื่องเซ่นช่วงตั้งกล่าวจึงเป็นของรสเปรี้ยว อ้อยน้ำมะพร้าว นอกเหนือจากหมาก พลุ ธงกระดาษสีต่างๆ ผ้าแดง ผ้าขาว ใส่ลงในชะลอมเล็ก ๆ มีเส้นด้ายสีแดงและสีขาวเพื่อผูกเครื่องเซ่นเข้ากับต้นข้าว ดอกไม้ และด้วยความเชื่อว่าแม่โพสพเป็นผู้หญิง จึงต้องมีน้ำอบ น้ำหอมด้วย โดยคนที่ทำพิธีมักจะเป็นผู้หญิงเจ้าของที่นา แต่พิธีนี้ให้โอกาสผู้ชายทำได้แต่ไม่นิยม หลังจากมัดโยงเครื่องเซ่นกับต้นข้าวด้วยด้ายสีแดงและขาวเข้าด้วยกันแล้ว ผู้ทำพิธีจะพรมน้ำหอมแบ่งรดต้นข้าว จากนั้นจึงจุดธูปปักกลบบนที่นาพร้อมกล่าวคำขอขมาต่าง ๆ แล้วแต่ที่จะนึกได้ ส่วนมากก็จะเป็นการบอกกล่าวถึงสิ่งที่กำลังจะทำ เช่น ขอให้มั่งมีรวงข้าวสวย มีข้าวเยอะ ๆ ให้ผลผลิตสูง ๆ เมื่อพูดทุกอย่าง

ที่อยากพูดจบก็ต้องร้องไห้แม่โศสพรับทราบเจตนาตั้ง ๆ เมื่อข้าวเริ่มตั้งท้องชวานาจะเอาไม้ไผ่มาสานชะลอมแล้วนำเครื่องแต่งตัวของหญิง เช่นแป้ง น้ำมันใส่ผม น้ำอบไทย หวี กระจกใส่ในชะลอม พร้อมด้วยขนมหวานสักสองสามอย่าง ส้มเขียวหวาน ส้มโอแกะกลีบปอกเสาะไม้ไผ่แล้วเอาชะลอมแขวนไว้ในนา เพื่อให้แม่พระโศสพแต่งตัวและเสวยสิ่งของนั้น จะได้ออกรวงได้ผลดี เขาเรียกว่า เจลว หลังจากพิธีทำขวัญข้าวในช่วงข้าวพร้อมเกี่ยว ก็ทำการเก็บเกี่ยวข้าวได้เลย หลังจากนั้นก็เตรียมตัวทำพิธี รับขวัญแม่โศสพ ในวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปีต่อไป แม้ว่าการทำงานปัจจุบันจะทำได้ถึงปีละ 3 ครั้งแต่ประเพณียังคงต้องทำตามการปลูกข้าวตามฤดูกาลในอดีตเท่านั้น การทำขวัญข้าว ผู้ชายสามารถทำขวัญข้าวได้ แต่รับขวัญข้าวไม่ได้เด็ดขาด

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ นับแต่โบราณมาพระเจ้าแผ่นดินได้ทรง

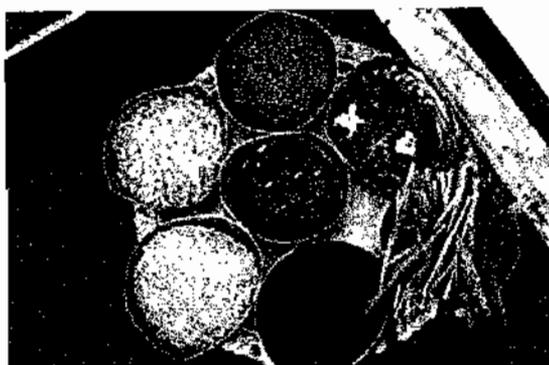
ทะนุบำรุง ทั้งด้วยการจัดหาที่ทำกิน แหล่งน้ำ สร้างเสริมขวัญกำลังใจด้วยการประกอบพระราชพิธีอันเป็นสิริมงคลเป็นประจำทุกปี เช่น เมื่อจะเริ่มฤดูกาลเพาะปลูกในเดือนหก โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการประกอบพิธีซึ่งเป็นพิธีของพราหมณ์ เรียกว่า "พระราชพิธีโศสพจรดพระนังคัล" หรือ "พระราชพิธีจรดพระนังคัล" มี

เจ้าพระยาพลเทพ เกษตรราชบัณฑิตเป็นผู้แทนพระองค์ไปทำพิธีแรกนา เรียกว่า "พระยาแรกนา" พระราชพิธีพืชมงคลและการจรดพระนังคัลนี้ได้เป็นแบบแผนสำหรับปฏิบัติสืบมา ในสมัยรัชกาลที่ ๖

และรัชกาลที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน ระยะเวลาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการพระราชพิธีพืชมงคลตามแบบเดิม จนถึงพุทธศักราช ๒๕๐๓ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ฟื้นฟูพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เพื่อรักษาประเพณีอันเป็นมิ่งขวัญแก่เกษตรกรรวมเรียกว่า "พระราชพิธีพืชมงคล

จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ" เช่นแต่ก่อน พระราชพิธีวันแรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงอธิษฐานเพื่อความสมบูรณ์แห่งพืชผล พระมหाराชครูอ่านประกาศพระราชพิธี พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ทรงหลั่งน้ำสังข์ ทรงเจิมผู้ทำหน้าที่พระยาแรกนาและเทพี วันที่สองเสด็จพระราชดำเนินในการพระราช

พิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ณ พลับพลา
ท้องสนามหลวง เมื่อพระยาแรกนาและเทพีทำ
พิธีไถหว่านแล้วเสร็จ พราหมณ์เสี่ยงทายของ
กิน ๗ สิ่ง ดั่งเลี้ยงพระโค ได้แก่ ข้าวเปลือก
ข้าวโพด ถั่ว งา เหล้า น้ำ หญ้า พระโคกินสิ่ง
ใดคำทำนายล้วนเป็นสิริมงคลทั้งสิ้น และพันธุ์
ข้าวที่นำไปไถหว่านในพระราชพิธีนี้ เป็นพันธุ์

ข้าวทรงปลูกพระราชทานจากแปลงนาสาธิตสวนจิตรลดา ถือกันว่าเป็นพันธุ์ข้าวมงคล

ประชาชนนำเมล็ดข้าวไปเพื่อเป็นสิริมงคล

ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว เมื่อข้าวในนาแตกรวงจนเป็นเมล็ดแก่ได้ที่ลงมือเก็บเกี่ยว
ได้ในระหว่างเดือนอ้ายกับเดือนยี่ การเกี่ยวข้าวแต่โบราณจะมีการลงแขกกันแรงกันหญิงสาว
ชายหนุ่มยินดีมาร่วมเกี่ยวด้วย เพราะจะได้
มีโอกาสมาชุมนุมรื่นเริง

การเกี่ยวข้าวมักเกี่ยวแต่เช้า โดย
เกี่ยวข้าวเรียงกันเป็นหน้ากระดาน ใคร
เกี่ยวได้แนวจดคันทนาแล้วก็หยุดพัก รอคอย
คนอื่นซึ่งเกี่ยวแนวของตนมายังไม่ถึงเมื่อ
เกี่ยวเสร็จทุกคนแล้วจึงจะไปเกี่ยวตอน
อื่นๆ ต่อไปเพราะฉะนั้นถ้าใครเกี่ยวช้าก็มา
เป็นที่หลัง จะมีการแก่งล้อกันโดยคนที่อยู่
ใกล้คนที่เกี่ยวช้าจะแก่งล้อให้แนวของ

ตนเจอออกไป เพื่อให้แนวของคนเกี่ยวช้าขยายเนื้อที่ออกไปกว้าง ต้องเสียเวลาเกี่ยวมากขึ้น
เรียกว่า "เกี่ยวอ้อมเกาะ" ใครต้องเกี่ยวอ้อมเกาะจะถูกเพื่อนทั้งหญิงชายหัวเราะเยาะเล่นสนุก
อย่างที่ร้องกันว่า "คว่าเถิดหนาแม่คว่า รีบตะบั้งให้ถึงคันทนา จะได้พุดจากันเอย"
เวลาเย็นเลิกเกี่ยวข้าวแล้ว จะเล่น "เพลงเกี่ยวข้าว" เรียกว่า "เดินกำรำเคียว" คือถือกำข้าวมือ
หนึ่ง ถือเคียวอีกมือหนึ่ง เวลาร้องก็ออกท่าทางรำและเดินเป็นจังหวะของทำนองที่ร้อง

ระหว่างที่ร้องเต้นรำเดี่ยวกันอยู่นี้เจ้าของนาจะมีค
รวมกำข้าวที่กองๆ อยู่ให้เป็นพอนและรวบรวมเข้าหมู
เข้ากองแล้วหอบขนไปสู่ลานบ้านเรือนของคน เมื่อขน
ข้าวไปสู่ลานเสร็จแล้วต้องเก็บรวงข้าวที่ตกอยู่ในนา
เรียกอัญเชิญ “ข้าวแม่โพสพ” เวลาเก็บข้าวจะกล่าวว่า
“แม่โพสพเจ้าข้า เชิญมาขึ้นยุงฉาง อย่างหลงอยู่ในทุ่ง
ในทางในนาในไร่ ให้หนูกัดคนกตาบ เชิญไปอยู่ที่สำราญ

เป็นสุข เสียงลูกเสียงหลานให้เจริญ มาเกิดมาคู่”

ดังนั้น พิธีกรรมทั้งหมดหรือจุดประสงค์หลักของพิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวจะแสดงให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหของชาวบ้าน ที่สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านในการเผชิญกับปัญหาเรื่องปากเรื่อง ท้อง เรื่องความอยู่รอดของชาวบ้านนั่นเอง พิธีกรรมดั้งเดิมของสังคมไทยก่อนการรับพุทธศาสนาหรือศาสนาฮินดูเข้ามานั้น ก็คงเป็นเรื่องของความพยายามจะติดต่อกับอำนาจเหนือธรรมชาติหรือว่าผีนั่นเอง โดยเชื่อว่าผีมีอิทธิพลเหนือผลผลิตและต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจจะเรียกว่าใช้วิธีการทางไสยศาสตร์ ต่อมาเมื่อมีการรับพุทธศาสนาเข้ามาแล้วก็มี การผสมผสานกัน จนพิธีกรรมที่เป็นของชาวบ้านหลายๆ วิธีได้มีการปรับรับไปเป็นพระราชพิธี นอกจากนั้นจะเห็นว่า พิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวทั้งหมดนั้น จริง ๆ แล้วเป็นพิธีที่หาซึ่งความฤดูกาลซึ่งสัมพันธ์กับการเพาะปลูก ปัญหาใหญ่ที่สุดของการทำนาคือปัญหาเรื่องน้ำฝน เพราะว่าการทำนาในสังคมไทยในอดีตนั้นเป็นน่าน้ำฝน เป็นนาที่จำเป็นต้องพึ่งพิงกับธรรมชาติดินฟ้าอากาศ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและมนุษย์ไม่สามารถจะควบคุมได้ เพราะฉะนั้น จำเป็นต้องอาศัยอำนาจลึกลับไสยศาสตร์เรียกผีสงเทวดาให้มาช่วยปัดเป่าขจัดภัยอันตรายต่างๆ และวิธีการที่ทำกันก็คือ พยายามเอาอกเอาใจด้วยการเลี้ยงดูเอาใจ เช่นการไหว้ภูตผีหรืออำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติต่างๆ

ภาคผนวกที่ 3

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่องวัฒนธรรมข้าว

จุดประสงค์ เพื่อรู้และเข้าใจตลอดจนตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาของคนไทยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าว

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าวตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมต่างๆที่เกี่ยวกับข้าวมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างวัฒนธรรมและประเพณีเกี่ยวกับข้าวที่นักเรียนรู้จักหรือมีในท้องถิ่น

.....

.....

.....

3. ให้นักเรียนบอกความสำคัญ และประโยชน์ ตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อวัฒนธรรมข้าวต่อไปนี้

3.1 พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

.....

.....

.....

3.2 พิธีรับขวัญข้าว

.....

.....

.....

3.3 ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว

.....

.....

.....

ภาคผนวกที่ 5
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องวัฒนธรรมชาวไทย

ที่	ชื่อกลุ่ม	การบอกความสำคัญของวัฒนธรรมข้าว	การกล่าวอย่างและบอกประโยชน์วัฒนธรรม	การอธิบายคุณค่าในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ	การเสนอแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรม	รวม	
						ผ่าน	ไม่ผ่าน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
การบอก ความสำคัญของ วัฒนธรรมชาว ไทย	ถูกต้องครบถ้วน อย่างมีเหตุผล และขยาย ความคิดได้ดี มาก	ถูกต้องอย่างมี เหตุผลและขยาย ความคิดได้ดี	ถูกต้องใน บางส่วนแสดง เหตุผลน้อย	ไม่ถูกต้องเป็น ส่วนใหญ่และไม่ มีการแสดง เหตุผล
การยกตัวอย่าง วัฒนธรรมและ ประเพณีชาว ไทย	ยกตัวอย่างได้ ถูกต้อง หลากหลาย นำเสนอได้ ชัดเจนตรง ประเด็น	ยกตัวอย่างได้ ถูกต้อง นำเสนอ ได้ชัดเจนตรง ประเด็นแต่ไม่ หลากหลาย	ยกตัวอย่างได้ ถูกต้องมี ข้อผิดพลาดบ้าง แต่นำเสนอตรง ประเด็น	ยกตัวอย่างได้ ถูกต้องน้อย นำเสนอไม่ ชัดเจน
การเขียน บรรยาย ความรู้สึกภูมิใจ ในวัฒนธรรม ของไทย	เขียนบรรยาย ความรู้สึกได้ดี มาก ระบุเหตุผล ได้สร้างสรรค์	เขียนบรรยาย ความรู้สึกได้ดี ระบุเหตุผลได้ สร้างสรรค์	เขียนบรรยาย ความรู้สึกได้ พอใช้ ไม่ระบุ เหตุผล	เขียนบรรยาย ความรู้สึกได้แต่ ไม่ระบุเหตุผล และไม่ สร้างสรรค์
การเสนอ แนวทางอนุรักษ์ วัฒนธรรมชาว ไทย	เหมาะสม สมบูรณ์ครบถ้วน ตรงจุดประสงค์มี ความคิด สร้างสรรค์ น่าสนใจมาก	เหมาะสมถูกต้อง ครบถ้วนตรง ตามจุดประสงค์ มีความคิด สร้างสรรค์บ้าง	ค่อนข้างตรงตาม จุดประสงค์แต่ไม่ ครบถ้วนไม่มี ความคิด สร้างสรรค์	เหมาะสมน้อยไม่ ครบถ้วนและตรง ตามจุดประสงค์ ลอกเลียนแบบ ผู้อื่น
การนำเสนอ ผลงาน	ผลงานถูกต้อง สมบูรณ์ครบถ้วน ตรงตาม จุดประสงค์มี ความคิด สร้างสรรค์ น่าสนใจ	ผลงานถูกต้อง ครบถ้วนตรง ตามจุดประสงค์ มีความคิด สร้างสรรค์ น่าสนใจ	ผลงานถูกต้อง ตรงตาม จุดประสงค์แต่ไม่ ครบถ้วน นำเสนอไม่ น่าสนใจ	มีผลงานที่ ถูกต้องน้อยไม่ ครบถ้วนและตรง ตามจุดประสงค์ ลอกเลียนแบบ ผู้อื่น

ภาคผนวกที่ 6
แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
เรื่องวัฒนธรรมชาวไทย

กลุ่มที่..... สมาชิก 1.....2.....
 3.....4.....5.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ที่	ชื่อ-สกุล	ดีมาก	ดี	พอใช้	แก้ไข	สรุป
1	มีการปรึกษากันก่อนทำงาน					
2	แบ่งหน้าที่และทำตามความรับผิดชอบ					
3	มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน					
4	ช่วยเหลือกันในกลุ่ม					
5	ผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์					
6	เสร็จทันตามกำหนดเวลา					
7	ผลงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
8	ผลงานแสดงถึงการนำไปประยุกต์ใช้ได้ จริง					
9	ร่วมเสนอแนะแก้ไขให้งานสมบูรณ์ขึ้น					
10	เตรียมความพร้อมทั้งก่อนและหลังเรียน					
	รวม					
	รวมเฉลี่ย					

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดดีมาก = 4

พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดหรือเทียบเท่า = 3

พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดค่อนข้างพอใจ = 2

พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดน้อย ควรปรับปรุงแก้ไข = 1

ลงชื่อ

(

ผู้ประเมิน

)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้เรื่องข้าวไทย เรื่อง ชนิดของข้าวไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ข้าวเป็นพืชล้มลุกใบเลี้ยงเดี่ยวจัดอยู่ในตระกูลหญ้า ข้าวเจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อนและอบอุ่นและสามารถขึ้นได้ดีตั้งแต่ระดับน้ำทะเลจนถึงระดับสูง เนื่องจากมีการแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง จึงพบข้าวชนิดต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น สองประเภทตามลักษณะการเกิดคือข้าวปลูก และข้าวป่า

ปัจจุบัน ข้าวที่ปลูกเพื่อบริโภค 2 ชนิดตามสถานที่ปลูกคือข้าวปลูกเอเชียและข้าวปลูกแอฟริกา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกเอกลักษณ์ และชนิดของข้าวได้
2. อธิบายการแบ่งประเภทของข้าวได้
3. นักเรียนอธิบายลักษณะของข้าวที่นิยมปลูกเพื่อบริโภคได้

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะสำคัญของข้าว
2. การแบ่งประเภทของข้าว
3. ชนิดของข้าวที่นิยมปลูกเพื่อบริโภค

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนดูลักษณะต้นข้าวที่ครูนำมาแสดงให้นักเรียนดู แล้วร่วมกันตอบข้อซักถามของครู โดยถามว่าสิ่งที่ครูถือเป็นตัวอะไร มีลักษณะอย่างไรบ้างเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจสาระที่จะเรียนมากขึ้น

ขั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสนใจกลุ่มละ 5 คน เพื่อศึกษาลักษณะของต้นข้าวจากของจริงประกอบใบความรู้ (ภาคผนวก ที่ 1)
2. นักเรียนกลุ่มเดิมร่วมกันทำใบกิจกรรมที่ 1 (ภาคผนวกที่ 2) แล้วนำผลงานที่ทำเสร็จแล้วนำเสนอครูเพื่อตรวจ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลงานไปติดที่ป้ายนิเทศ ให้เพื่อนต่างกลุ่มชม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

ขั้นสรุป

1. นักเรียนและครูร่วมกันติชมผลงาน จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับชนิดของข้าวในหัวข้อต่าง ๆ ที่เรียนในวันนี้ ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. นักเรียนแต่ละคนรับใบกิจกรรมที่ 2 (ภาคผนวกที่ 3) ไปทำเป็นการบ้านเพื่อเสริมประสบการณ์ ในการเรียนรู้เรื่องชนิดของข้าวให้มากยิ่งขึ้น

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ต้นข้าว
2. ใบความรู้
3. ใบกิจกรรม

การวัดและประเมินผล

1. วิธีวัด

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.2 ตรวจสอบผลงานจากการทำใบกิจกรรม
- 1.3 ชักถาม

2. เครื่องมือการวัดและประเมินผล

- 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยมีองค์ประกอบดังนี้
 - การบอกลักษณะและชนิดของข้าวได้
 - การอธิบายลักษณะของข้าวที่คนนิยมปลูก
 - การร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม

2.2 แบบประเมินผลงาน

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

- 3.1 นักเรียนมีผลคะแนนการเรียนและการปฏิบัติงานกลุ่มตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
- 3.2 นักเรียนมีผลคะแนนจากการทำใบกิจกรรม ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ภาคผนวก

- ภาคผนวกที่ 1 ใบความรู้ เรื่องชนิดข้าว
 ภาคผนวกที่ 2 ใบกิจกรรม ที่ 1, 2
 ภาคผนวกที่ 3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
 ภาคผนวกที่ 4 แบบประเมินผลงาน

ภาคผนวกที่ 1

ใบความรู้ เรื่องชนิดของข้าว

ลักษณะของข้าว

ข้าวที่เรารับประทานเป็นอาหารอยู่ทุกวันนี้ เป็นเมล็ดพืชชนิดหนึ่ง ซึ่งอยู่ในตระกูลหญ้า เพราะต้นข้าวมีลักษณะภายนอกบางอย่างคล้ายต้นหญ้า เช่นใบ กาบใบ ลำต้นและราก ชานาที่อยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือปลูกข้าวเหนียวและข้าวเจ้า เพราะประชาชนในภาคเหล่านี้เป็นจำนวนมากบริโภคข้าวเหนียว ส่วนชานาที่อยู่ในภาคกลางและภาคใต้ปลูกข้าวเจ้ากันเป็นส่วนใหญ่มีการปลูกข้าวเหนียวบ้างแต่เป็นจำนวนน้อย ข้าวที่ให้ผลผลิตสูงจะต้องมีลักษณะต้นดังนี้

1. ใบมีสีเขียวแก่ลำต้นตรงไม่โค้งงอ แผ่นใบไม่กว้าง และไม่ยาวจนเกินไป
2. ความสูงของต้นประมาณ 100 – 120 เซนติเมตร ความสูงของต้นเป็นระยะตั้งแต่พื้นดินถึงคอของรวงหรือปลายของรวงที่สูงที่สุด
3. ลำต้นแข็งไม่ล้มง่าย
4. แดกกอมากและให้รวงมาก

ชนิดของข้าว

การแบ่งชนิดของข้าวทำได้หลายแบบ ขึ้นอยู่กับมาตรการที่ใช้ในการแบ่ง เช่นแบ่งตามประเภทของเนื้อแข็งในเมล็ดข้าวสาร แบ่งได้เป็นข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ซึ่งมีต้นและลักษณะอย่างอื่นเหมือนกันทุกอย่าง แตกต่างกันที่ประเภทของเนื้อแข็งในเมล็ด เมล็ดข้าวเจ้าประกอบด้วยแป้งอมิโลส ประมาณร้อยละ 15-30 ส่วนเมล็ดข้าวเหนียวประกอบด้วยแป้งอมิโลเพคติน เป็นส่วนใหญ่และมีแป้งอมิโลสเพียงเล็กน้อยประมาณร้อยละ 5-7 เท่านั้น

1. แบ่งตามสภาพพื้นที่เพาะปลูก

ข้าวไร่ เป็นข้าวที่ปลูกได้ทั้งบนที่ราบและที่ลาดชันไม่ต้องทำคันนาเก็บกักน้ำ นิยมปลูกกันมากในบริเวณที่ราบสูงตามไหล่เขาทางภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ คิดเป็นเนื้อที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 10 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั่วประเทศ

ข้าวไร่ปลูกแบบนาขั้นบันได

ข้าวนาดำ ข้าวนาสวนหรือนาดำเป็นข้าวที่ปลูกในที่ลุ่มทั่ว ๆ ไปในสภาพที่มีน้ำหล่อเลี้ยงต้นข้าวตั้งแต่ปลูกจนกระทั่งก่อนเก็บเกี่ยว โดยที่สามารถรักษาระดับน้ำได้และระดับน้ำต้องไม่สูงเกินเมตร ข้าวนาสวนนิยมปลูกกันมากแทบทุก

ภาคของประเทศคิดเป็นเนื้อที่เพาะปลูก ประมาณร้อยละ 80 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั่วประเทศ

ข้าวขึ้นน้ำ ข้าวขึ้นน้ำหรือข้าวนาเมือง เป็นข้าวที่ปลูกในแหล่งที่ไม่สามารถรักษาระดับน้ำได้ บางครั้งระดับน้ำในบริเวณที่ปลูกอาจสูงกว่า 1 เมตร ต้องใช้ข้าวพันธุ์พิเศษที่เรียกว่า ข้าวลอย หรือ ข้าวฟ้างลอย ส่วนมากปลูกแถบจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ลพบุรี พิจิตร อ่างทอง ชัยนาทและสิงห์บุรี คิดเป็นเนื้อที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 10 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั่วประเทศ

2. แบ่งตามอายุการเก็บเกี่ยว

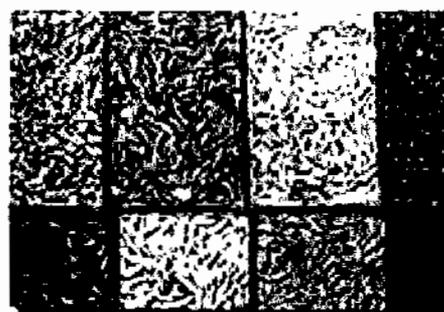
แบ่งเป็นข้าวเบา ข้าวกลางและข้าวหนัก ข้าวเบา มีอายุการเก็บเกี่ยว 90-100 วัน ข้าวกลางมีอายุการเก็บเกี่ยว 100-120 วัน และข้าวหนักมีอายุการเก็บเกี่ยว 120 วันขึ้นไป อายุการเก็บเกี่ยวนับแต่วันเพาะกล้าหรือหว่านข้าวในนาจนเก็บเกี่ยว

3. แบ่งตามลักษณะความไวต่อช่วงแสง

ข้าวที่ไวต่อช่วงแสงจะมีอายุการเก็บเกี่ยวที่ไม่แน่นอน คือไม่เป็นไปตามอายุของต้นข้าว เพราะจะออกดอกในช่วงเดือนที่มีความยาวของกลางวันสั้นกว่ากลางวัน ในประเทศไทยช่วงดังกล่าวเริ่มเดือนตุลาคม ฉะนั้นข้าวพวกนี้ต้องปลูกในฤดูนาปี (ฤดูฝน) เท่านั้น ส่วนข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสงสามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล ข้าวขาวมะลิ 105 เป็นข้าวที่ไวต่อช่วงแสง ในขณะที่ข้าวปทุมธานี เป็นข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง

4. แบ่งตามรูปร่างของเมล็ดข้าว

- ข้าวเมล็ดสั้นหรือป้อม
- ข้าวเมล็ดยาวปานกลาง
- ข้าวเมล็ดยาว

เมล็ดข้าว ขนาดและสีต่างๆ กัน

5. แบ่งตามฤดูปลูก

ข้าวนาปีหรือข้าวนาหน้าฝน คือ ข้าวที่ปลูกในฤดูการทำนาปกติ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงตุลาคมและเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นล่าสุดไม่เกิน เดือนกุมภาพันธ์

ข้าวนาปรัง คือ ข้าวที่ปลูกนอกฤดูการทำนาปกติ เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ในบางท้องที่จะเก็บเกี่ยวอย่างช้าที่สุดไม่เกินเดือนเมษายน นิยมปลูกในท้องที่ที่มีการชลประทานดี เช่น ในภาคกลาง

ภาคผนวกที่ 2

ใบกิจกรรมที่ 1

จุดประสงค์ นักเรียนสามารถอธิบายชนิดและลักษณะของข้าวที่คนนิยมปลูกเพื่อบริโภคได้
คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาจากใบความรู้ให้ถูกต้อง

1. จงบอกลักษณะของต้นข้าวที่ให้ผลผลิตดี.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การแบ่งชนิดของข้าวตามความสัมพันธ์ กับระดับน้ำได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้าวเหนียว และข้าวนาปรังมีความแตกต่างกันอย่างไร

.....

.....

.....

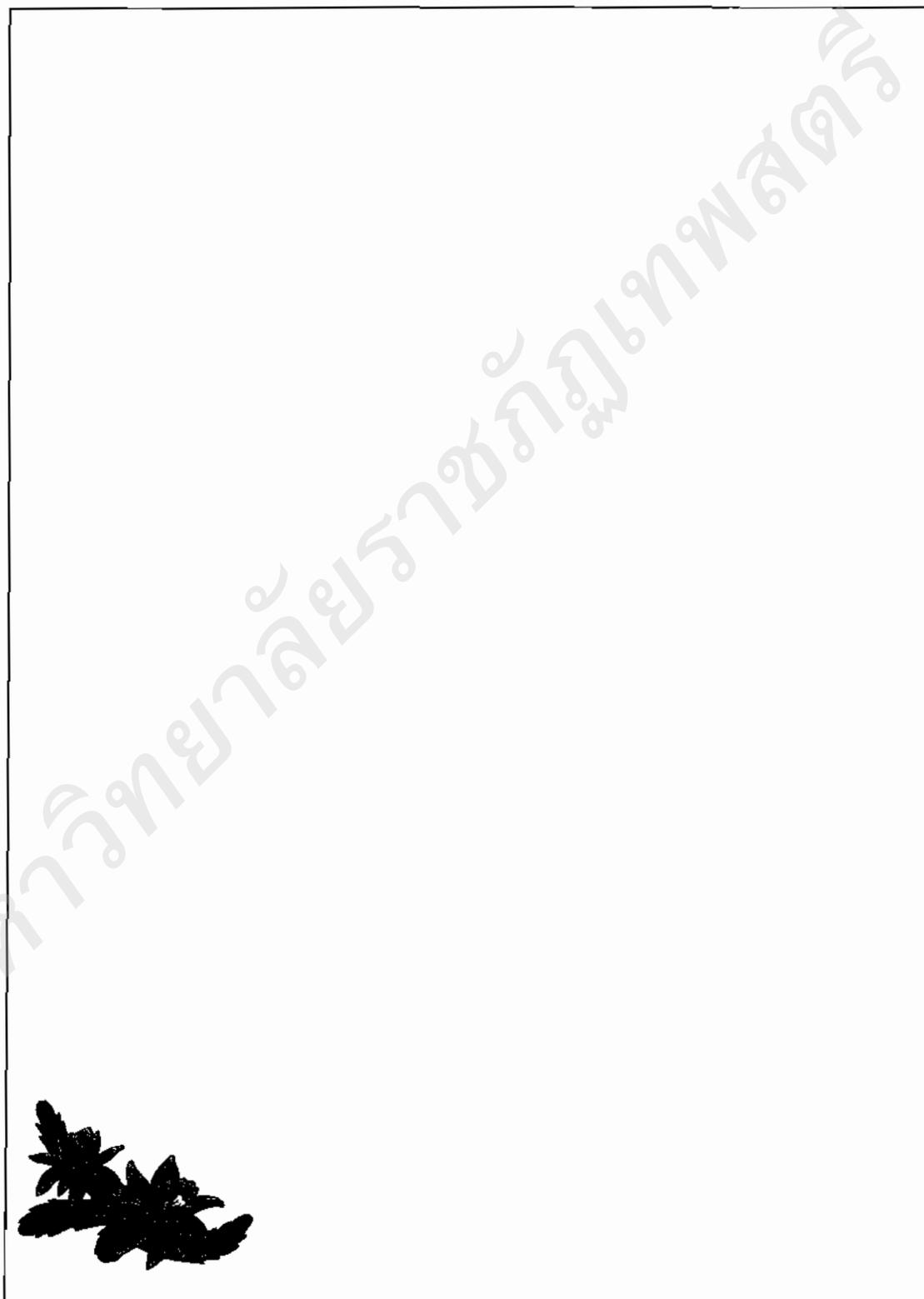
.....

“ง่ายมากผมทำได้ครับ”

ใบกิจกรรมที่ 2

จุดประสงค์ เพื่อเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และสร้างเจตคติที่ดีต่อข้าวไทยของนักเรียน
คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดลักษณะต้นข้าวที่ให้ผลผลิตดีตามความคิดเห็นของนักเรียน

ภาคผนวกที่ 3
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องชนิดของข้าวไทย

ที่	ชื่อ - สกุล	1.การบอกลักษณะและ ชนิดของข้าวไทย	2.การอธิบายลักษณะของ ข้าวไทยที่เป็นที่นิยม	3.การร่วมมือในการ ปฏิบัติงานกลุ่ม รวม	สรุป
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					

**รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องชนิดของข้าวไทย**

ประเด็นการ ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
การบอกลักษณะ และชนิดของข้าว ได้	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องตรง ประเด็นระบุ แหล่งอ้างอิง	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องตรง ประเด็นแต่ไม่ ระบุแหล่งอ้างอิง	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องไม่ระบุ แหล่งอ้างอิง	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องน้อยไม่ ระบุแหล่งอ้างอิง
การอธิบาย ลักษณะของข้าว ที่คนนิยมปลูก	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้ ถูกต้องดีมากมี รายละเอียด	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้ ค่อนข้างดีมี รายละเอียดบ้าง	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้ ถูกต้องพอใช้ ไม่มี รายละเอียด	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้แต่ ถูกต้องน้อยไม่มี รายละเอียด
การร่วมมือใน การปฏิบัติงาน กลุ่ม	มีความตั้งใจและ กระตือรือร้น ในการร่วมแสดง ความคิดเห็นได้ อย่างเหมาะสม ดีมาก	มีความตั้งใจและ กระตือรือร้นใน การร่วมแสดง ความคิดเห็นได้ดี	มีความตั้งใจแต่ ขาดความ กระตือรือร้นใน การร่วมแสดง ความคิดเห็น	มีความตั้งใจแต่ ไม่กระตือรือร้น และไม่ร่วมแสดง ความคิดเห็น

ภาคผนวกที่ 4

แบบประเมินผลงานการทำใบกิจกรรม

วันที่ เดือน พ.ศ.

ที่	ชื่อกลุ่ม	ระดับคุณภาพ				เกณฑ์การประเมิน
		4	3	2	1	
1						ระดับคุณภาพ 4 = ดี มากผลงานตรงตาม วัตถุประสงค์ มีความ สมบูรณ์ ถูกต้อง มีความคิดสร้างสรรค์
2						
3						
4						ระดับคุณภาพ 3 = ดี ผลงานตรงตาม วัตถุประสงค์ มีความ สมบูรณ์ ถูกต้อง ไม่มีความคิดสร้างสรรค์
5						
6						
7						ระดับคุณภาพ 2 = พอใช้ ผลงานตรงตาม วัตถุประสงค์ แต่ขาด ความสมบูรณ์ มี ข้อผิดพลาดบ้าง แต่มีความคิดสร้างสรรค์
8						
9						
10						ระดับคุณภาพ 1 = ปรับปรุง ผลงานไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์ ขาดความ สมบูรณ์ ถูกต้องน้อย ไม่มีความคิดสร้างสรรค์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ ข้าวไทย เรื่อง เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาข้าว เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การทำนาข้าวเป็นอาชีพหนึ่งของเกษตรกรไทยที่เกือบทุกครอบครัวมีการทำนา เพื่อให้ได้ผลผลิตไว้รับประทานตลอด ส่วนที่เหลือนำออกขาย เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เราควรศึกษา เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าถึงภูมิปัญญาไทยในอดีต เพราะในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาถูกทิ้งไปอย่างไร้ค่า การเรียนรู้จะช่วยให้เราตระหนักถึงสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมมาจึงควรอนุรักษ์ไว้

จุดประสงค์การเรียนรู้

2. ยกตัวอย่างเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาในอดีต และปัจจุบันได้ถูกต้อง
3. อธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาในอดีต และปัจจุบันได้ถูกต้อง
4. เสนอแนวทางในการอนุรักษ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาในอดีตได้เหมาะสม

สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญและประโยชน์ของเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนา
2. เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาในอดีต และปัจจุบัน
3. การเปลี่ยนแปลงเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาในอดีต และปัจจุบันได้
4. การอนุรักษ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาในอดีต

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 5 ข้อ (ภาคผนวกที่ 1) เพื่อจะได้ทราบพื้นฐานการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนทายภาพปริศนาที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนา (ภาคผนวกที่ 2) แล้วร่วมกันตอบคำถามของครู เพื่อทราบพื้นฐานความรู้ของนักเรียน เช่น

- นักเรียนเคยเห็นภาพนี้หรือไม่
- สิ่งที่นักเรียนเห็นเรียกว่าอะไร
- สิ่งของเหล่านี้ใช้สำหรับทำอะไร

ชั้นสอน

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาถึง เครื่องมือเครื่องใช้บางชนิด ที่ครูเตรียมมาและ ภาพปริศนาที่ครูแสดงให้ดูว่าคืออะไร สำคัญอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความ สนใจ กลุ่มละ 4-5 คน เพื่อศึกษาใบความรู้ (ภาคผนวกที่ 3)

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มรับใบกิจกรรม (ภาคผนวกที่ 4) หลังศึกษาข้อมูลเสร็จแล้ว และ ร่วมกันระดมความคิดในการทำผลงาน ระหว่างนี้ครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และการทำงาน กลุ่ม เพื่อทราบพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียน

3. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันจนครบ ทุกกลุ่ม

4. ครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อให้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนามากขึ้น

5. ครูสุ่มถามนักเรียน เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ สำหรับทำนาข้าว

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาข้าว จากนั้น นักเรียนทำข้อทดสอบหลังเรียน จำนวน 5 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนว่า พัฒนาขึ้นหรือไม่ จากนั้นครูนัดแนะในการเรียนครั้งต่อไป

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ข้อทดสอบก่อน และหลังเรียน จำนวนอย่างละ 5 ข้อ
2. รูปภาพเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา
3. เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาเช่น เคียวเกี่ยวข้าว คันหลาว ขอบจาย เป็นต้น
4. ใบความรู้เรื่อง เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา
5. ใบกิจกรรม

การวัดและประเมินผล

1. วิธีวัด

1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ดังนี้

- การบอกความสำคัญและประโยชน์ของเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนา
- การยกตัวอย่างเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาในอดีต และปัจจุบัน
- การอธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนา ในอดีต

และปัจจุบัน

1.2 ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวนอย่างละ 5 ข้อ

1.3 ตรวจผลงาน

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

2.2 ข้อทดสอบก่อนและหลังเรียน

2.3 แบบประเมินผลงาน

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

3.1 นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยของการเรียนรู้และการทำงานกลุ่มตั้งแต่ 2 ขึ้นไป

3.2 นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยของการสอบหลังเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1. ข้อทดสอบก่อนและหลังเรียน จำนวนอย่างละ 5 ข้อ

ภาคผนวกที่ 2. ภาพเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา

ภาคผนวกที่ 3. ใบความรู้เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาข้าว

ภาคผนวกที่ 4. ใบกิจกรรม

ภาคผนวกที่ 5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงานกลุ่ม

ภาคผนวกที่ 6. แบบประเมินผลงาน

ภาคผนวกที่ 1
ข้อทดสอบก่อนเรียน

1. ข้อใดไม่ใช่เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับปลูกข้าว
ก. คราด ข. รถไถ ค. จอบ ง. หลาว
2. ชาวนาใช้เครื่องมือชนิดใดในการเตรียมดิน
ก. จอบและเสียม ข. ไถและคราด ค. หลาวและขอฉาย ง. ครกและสาก
3. ข้อใดเป็นความแตกต่างกันของการใช้รถไถนากับควายไถนา
ก. จำนวนวันในการเก็บเกี่ยว ข. ปริมาณข้าว ค. เวลาที่ใช้ปลูกข้าว ง. ราคาข้าว
4. ข้อใดเป็นเครื่องมือเก็บเกี่ยวข้าว
ก. หลาว ข. เคียว ค. เหยี่ยว ง. ขอฉาย
5. การนวดข้าวด้วยรถไถมีผลเสียอย่างไร
ก. มีสิ่งเจือปน ข. เปลืองแรงงาน ค. เมล็ดบางส่วนกระเด็น ง. เมล็ดข้าวจะแตกร้าว

เฉลย

1. = ง 2. = ข 3. = ค 4. = ข 5. = ง

ข้อทดสอบหลังเรียน

1. ชวานาใช้เครื่องมือชนิดใดในการเตรียมดิน
 ก. จอบและเสียม ข. ไถและคราด ค. หลาวและขอฉาย ง. ครกและสาก
2. ข้อใดไม่ใช่เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับปลูกข้าว
 ก. คราด ข. รถไถ ค. จอบ ง. หลาว
3. ข้อใดเป็นเครื่องมือเก็บเกี่ยวข้าว
 ก. หลาว ข. เคียว ค. เหยี่ยว ง. ขอฉาย
4. การนวดข้าวด้วยรถไถมีผลเสียอย่างไร
 ก. มีสิ่งเจือปน ข. เปลืองแรงงาน ค. เมล็ดบางส่วนกระเด็น ง. เมล็ดข้าวจะแตกร้าว
5. ข้อใดเป็นความแตกต่างกันของการใช้รถไถนากับควายไถนา
 ก. จำนวนวันในการเก็บเกี่ยว ข. ปริมาณข้าว ค. เวลาที่ใช้ปลูกข้าว ง. ราคาข้าว

เฉลย

1. = ข 2. = ง 3. = ข 4. = ง 5. = ค

ภาคผนวกที่ 2
ตัวอย่างภาพเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาข้าว

เครื่องใช้ที่เรียกว่า
 เครื่องชั่งน้ำ (หรือที่
 ชาวบ้านเรียกว่า เครื่อง
 ชั่งน้ำ) เป็นเครื่องใช้
 ที่ใช้ชั่งน้ำในบริเวณ
 ที่ไม่มีไฟฟ้าใช้
 เครื่องชั่งน้ำมีลักษณะ
 เป็นโครงไม้สามขา
 ที่ตั้งอยู่บนตลิ่ง
 ข้างลำน้ำหรือลำคลอง
 ข้างหนึ่ง และถังน้ำ
 ที่ใช้ชั่งน้ำจะแขวน
 อยู่ตรงกลางขาทั้ง
 สามขา

A water barrow (also
 called 'changlong') is used
 to draw water from a shallow water well.
 It is attached to a bamboo
 tripod so that it stays clear
 above the water at a
 convenient height.
 To operate it, the carrier lifts
 the long handle, allowing
 the bucket to dip into the water
 and removing the water
 when it is filled.

ภาพ เครื่องชั่งน้ำ ๕๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขี้เหล็ก

ภาคผนวกที่ 3

ใบความรู้

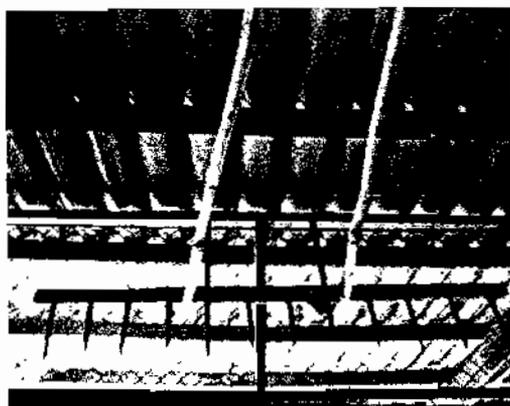
เรื่อง เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการทำนาข้าว

เครื่องมือการทำนา

การทำนาในอดีตใช้แรงงานจากสัตว์ คือ วัว ควาย เป็นแรงงานหลักเครื่องมือในการทำนาที่ จัดแสดงประกอบด้วย โกรกคล้องคอควายสำหรับ ลากไถ แยก คราด ไถ ไม้คาน หาบข้าว ไม้คานหลาว คันฉวยส่งฟาง ไม้ส่งฟาง งอบ เกี่ยวเกี่ยวข้าว เป็นต้น

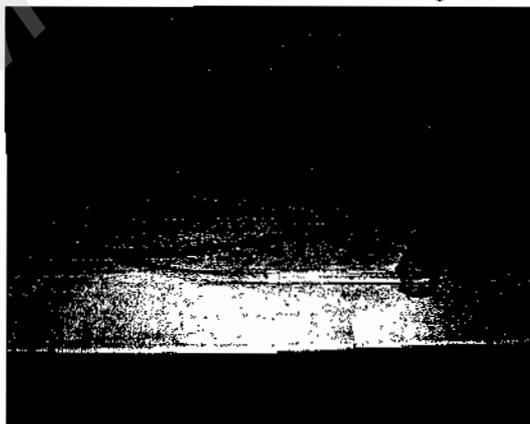
ไถ เป็นเครื่องมือประกอบการทำนาทำไร่ ใช้ควายหรือวัวลากเพื่อกลับดิน แล้วใช้คราดหรือขลุบทำดินที่ไถไว้ให้ก้อนเล็กลง เพื่อเพาะปลูกพืชได้สะดวกการใช้ไถของชาวบ้านในเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ มักใช้ไถเดี่ยวมากกว่าไถคู่ ที่เรียกว่าไถเดี่ยวเพราะใช้ควายลากไถนาเพียงตัวเดียว เหตุที่นิยมใช้ควายลากเพราะว่ามีความแข็งแรงไม่กลัวฝนที่ตกอยู่เสมอ หากใช้วัวเตรียมดินเพาะปลูก มักใช้วัวเป็นคู่สำหรับเตรียมลากคราดและขลุบไถมีส่วนประกอบ คือคันไถ ไม้ที่นำมาทำคันไถจะใช้ ไม้แดง ไม้ประดู่ และไม้ชิงชัน ปลายคันไถมักทำเป็นรูปดอกบัวควม หัวหมูเป็นส่วนฐานวางติดพื้น มีรูปร่างเหมือนหัวหมู หัวหมูประกบกับผาดเหล็ก การไถนา ใช้วัวควาย ลากไถกลับดินเตรียมเพาะปลูกเหมือนสมัยก่อน เริ่มหาซื้อไถยากขึ้นเป็นลำดับ เพราะเปลี่ยนมาใช้รถไถนาชนิดเดินตามเกือบหมด วัว ควายที่เลี้ยงไว้พลอยลดน้อยลงไปด้วย แม้จะหาปุ๋ยคอกหรือมูลวัว มูลควาย มาใช้ทาหรือยาสานวัวนวดข้าวยิ่งหาลำบากขึ้น ไถซึ่งเคยใช้ก็กลายเป็นเศษพินก่อไฟไปเกือบหมดแล้ว

คราด

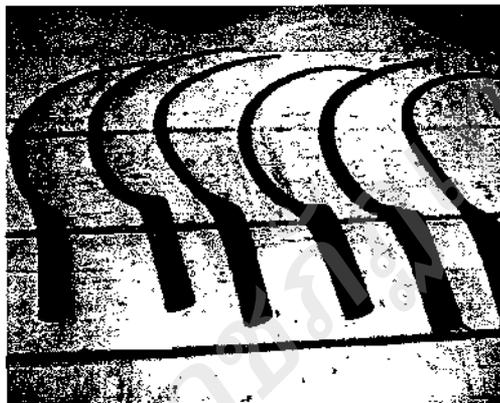
คราด เป็นเครื่องมือใช้สำหรับการทำนาชนิดหนึ่ง โดยใช้ครูดกับดินที่ไถแล้วให้ก้อนดินแตกละเอียด ก่อนที่จะปลูกข้าวหรือหว่านเมล็ดข้าวเปลือก ตัวคราดจะทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้เต็ง ไม้มะค่า ไม้ตะเคียน เป็นต้น คราดมีส่วนประกอบ แม่คราด ลูกคราด มือคราด และคันคราด ถ้าคราดใช้เทียมวัว เทียมควายตัวเดียว คราดจะมีขนาดเล็ก ลูกคราดจะมีน้อย แต่ถ้าเทียมวัวเทียมควาย 2 ตัว คราดยาว ลูกคราดมีมากขึ้นส่วนที่เป็นลูกคราด บางแห่งลูกคราดอาจใช้เหล็กท่อนยาวแทนไม้ ชาวนา ใช้คราดครูดกับดินที่ไถให้ร่วนซุย หากจะใช้คราดครูดดินให้ลึกต้องใช้แรงคนกดลงไปที่มีมือจับคราด หรืออาจใช้เท้าเหยียบตัวแม่คราดก็ได้ นอกจากคราดจะทำให้ดินละเอียดแล้ว คราดยังสามารถปรับพื้นดินให้สม่ำเสมอขึ้นได้ เช่น ถ้าคราดไปถึงพื้นดินที่เป็นแอ่ง เป็นหลุมก็จะกดคราดเอาดินไปทิ้งไว้บริเวณนั้น ทุกวันนี้ไม่ค่อยมีการใช้คราดไม้กันแล้ว เพราะได้มีการใช้เหล็กประดิษฐ์เป็นคราดเหล็กแทน และยังมีรถไถนาชนิดเดินตามซึ่งใช้กันโดยทั่วไป จะมีผลหรือจานขอยดินให้ละเอียดอยู่แล้ว การใช้คราดจึงไม่ค่อยมีความจำเป็นต่อไป

ด้วงหนุ เป็นเครื่องมือใช้สำหรับดักหนุในฤดูหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ในช่วงนี้มีหนุแพร่พันธุ์

มากที่สุดโดยจะกินเมล็ดข้าวเปลือกในท้องทุ่งนา ทำให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงคิดทำเครื่องมือดักหนุ ซึ่งเรียกว่า ด้วง

หรือตัวงหนู นอกจากตัวงจะช่วยกำจัดหนูในนาแล้ว ยังดักหนูไว้ทำเป็นอาหารที่เอร็ดอร่อยอีกอย่างหนึ่งตัวงหนูทำด้วยกระบอกไม้ วิธีดักหนู จะเลือกดักหนูบริเวณคันนา ข้างรูหนู หรือทางเดินของหนูที่เรียกว่า ค่านหนูใช้ปลายปากกระบอกขวางทางไว้ อาจวางตัวงไว้ในแนวตั้งหรือแนวนอนก็ได้ ใช้ไม้ขีดเสียบอาหารประเภทเนื้อมะพร้าวเผาปลาเค็ม หรือใส่เมล็ดข้าวเปลือก ข้าวสารไว้กันตัวง เมื่อหนูได้กลิ่นเหยื่อจะล่อเข้าไปในกระบอกไปตั้งหรือไปถูกไม้เสียบอาหารที่ขีดกับปืนไว้จะหลุด คันแรวจะลั่นขึ้นโดยเร็ว ห่วงที่หนูกำลังคร่อมอยู่ก็จะรัดโดยเร็ว และรัดคอหรือตัวงหนูทันที

เคียว

เคียว เป็นเครื่องมือสำหรับเกี่ยวข้าว เกี่ยวถั่ว และเกี่ยวหญ้าต่างๆ แต่จุดประสงค์ที่สำคัญคือ ใช้เกี่ยวรวงข้าวเป็นหลัก เมื่อชาวนาปักดำต้นกล้าจนกระทั่งออกรวง และเมล็ดแก่จัดรวงข้าวเหลืองไปทั่วทุ่งนา แล้วใช้ท่อนไผ่ยาว ๆ นวดข้าวให้ล้มไปทิศทางเดียวกัน จะได้ใช้เคียวเกี่ยวข้าวได้สะดวก ข้าวไม่พันกัน เคียวเกี่ยวข้าวมีหลายแบบ เช่นเคียวกระสา ลักษณะรูปเคียวโค้งเป็นวงกว้างเหมือนคอนกกระสา เหมาะสำหรับเกี่ยวข้าวซึ่งใช้วิธีปักดำ เพราะต้นข้าวแบบปักดำต้นข้าวจะกอใหญ่ จึงจำเป็นต้องใช้เคียววงกว้าง เคียวกระยาง ลักษณะรูปเคียวโค้งเป็นวงแคบกว่าเคียวกระสา วงเคียวที่แคบกว่านี้เหมือนคอนกกระยาง ใช้เกี่ยวข้าวนาดำและนาหว่านซึ่งกอข้าวไม่ใหญ่นัก จะทำด้ามจับยาวและนิยมใช้กันมากที่สุดเคียวงู เหมาะสำหรับเกี่ยวข้าวฟ่างและรวงข้าวที่พันกันยุ่งไม่เป็นระเบียบ จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้าวที่ละรวงในบางครั้ง พบอยู่ในแถบจังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดพิจิตร คงได้รับอิทธิพลมาจากเคียวเกี่ยวข้าวของจังหวัดแถบภาคอีสาน และประเทศกัมพูชา เป็นต้น เคียวขอบางที่ก็เรียกว่า "กรูด" เคียวขอจะใช้กิ่งไม้หรือรากไม้เนื้อแข็ง ซึ่งมีลักษณะโค้งงออยู่แล้วตากและเหลาให้เรียบ ใช้สำหรับกวาดต้นข้าวให้มารวมกัน เมื่อจับรวงข้าวได้แล้วจะพลิกเคียวซึ่งอยู่ตรงข้ามกับขอมมาเกี่ยวรวงข้าว

ขอลาย

ขอลาย มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เช่น คันฉาย ไม้สงฟาง กระดองหาย ดองหาย หรือดองฉาย ขอลายเป็นเครื่องมือของชาวนาชาวไร่ในการสงฟาง สงต้นถั่วในเวลานวด ขอลายทำจากลำไม้ไผ่ลำเล็ก ๆ มือจับได้รอบ ลำไม้ไผ่จะต้องแก่จัด หากลำไม้ไผ่ที่มีแขนงโค้ง ๆ และแข็งแรง เพื่อจะได้ตัดเป็นขอใช้สงฟางหรือสิ่งต่าง ๆ ได้ ส่วนแขนงที่แตกออกมาตามข้อไม้ไผ่ข้ออื่น ๆ จะเหลาให้เรียบ เหลือเพียงแขนงที่ทำเป็นขอเท่านั้น เหลาปลายขอสำหรับสงฟางให้แหลม การที่ทำให้ขอโค้งขอตามความต้องการ ชาวนาจะใช้ขอลงไฟแล้วค่อย ๆ ดัด จนขอไม้ไผ่นั้นโค้งตามต้องการ บางที่หายาก ก็จะใช้เหล็กมาดัดเป็นขอแทน โดยใช้เหล็กส่วนที่เป็นโคนดอกเข้าไปในรูไม้ไผ่ หรือใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นค้ำก็ถือว่ามี ตัวขอจะแน่นยิ่งขึ้นถ้าใช้ครั้งลงไฟเชื่อม พอครั้งเย็นจะยึดเหล็กที่ทำเป็นขอจนแน่น ปลายเหล็กเป็นขอเผาไฟให้แดงใช้ค้อนทุบให้แหลมคม การใช้ขอลายจะใช้ในเวลานวดข้าว การนวดในสมัยก่อนจะใช้ควายหลาย ๆ ตัว เดินวนไปตามฟ่อนข้าวหรือฟ่อนถั่ว พอจะคาดคะเนว่าเมล็ดข้าวเปลือกหรือถั่วร่วงหล่นจากรวงมากแล้ว ก็ใช้ขอลายสงฟางออกให้หมด จะเหลือข้าวเปลือกกองในลานเท่านั้น ข้าวเปลือกกองอยู่อาจมีเศษฟาง เศษข้าวลีบปนอยู่ จะนำไปรีข้าว หรือใช้ฟลั่วสาดข้าวอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะขนเก็บขึ้นยุ้งฉาง

ปัจจุบันการใช้ขอลายหรือคันฉาย สำหรับสงฟางไม่ค่อยมีใช้กันแล้ว เพราะมีเครื่องจักรกลทันสมัย พอใส่ฟ่อนข้าวเปลือกลงไป จะแยกเมล็ดข้าวเปลือกออกจากรวงข้าวได้เลย ข้าวเปลือกจะไหลมากองรวมอีกที่หนึ่ง ส่วนฟางข้าวจะปลิวไปกองอีกส่วนหนึ่ง การเก็บรักษาขอลายให้คงทนควรลงไฟบ่อย ๆ เพราะจะเป็นการป้องกันตัวมอดกัดกิน เนื้อไม้

คานหลาว คานหลาว หรือไม้คันหลาว ใช้สำหรับเสียบตรงกลางฟ่อนข้าวเพื่อใช้หาบ การที่จะใช้กระบุงแล้วใช้ไม้คานหาบฟ่อนข้าว นั้น หาบได้ครั้งละไม่กี่ฟ่อนก็เต็มกระบุงแล้ว การใช้คานหลาวจึงมีความเหมาะสมกว่าเพราะหาบได้ที่หลาย ๆ ฟ่อนไม้ที่ทำเป็นคานหลาวใช้ไม้ไผ่ลำตรง ๆ คานหลาวแต่ละอันมีความยาวประมาณ 2 เมตร ชาวบ้านจะนำไม้ไผ่ไปฝั่งแดดให้

แห้งหรืออาจจนไฟก็ได้ เหล้าข้อมไม้ไผ่ให้เรียบไม่ให้มีเสี้ยน จากนั้นจะใช้มีดเสียมปลายไม้ไผ่ทั้งสองข้าง ตรงส่วนล่างที่ดอกมัดข้าวหรือบางแห่งก็ใช้ต้นข้าว มัดขมวดไว้ไม่ให้หลุด ซึ่งเรียกกันว่า เคนมัดข้าว คานหลาวใช้หาบฟ่อนข้าวไปที่กองข้าว ซึ่งรวมกันไว้เป็นกองใหญ่ ๆ ที่ใดที่หนึ่งเพื่อจะใช้เกี่ยวหรือรถบรรทุกฟ่อนข้าวไปลานนวด หากสานข้าวอยู่ใกล้ ๆ ก็จะใช้หาบไปเลย นอกจากใช้หาบฟ่อนข้าวแล้วชาวนายังใช้หาบแฉก หญ้าคา และฟ่อนหญ้า ปัจจุบันคานหลาวไม่ค่อยมีใช้ในหมู่ของชาวนา เพราะหมดความจำเป็นไปทุกขณะ ไม่ต้องหาบข้าวไปใกล้ ๆ ให้หนักและเหนื่อยแรง จะมีรถนวดข้าวมาจอดที่กองรวมข้าวในนา แล้วนวดออกมาเป็นเมล็ดข้าวเปลือกในทันทีทันใด

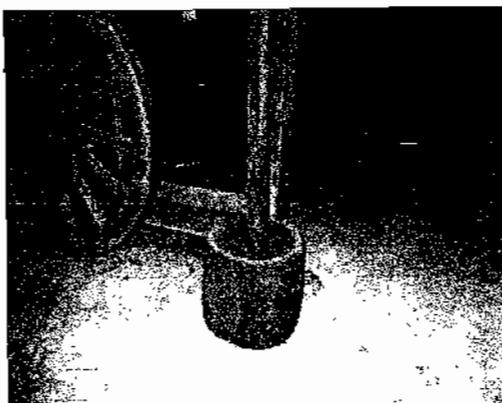
เครื่องสีข้าว

เครื่องสีข้าว เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับสีข้าวเปลือกให้ร่อนออกจากเมล็ด ซึ่งเรียกว่า ข้าวกล้อง แล้วนำไปใส่ครกตำทำให้ข้าวขาวเป็นข้าวสาร วิธีใส่ครกตำเรียกว่าซ้อมข้าว การสีข้าวมีวิธีการคล้ายไม้แป้ง เครื่องสีข้าวสานด้วยผิวไม้ไผ่เป็นรูปทรงกระบอกมีขอบสูงทำเป็นถาดรองข้าวกล้อง ส่วนประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ ท่อนพื้นบน ท่อนพื้นล่าง แกนหมุน ไม้คาน และ คันโยก ท่อนพื้นบน สานด้วยผิวดอกไม้ไผ่เป็นรูปทรงกลม ใช้ไม้เนื้อแข็งขนาดไม้แปรรวงเป็นไม้คาน ให้ปลายไม้ทะลุผิวไม้ไผ่ที่สานท่อนพื้นบนออกมา เมื่อเทข้าวเปลือกลงไปภายในท่อนพื้นบน เวลาท่อนพื้นบนหมุนข้าวเปลือกจะไหลลงไประหว่างท่อนพื้นบนและท่อนพื้นล่างซึ่งทำขบกันอยู่ พื้นบนและพื้นล่างที่ใช้เสียดสีเปลือกข้าวแตกออกจากเมล็ดจะทำด้วยแผ่นไม้แข็งบาง ๆ สลับกับดินเหนียวคลุกแกลบอันจนแน่นหลาย ๆ ชั้นรอบท่อนพื้นบนและพื้นล่าง ท่อนพื้นล่าง สานด้วยผิวดอกไม้ไผ่ทำเป็นถาดขอบสูงรองรับข้าวกล้องที่สีแล้ว เจาะรูให้ไหลลงไปที่กระบุงหรือถังรองรับการสีข้าวจะใส่ข้าวเปลือกเข้าไปในส่วนลึกเว้าของท่อนพื้นบน ใช้มือโยกหมุนเวียนไปด้านขวามือของผู้หมุน จนได้เป็นข้าวกล้องแล้วนำมาซ้อมข้าวให้ขาวเพื่อเก็บไว้สำหรับหุงกินต่อไป

ระหัด

ระหัดเป็นเครื่องชักน้ำหรือวิดน้ำ ทำด้วยไม้เป็นรางใช้มือหมุน และใช้ตีบด้วยเท้าก็มี การเกษตรกรรมโดยทั่วไปต้องอาศัยน้ำสำหรับการเพาะปลูก โดยเฉพาะการทำนาต้องมีน้ำ แล่ต้นข้าวจนกระทั่งข้าวออกรวง ชาวนาจะปลูกข้าวในฤดูฝนปีละครั้ง เรียกว่า ข้าวนาปี แต่เมื่อมีการชลประทานดีขึ้นจะปลูกข้าวนอกฤดูฝนอีกด้วย ซึ่งเรียกว่า นาปรัง การใช้ระหัดวิดน้ำมีความสำคัญต่อการทำนาในสมัยก่อนมาก เพราะเมื่อฝนตกชุกน้ำในแม่น้ำลำคลองจะมีระดับสูง ขึ้น หากแปลงนาซึ่งทำคันไว้ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้มากพอ สำหรับการเพาะปลูกแล้ว ชาวนาจะใช้ขงโลงหรือระหัดวิดน้ำเข้าแปลงนา การใช้ขงโลงอาจวิดน้ำได้ครั้งละไม่มากนัก และหนักแรงพอสมควร ดังนั้นจึงได้คิดวิธีวิดน้ำหรือชักน้ำโดยการใช้ระหัดขึ้นระหัด มักทำด้วยไม้สัก ทำเป็นลักษณะคล้ายฟันเฟือง เพื่อให้ใบระหัดกับฟันเฟืองสับกันไปมา สามารถชักดึงให้ใบระหัดเคลื่อนหมุนได้มือหมุน เวลาใช้จะวางระหัดด้านปลายจุ่มไปในน้ำให้เอียงทอด คึงมือหมุนทีละข้างสลับกันไปเรื่อย ๆ แกนเพลลาเมื่อหมุนแล้วจะทำให้ฟันเฟืองและใบระหัดหมุนตาม ใบระหัดจะพุน้ำหรือดันน้ำขึ้นมาในรางและไหลออกตรงช่องมือหมุน การวิดระหัดอาจใช้คนเดียวหรือ 2 คน ช่วยกันหมุน ซึ่งทำให้ผ่อนแรงได้มากการใช้ระหัดวิดน้ำนอกจากใช้เพื่อการเพาะปลูกแล้วยังใช้วิดน้ำหาปลาได้อีกด้วย ขณะนี้ไม่นิยมใช้ระหัดวิดน้ำแล้ว เพราะเกษตรกรหันมาใช้เครื่องสูบน้ำเข้ามาแทนระหัดวิดน้ำอาจมีขนาดสั้นและยาวตามความต้องการของผู้ใช้

ครกไม้

ครกไม้ มีชื่อเรียกแตกต่างกัน เช่น ครกข้อมมือ ครกตำข้าว เป็นต้น ครกไม้เป็นของใช้สำหรับตำข้าวเปลือก ต่างา ตำถั่ว ตำแป้ง ตำข้าวเม่า แต่ส่วนใหญ่ในสมัยก่อนมุ่งใช้เพื่อตำข้าวเปลือกเป็นหลัก เพราะสมัยนั้นยังไม่มีโรงสีข้าวเหมือนในปัจจุบัน ชาวบ้านจึงต้องหาวิธีตำข้าวเปลือกให้เป็นเมล็ดข้าวสารไว้หุงกิน จึงคิดประดิษฐ์ครกไม้ขึ้นมาครกไม้จะใช้ท่อนไม้ใหญ่ทั้งลำต้น มักเป็นไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้เต็ง ไม้มะค่า ไม้พะยอม วิธีการ อาจตำคนเดียว หรือ 2 – 3 คนก็ได้ ถ้าตำหลายคนต้องตำสลับกัน เมื่อตำสิ่งของละเอียดจะมีคนคอยใช้มือกลับไปกลับมาให้ตำทั่วถึงกัน ในปัจจุบันครกดังกล่าวนี้ในวันจะหมดไป เพราะความไม่สะดวกในการใช้ ยังมีใช้อยู่บ้างตามแถวชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ

ครกกระเดื่อง เป็นของใช้พื้นบ้านซึ่งใช้สำหรับตำข้าว และตำแป้ง เป็นต้น บางทีก็เรียกว่า ครกกระดกหรือเรียกว่า มอง ก็มีปัจจุบันการใช้ครก

กระเดื่องมีใช้กันน้อยมาก จะมีอยู่บ้างในบางหมู่บ้าน พวกชนกลุ่มน้อยบางพวก เช่น พวน ไช่แม้ว อีโก้ ซึ่งอยู่ในเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ ยังคงใช้ครกกระเดื่องกันอยู่มากพอสมควรตัวครกทำ

ด้วยท่อนไม้ขนาดใหญ่ วิธีใช้จะวางครกไม้ให้ตรงกับเส้าหรือสาก เมื่อใส่ข้าวไปแล้ว จะใช้แรงเหยียบที่ปลายคาน สากจะยกขึ้น เหมือนการเล่นไม้หก เวลาจะให้ตำสิ่งที่ต้องการก็ยกหัวลง สากจะตำสิ่งที่เราต้องการในเบ้าครก การตำข้าว จะต้องมีคนช่วยกัน คนหนึ่งเป็นคนเหยียบ อีกคนหนึ่งจะเป็นคนกวานหรือพลิกกลับไปกลับมาให้สากทุบตำได้ทั่วถึงหากเมล็ดข้าวถูกแรงตำด้วยท่อนไม้สากบ่อย ๆ จะทำให้ข้าวเปลือกกะเทาะหลุดออกจากเมล็ด ชาวบ้านจะนำเมล็ดข้าวสารไปใส่กระดังอีกทีหนึ่งเพื่อคัดให้เศษผงต่าง ๆ ปลิวออกไปแล้วเลือกเมล็ดข้าวเปลือกหรือเศษกรวดดินออก ก่อนที่จะนำไปหุงต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 4

ใบกิจกรรม

เรื่องเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาข้าว

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ถูกต้อง

1. การสงฟางหมายถึงอะไร

ตอบ-----

2. ขอนายท่าจากสิ่งใด มีประโยชน์ อย่างไร

ตอบ-----

3. การเตรียมดินสำหรับปลูกข้าวมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง

ตอบ-----

4. เพราะเหตุใดหลังไถนาจึงต้องใช้คราดครูดดินซ้ำ

ตอบ-----

5. เพราะเหตุใดจึงจึงใช้คานหลาวแทนไม้คาน

ตอบ-----

6. ข้าวกลิ้งคือข้าวชนิดใด

ตอบ-----

7. เพราะเหตุใดในปัจจุบันจึงไม่นิยมใช้วิธีลงแขกเกี่ยวข้าว

ตอบ-----

8. นักเรียนคิดว่า การเกี่ยวข้าวด้วยเครื่องจักรดีหรือไม่ จงอธิบายเหตุผล

ตอบ-----

ง่ายมาก หนูทำได้ ค่ะ

ภาคผนวกที่ 5
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงานกลุ่ม
เรื่อง เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับทำนาข้าว
วันที่ เดือน พ.ศ.

ที่	ชื่อ กลุ่ม	พฤติกรรมที่ต้องการวัด
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเฉลี่ย 4 = ดีมาก ระดับเฉลี่ย 3 = ดี ระดับเฉลี่ย 2 = พอใช้ ระดับเฉลี่ย
 1 = ปรับปรุง

ภาคผนวกที่ 6
แบบประเมินผลงานการทำใบกิจกรรม

ที่	ชื่อกลุ่ม	ระดับคุณภาพ				เกณฑ์การประเมิน
		4	3	2	1	
1						ระดับคุณภาพ 4 = ดี มากผลงานตรงตาม
2						วัตถุประสงค์ มีความ สมบูรณ์ ถูกต้อง
3						มีความคิดสร้างสรรค์
4						ระดับคุณภาพ 3 = ดี ผลงานตรงตาม
5						วัตถุประสงค์ มีความ สมบูรณ์ ถูกต้อง
6						ไม่มีความคิดสร้างสรรค์
7						ระดับคุณภาพ 2 = พอใช้ ผลงานตรงตาม
8						วัตถุประสงค์ แต่ขาด ความสมบูรณ์ มี
9						ข้อผิดพลาดบ้าง แต่มีความคิดสร้างสรรค์
10						ระดับคุณภาพ 1 = ปรับปรุง ผลงานไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์ ขาดความ สมบูรณ์ ถูกต้องน้อย ไม่มีความคิดสร้างสรรค์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้เรื่องข้าวไทย เรื่อง การปลูกข้าวของคนไทย

เวลา 5 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักประจำประเทศไทย โดยมีเกษตรกรทำหน้าที่เป็นผู้ปลูกข้าวเลี้ยงประชากรทั่วประเทศและยังมีส่วนหนึ่งเหลือจำหน่ายสำหรับเลี้ยงชาวโลก

การปลูกข้าวในประเทศไทยมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่นาและพันธุ์ข้าวที่จะปลูก ซึ่งในปัจจุบันการปลูกข้าวยึดหลักการเหมือนประกอบธุรกิจคำนึงถึงความสะดวกสบายรวดเร็ว

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนบอกความสำคัญของการปลูกข้าวได้
2. นักเรียนบอกวิธีการปลูกข้าวในอดีตและปัจจุบันได้
3. นักเรียนอธิบายกระบวนการปลูกข้าวได้
4. นักเรียนทดลองปลูกข้าวโดยการหว่านและเกี่ยวข้าวได้

สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญของการปลูกข้าวของคนไทย
2. นาไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน
3. สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการปลูกข้าวของไทย
4. การปลูกข้าวในภาคต่างๆของประเทศไทย
5. นักเรียนตระหนักและภาคภูมิใจในอาชีพทำนาของคนไทย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำ

นักเรียนฟังเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว และร่วมร้องเพื่อให้เกิดความสนุกสนานปลูกเร้าความสนใจของนักเรียนให้มากขึ้น

ขั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยวิธีละความสามารถจากนั้นให้ตั้งชื่อกลุ่มและแบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเพลง (ภาคผนวกที่ 1) ว่ากล่าวถึงสิ่งใดบ้างเพื่อฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาสาระของบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับข้าวเช่น

- จากบทเพลงคนไทยสมัยนั้นมีวิถีชีวิตเป็นอย่างไร
- คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร
- คำว่าในน้ำมีปลาในนามีข้าวหมายถึงอะไร

จากนั้นครูพูดเชื่อมโยงเพื่อเข้าสู่สาระที่จะเรียนวันนี้ แล้วร่วมกันศึกษาใบความรู้(ภาคผนวกที่ 2) เอกสาร และแผ่นพับเกี่ยวกับการปลูกข้าวเพื่อศึกษาถึงความสำคัญของการปลูกข้าว

3. ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอข้อคิดเห็นหน้าห้องเรียนจนครบทุกกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญของการปลูกข้าวของคนในอดีตและปัจจุบัน

ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุปโดยนำความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มมาติดไว้ที่ป้ายนิเทศ
2. ครูเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ เพื่อให้ได้สาระครบถ้วนจากนั้นนัดหมายการเรียนรู้ครั้งต่อไป

เรียนครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำ

นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนบทเรียนวันก่อนจากนั้นนักเรียนคู่วิเคราะห์เรื่องการปลูกข้าวแบบบูรณาการ แล้วซักถามถึงประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อทราบพื้นฐานความรู้ของนักเรียน เช่น

- บ้านใครมีอาชีพทำนาบ้าง
- นักเรียนเคยปลูกข้าวหรือไม่
- นักเรียนเห็นการปลูกข้าวแล้วรู้สึกอย่างไรบ้างอยากทดลองทำนาบ้างหรือไม่

ขั้นสอน

1. นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษาใบความรู้เรื่องประวัติการปลูกข้าวไทยในอดีตถึงปัจจุบัน และสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยกับการปลูกข้าวไทย

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนบันทึกสรุปข้อความรู้ลงในใบกิจกรรมที่ 1 (ภาคผนวกที่ 3) จากนั้นรวบรวมผลงานส่งครูเพื่อประเมินผลงาน

3. ร่วมกันอภิปรายถึงการปลูกข้าวของคนในอดีต และในปัจจุบัน และเปรียบเทียบให้เห็นถึงวิวัฒนาการของการปลูกข้าวของคนไทย

ขั้นสรุป

1. ครูนำผลการทำใบกิจกรรมที่ตรวจเสร็จแล้วพร้อมทั้งข้อสังเกตขณะทำงานมาสรุปให้นักเรียนฟังเพื่อติชมผลงานของนักเรียนตลอดจนเสริมแรงให้นักเรียนเรียนมีพัฒนาใน

การทำงานที่ดีขึ้น

2. ร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนวันนี้อีกครั้งและนัดแนะการเรียนครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 3

ชั้นนำ

ครูชี้แจงกิจกรรมวันนี้หลังจากที่ได้นัดหมายกันในการเรียนเรื่องการปลูกข้าวเพื่อทำความเข้าใจในการทำกิจกรรมวันนี้

ขั้นสอน

1. ครูนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ตามที่ได้ตกลงกันไว้ในวันก่อนเพื่อศึกษาการทำนาจากแหล่งเรียนรู้จริงซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้โรงเรียน โดยครูได้นัดกับเจ้าของนาข้าวไว้ล่วงหน้าแล้ว
2. นักเรียนทดลองหว่านข้าวหลังจากฟังคำอธิบายจากวิทยากรที่เป็นเจ้าของนาในแปลงนาสาธิตโดยครูเป็นผู้กำหนดเวลาเพื่อความเหมาะสมและสอบถามความรู้สึกถึงการเรียนวันนี้ตลอดจนความต้องการเรียนในครั้งต่อไป

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปกระบวนการทำนาตั้งแต่การเตรียมดินจนถึงการเก็บเกี่ยว โดยมีวิทยากรและครูช่วยเสริมข้อมูลให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ครูนัดแนะกับวิทยากรและนักเรียนถึงการศึกษาดูแปลงนาตามเวลาที่กำหนดสำหรับใช้ในการทดลองการเกี่ยวข้าวในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 4-5

ชั้นนำ

นักเรียนดูภาพแสดงการเก็บเกี่ยวข้าวทั้งในอดีตและปัจจุบัน (ภาคผนวกที่ 3) เพื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่างตลอดจนข้อดีและข้อเสีย เพื่อสร้างจิตสำนึกให้รักและหวงแหนและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของคนไทย

ขั้นสอน

1. ครูนำนักเรียนไปยังแปลงนาสาธิตที่ได้นัดแนะกันไว้ซึ่งได้ไปเยี่ยมชมแปลงนาเป็นระยะในช่วงพักกลางวัน
2. ครูอธิบายถึงกิจกรรมวันนี้ จากนั้นให้วิทยากรที่เป็นเจ้าของนาอธิบายวิธีการเก็บเกี่ยวข้าวพร้อมทั้งสาธิตให้ดู
3. นักเรียนทดลองเกี่ยวข้าวโดยวิธีใช้เคียวเกี่ยวข้าวครูกำหนดเวลาซึ่งสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม ครูซักถามถึงข้อดีและข้อเสียของการเก็บเกี่ยวแบบดั้งเดิมและแบบปัจจุบันเพื่อนำให้นักเรียนกล้าถามในข้อสงสัย

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกระบวนการปลูกข้าว โดยสุ่มนักเรียนออกมาต่อภาพขั้นตอนการปลูกข้าว แล้วให้นักเรียนนำไปกิจกรรมไปทำเป็นการบ้าน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. บทเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว
2. แถบบันทึกลีลาเสียง
3. ภาพการปลูกข้าวทั้งอดีตและปัจจุบัน
4. การปฏิบัติจริง
5. วิทยากรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. แปลงนาสาธิต
7. เกี่ยวเกี่ยวข้าว
8. วีดิทัศน์เรื่องการปลูกข้าวแบบบูรณาการ

การวัดและประเมินผล

1. วิธีวัด

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 1.3 ตรวจสอบผลงานจากการทำใบกิจกรรม
- 1.4 สัมภาษณ์ซักถาม

2. เครื่องมือการวัดและประเมินผล

- 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยมีองค์ประกอบดังนี้
 - การบอกความสำคัญของการปลูกข้าว
 - การบอกวิธีการปลูกข้าว
 - การอธิบายกระบวนการปลูกข้าว
 - การปฏิบัติจริง
- 2.2 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม
- 2.3 แบบประเมินผลงาน

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

- 3.1 นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
- 3.2 นักเรียนมีผลคะแนนในการปฏิบัติงานกลุ่มตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

3.3 นักเรียนมีผลคะแนนจากการทำใบกิจกรรม ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ภาคผนวก

- ภาคผนวกที่ 1 เพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว
- ภาคผนวกที่ 2 ภาพแสดงการเก็บเกี่ยวข้าวทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- ภาคผนวกที่ 3 ใบความรู้ เรื่องการปลูกข้าว
- ภาคผนวกที่ 4 ใบกิจกรรมที่ 1, 2, 3
- ภาคผนวกที่ 5 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- ภาคผนวกที่ 6 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม
- ภาคผนวกที่ 7 แบบประเมินผลงานการทำใบกิจกรรม

ภาคผนวกที่ 1

เพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว

คำชี้แจง นักเรียนฟังเพลงแล้วร่วมกันตอบคำถามดังต่อไปนี้

เพลงในน้ำมีปลา ในนามีข้าว

คำร้อง พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี้แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอนุภาพพ่อขุน งามคำแห่งคำจุน ให้ชาติไทยไพศาล

(สร้อย) สร้างทำนาไร่ ทั่วแคว้นแดนไทย เราไถเราหว่าน
หมากม่วงหมากขาม หมากพร้าวหมากกลาง พืชผลต่าง ๆ ล้วนงามตระการ

(สร้อย) สร้างบ้านแปลงเมือง ให้เกียรติไทยลือ เลื่อง ไปทั่วทุกถิ่นฐาน
จูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ปวงราษฎร์ทั้งหลาย ได้อยู่เป็นสุขสำราญ

1. จากบทเพลงคนไทยสมัยนั้นมีวิถีชีวิตเป็นอย่างไร
2. คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร
3. คำว่าในน้ำมีปลาในนามีข้าวหมายถึงอะไร

ภาคผนวกที่ 2
รูปภาพเกี่ยวกับการปลูกข้าว

การเตรียมดิน

การถอนกล้า

การปลูกข้าว (การดำนา)

ภาคผนวกที่ 3 ใบความรู้ เรื่องการปลูกข้าว

ความสำคัญของการปลูกข้าว

ข้าวเป็นหนึ่งในธัญพืชที่มีความสำคัญต่อชาวโลกมานานนับพันปีในปัจจุบัน ข้าวยังคงเป็นอาหารหลักของประชากรกว่าครึ่งโลก รวมทั้งประเทศไทย ข้าวจึงมีความแนบแน่นและสำคัญยิ่งต่อคนไทยและสังคมไทยจวบจนปัจจุบันในฐานะเป็นสินค้าส่งออกอันดับต้น ๆ และยิ่งมีความสำคัญยิ่งขึ้นเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ภาวะวิกฤติ เกิดความล้มเหลวในภาคการเงินและภาคอุตสาหกรรม ข้าวจึงเป็นหนึ่งในสินค้าทางเกษตรที่ถูกฝากความหวังให้ช่วยกอบกู้วิกฤติและนำพาความมั่งคั่งมาสู่สังคมไทยอีกครั้ง

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 67.07 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 29.43 ล้านตันข้าวเปลือกหรือประมาณ 19.99 ล้านตันข้าวสาร ใช้น้ำบริโภคภายในประเทศประมาณ 11.04 ล้านตันข้าวสาร และส่งออกต่างประเทศ 7.4 ล้านตันข้าวสารโดยส่งออกได้เป็นอันดับ 1 ของโลก และผลผลิตได้เป็นอันดับ 6 ของโลก

นาไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน

การปลูกข้าวและการดูแลรักษาต้นข้าวในนา ตั้งแต่ปลูกไปจนถึงเก็บเกี่ยว การปลูกข้าวในแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันไปตามสภาพของดินฟ้าอากาศ และสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ ในแหล่งที่ต้องอาศัยน้ำจากฝนเพียงอย่างเดียว ก็ต้องกะระยะเวลาการปลูกข้าวให้เหมาะสมกับช่วงที่มีฝนตกสม่ำเสมอ และเก็บเกี่ยวในช่วงที่ฤดูฝนหมดพอดี เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีสภาพดินฟ้าอากาศที่แตกต่างกัน สำหรับการทำนาในประเทศไทยมีปัจจัยหลัก 2 ประการ เป็นพื้นฐานของการทำนาและเป็นตัวกำหนดวิธีการปลูกข้าว และพันธุ์ข้าวที่จะใช้ในการทำนาด้วยหลัก 2 ประการ คือ

1. สภาพพื้นที่ (ลักษณะเป็นพื้นที่สูงหรือต่ำ) และภูมิอากาศเช่น

2. สภาพน้ำสำหรับการทำนา

ฤดูทำนาในประเทศไทยปกติจะเริ่มราวเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคมของทุกปี ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝน เมื่อ 3 เดือนผ่านไป ข้าวที่ปักดำหรือหว่านเอาไว้จะสูงอมเต็มพร้อมเก็บเกี่ยว ส่วนนาปรัง สามารถทำได้ตลอดปี เพราะพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกเป็นพันธุ์ที่ไม่ไวต่อช่วงแสง เมื่อข้าวเจริญเติบโตครบกำหนดอายุก็จะสามารถเก็บเกี่ยวได้

การทำนามีหลักสำคัญ คือ

1. การเตรียมดิน ก่อนการทำนามีการเตรียมดินอยู่ 3 ขั้นตอน

1.1 การไถตะ เป็นการไถครั้งแรกตามแนวยาวของพื้นที่กระตงนา (กรณีที่แปลงนาเป็นกระตงย่อยๆ หลายกระตงในหนึ่งแปลงนา) เมื่อไถตะจะช่วยพลิกดินเพื่อให้ดินชั้นล่างได้

ขึ้นมาสัมผัสอากาศ ออกซิเจน และเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืช โรคพืชบางชนิด การไถจะ
จะเริ่มทำเมื่อฝนตกครั้งแรกในปีฤดูกาลใหม่ หลังจากไถจะตากดินเอาไว้ประมาณ 1 - 2
สัปดาห์

1.2 การไถแปร หลังจากที่ตากดินเอาไว้พอสมควรแล้ว การไถแปรจะช่วยพลิกดินที่
กลบเอาขึ้นการอีกครั้ง เพื่อทำลายวัชพืชที่ขึ้นใหม่ และเป็นการย่อยดินให้มีขนาดเล็กลง จำนวน
ครั้งของการไถแปรจึงขึ้นอยู่กับชนิดและปริมาณของวัชพืช ลักษณะดินและระดับน้ำ ในพื้นที่
ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนด้วย แต่โดยทั่วไปแล้วจะไถแปรเพียงครั้งเดียว

1.3 การคราด เพื่อเอาเศษวัชพืชออกจากกระตนา และย่อยดินให้มีขนาดเล็กลงอีก
จนเหมาะแก่การเจริญของข้าว ทั้งยังเป็นการปรับระดับพื้นที่ให้มีความสม่ำเสมอ เพื่อสะดวกใน
การควบคุม ดูแลการให้น้ำ

2. การปลูก การปลูกข้าวสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ การปลูกด้วยเมล็ดโดยตรง ได้แก่ การ
ทำนาหยอดและนาหว่าน และ การเพาะเมล็ดในที่หนึ่งก่อน แล้วนำดินอ่อนไปปลูกในที่อื่นๆ
ได้แก่ การทำนาดำ การทำนาหยอด ใช้กับการปลูกข้าวไร่ตามเชิงเขาหรือในที่สูงวิธีการปลูก
หลังการเตรียมดินให้ขุดหลุมหรือทำร่อง แล้วจึงหยอดเมล็ดลงในหลุมหรือร่อง จากนั้นกลบหลุม
หรือร่อง เมื่อต้นข้าวงอกแล้วต้องดูแลกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช การทำนาหว่าน ทำในพื้นที่
ควบคุมน้ำได้ลำบาก วิธีหว่าน ทำได้ 2 วิธี คือ การหว่านข้าวแห้ง และการหว่านข้าวงอก

1. การหว่านข้าวแห้ง แบ่งตามช่วงระยะเวลาของการหว่านได้ 3 วิธี คือ

1.1 การหว่านหลังซีไถ ใช้ในกรณีที่ฝนมาล่าช้าและตกชุก มีเวลาเตรียมดินน้อย จึง
มีการไถแค่เพียงครั้งเดียวและไถแปรอีกครั้งหนึ่ง แล้วหว่านเมล็ดข้าวลงหลังซีไถ เมล็ดพันธุ์อาจ
เสียหายเพราะหนู และอาจมีวัชพืชในแปลงนามาก

1.2 การหว่านคราดกลบ เป็นวิธีที่นิยมมากที่สุด จะทำหลังจากที่ไถแปรครั้งสุดท้าย
แล้วคราดกลบ จะได้ต้นข้าวที่งอกสม่ำเสมอ

1.3 การหว่านไถกลบ มักทำเมื่อถึงระยะเวลาที่ต้องหว่าน แต่ฝนยังไม่ตกและดินมี
ความชื้นพอควร หว่านเมล็ดข้าวหลังซีไถแล้วไถแปรอีกครั้ง เมล็ดข้าวที่หว่านจะอยู่ลึกและเริ่ม
งอกโดยอาศัยความชื้นในดิน

2. การหว่านข้าวงอก (หว่านน้ำตม) เป็นการหว่านเมล็ดข้าวที่ถูกเพาะให้รากงอก
ก่อนที่จะนำไปหว่านในที่ที่มีน้ำท่วมขัง เพราะหากไม่เพาะเมล็ดเสียก่อน เมื่อหว่านแล้วเมล็ด

ข้าวอาจเน่าเสียได้ การเพาะข้าวทอดกล้า ทำโดยการเอาเมล็ดข้าวใส่กระบุง ไปแช่น้ำเพื่อให้เมล็ดที่มีน้ำหนักเบาหรือลีบลอยขึ้นมาแล้วคัดทิ้ง แล้วนำเมล็ดถ่ายลงในกระบุงที่มีหญ้าแห้งกรุไว้ หมั่นรดน้ำเรื่อยไป อย่าให้ข้าวแตกหน่อ แล้วนำไปหว่านในที่นาที่เตรียมดินไว้แล้ว

การปักดำ

การหว่านข้าว

3. การเก็บเกี่ยว หลังจากที่ข้าวออกดอกหรือออกรวงประมาณ 20 วัน ชาวนาจะเร่งระบายน้ำออก เพื่อเป็นการเร่งให้ข้าวสุกพร้อมๆ กัน และทำให้เมล็ดมีความชื้นไม่สูงเกินไป จะสามารถเก็บเกี่ยวได้หลังจากระบายน้ำออกประมาณ 10 วัน ระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเก็บเกี่ยว เรียกว่า ระยะพลับพลึง คือสังเกตที่ปลายรวงจะมีสีเหลือง กลางรวงเป็นสีทองอ่อน การเก็บเกี่ยวในระยะนี้จะได้เมล็ดข้าวที่มีความแข็งแรง มีน้ำหนัก และมีคุณภาพในการสี ชาวนาภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางใช้เคียวสำหรับเกี่ยวข้าวที่ละหลายๆ รวง ส่วนชาวนาภาคใต้ใช้แกระสำหรับเกี่ยวข้าวที่ละรวง เคียวที่ใช้เกี่ยวข้าวมี 2 ชนิดได้แก่ เคียวนาสวน และเคียวนาเมือง เคียวนาสวนเป็นเคียวกว้าง ใช้สำหรับเกี่ยวข้าวนาสวนที่ปลูกไว้แบบปักดำ ส่วนเคียวนาเมืองเป็นเคียววงแคบและมีด้ามยาวกว่าเคียวนาสวน เคียวนาเมืองใช้เกี่ยวข้าวนาเมืองที่ปลูกไว้แบบหว่าน ข้าวที่เกี่ยวด้วยเคียวไม่จำเป็นต้องมีคอรวงยาว เพราะข้าวที่ถูกเกี่ยวมาจะถูกมัดเป็นกำๆ ส่วนข้าวที่เกี่ยวด้วยแกระจำเป็นต้องมีคอรวงยาวเพราะชาวนาต้องเกี่ยวรวงที่ละรวงแล้วมัดเป็นกำๆ ข้าวที่เกี่ยวด้วยแกระชาวนาจะเก็บไว้ในยุ้งฉางซึ่งโปร่ง มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และจะทำการนวดเมื่อต้องการขายหรือต้องการสีเป็นข้าวสาร ข้าวที่เกี่ยวด้วยเคียวซึ่งปลูกไว้แบบปักดำ ชาวนาจะทิ้งไว้ในนาบนตอซังเพื่อตากแดดให้แห้งเป็นเวลา 3-5 วัน สำหรับข้าวที่ปลูกแบบหว่านพื้นที่นาจะแห้งในระยะเก็บเกี่ยว ข้าวจึงแห้งก่อนเก็บเกี่ยว ข้าวที่เกี่ยวแล้วจะถูกกองทิ้งไว้บนพื้นที่นาเป็นรูปต่างๆ กันเป็นเวลา 5-7 วัน เช่น รูปสามเหลี่ยม แล้วจึงนำมาที่ลานนวด ข้าวที่นวดแล้วจะถูกนำไปเก็บในยุ้งฉางหรือส่งไปขายที่โรงสีทันทีก็ได้

การเกี่ยวข้าว

ยั้งฉางข้าว

สถาบันข้าวกับพระมหากษัตริย์ไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยในการทำนา และศึกษาวิถีชีวิตของชาวนามาตั้งแต่ก่อนขึ้นครองราชย์จวบจนทุกวันนี้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาข้าวไทยและความเป็นอยู่ของชาวไทยเสมอ โดยทรงจัดทำหลายโครงการที่เกี่ยวข้องกับข้าว เช่นการจัดการทรัพยากรน้ำ โรงสีข้าวพระราชทาน ธนาคารข้าว และเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยพระองค์ได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ในการริเริ่มโครงการเพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแหล่งเรียนรู้ ทรงทุ่มเทพระสติปัญญาเพื่อการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาโดยการทดลองเกี่ยวกับการผลิตข้าวอย่างครบวงจรภายในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน อาทิ นาข้าวทดลอง โรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา ธนาคารข้าว ฯลฯ

การปลูกข้าวในภาคต่าง ๆ

ภาคเหนือ

ทำการปลูกข้าวนาสวนในที่ราบระหว่างภูเขากันเป็นส่วนใหญ่ เพราะมีระดับน้ำในนาตื้นกว่า ๘๐ เซนติเมตร และทำการปลูกข้าวไร่ในที่ดอน และที่สูงบนภูเขา เพราะไม่มีน้ำขังในพื้นที่ปลูก ส่วนมากชนิดของข้าวที่ปลูกเป็นทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า และในบางท้องที่มีการปลูกข้าวนาปรังด้วย แมลง ศัตรูข้าวที่สำคัญ ได้แก่ แมลงบัว หนอนกอ เพลี้ยจักจั่นสีเขียวและสีน้ำตาล และโรคข้าวที่สำคัญ ได้แก่ โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง โรคใบสีแสด และโรคถอดฝัก

ดาบ ภาคนี้มีความอุดมสมบูรณ์ของดินนาดีกว่าภาคอื่น ๆ ข้าวนาปีทำการเก็บเกี่ยวในระหว่างเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สภาพของพื้นที่นาในภาคนี้เป็นที่ราบ และมักจะแห้งแล้งในฤดูปลูกข้าวเสมอ ๆ ข้าวนาทำการปลูกข้าวนาสวน ทางตอนเหนือของภาคปลูกข้าวเหนียวอายุเบา ส่วนทางตอนใต้ปลูกข้าวเจ้าอายุหนักแถบริมฝั่งแม่น้ำโขง โดยเฉพาะในเขตจังหวัดอุบลราชธานี นครพนมและสกลนครได้มีแมลงบัวทำลายต้นข้าวนาปีจนเสียหายเสมอ นอกจากนี้ ได้มีแมลงเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดด้วย โรคข้าวที่สำคัญ ได้แก่ โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง และโรคใบจุดสีน้ำตาล ความอุดมสมบูรณ์ของดินในภาคนี้เลวมาก บางแห่งก็เป็นดินเกลือและมักจะมีความแห้งแล้งกว่าภาคอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ จึงมีการทำนาปรังน้อยมาก ข้าวนาปีจะทำการเก็บเกี่ยวในระหว่างเดือนตุลาคมและธันวาคม

ภาคกลาง

พื้นที่ทำนาในภาคนี้เป็นที่ราบลุ่มทำการปลูกข้าวเจ้ากันเป็นส่วนใหญ่ ในเขตจังหวัดปทุมธานี อัญญา อ่างทอง สิงห์บุรี อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก สุพรรณบุรี และปราจีนบุรี ระดับน้ำในนาระหว่างเดือนกันยายนและพฤศจิกายน จะลึกประมาณ ๑-๓ เมตร ด้วยเหตุนี้ ข้าวนาในจังหวัดดังกล่าวจึงต้องปลูกข้าวนาเมืองหรือข้าวขึ้นน้ำ นอกนั้น ปลูกข้าวนาสวน และบางท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทาน เช่น จังหวัดนนทบุรี นครปฐม เพชรบุรี ปทุมธานี สุพรรณบุรี ชัยนาท และฉะเชิงเทรา ได้มีการทำนาปรังด้วย โรคข้าวที่สำคัญ ได้แก่ โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง โรคใบสีส้ม โรคจู้ และแมลงศัตรูข้าวที่สำคัญ ได้แก่ แมลงเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงเพลี้ยจักจั่นสีเขียว แมลงหนอนกอ ความอุดมสมบูรณ์ของดินดีปานกลางและบางท้องที่เขตจังหวัดปทุมธานี นครนายก และปราจีนบุรี ดินที่ปลูกข้าวมีฤทธิ์เป็นกรดหรือ เป็นดินเหนียวมากกว่าในท้องที่นาอื่น ๆ ข้าวนาปีที่ปลูกเป็นข้าวนาสวน จะเก็บเกี่ยวในระหว่างเดือนตุลาคมและธันวาคม ส่วนข้าวนาปีที่ปลูกเป็นข้าวนาเมืองเก็บเกี่ยวในระหว่างเดือนธันวาคมและมกราคม

ภาคใต้

สภาพพื้นที่ที่ปลูกข้าวในภาคใต้เป็นที่ราบริมทะเล และเป็นที่ยาบริหว่างภูเขา ส่วนใหญ่ใช้น้ำฝนในการทำนา ทางฝั่งตะวันตกจะมีฝนเร็วกว่าทางฝั่งตะวันออก และฝนจะมาล่าช้ากว่าภาคอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ การทำนาในภาคใต้จึงล่าช้ากว่าภาคอื่น ข้าวนาในภาคนี้ ปลูกข้าวเจ้าในฤดูนาปีกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนน้อยในเขตชลประทานของจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา มีการปลูกข้าวนาปรังและปลูกแบบนาสวน บริเวณพื้นที่ดอนและที่สูงบนภูเขาชาวนาปลูกข้าวไร่ เช่น การปลูกข้าวไร่เป็นพืชแซมยางพารา แมลงศัตรูข้าวที่สำคัญ ได้แก่ หนอนกอ เพลี้ยจักจั่นสีเขียว และเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โรคข้าวที่สำคัญ ได้แก่ โรคไหม้ โรคขอบใบ

แห้ง โรคดอกกระถิน โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคใบจุดขีดสีน้ำตาล นอกจากนี้ ดินนา ก็มีปัญหาเกี่ยวกับดินเค็มและดินเปรี้ยวด้วย วิธีการเกี่ยวกับข้าวในภาคใต้แตกต่างไปจากภาคอื่น เพราะชาวนาใช้แคะเกี่ยวข้าวโดยเก็บที่ละรวงแล้วมัดเป็นกำ ๆ ปกติทำการเก็บเกี่ยวในระหว่างเดือนพฤศจิกายน และกุมภาพันธ์

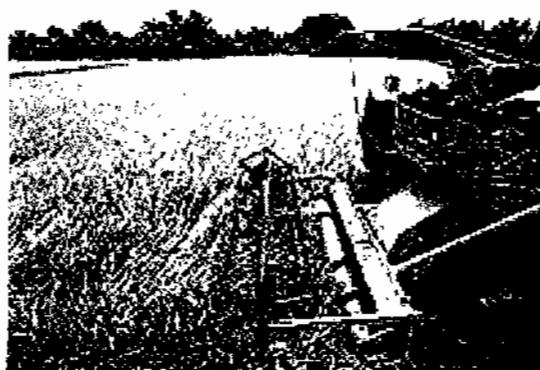
การทำนาในยุคต้นทุนแพง

กระบวนการปลูกข้าวยุคปัจจุบันยึดหลักเหมือนการประกอบธุรกิจ คำนึงถึงความสะดวกสบายรวดเร็ว และการเพิ่มผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น โดยมีเป้าหมายผลิตเพื่อการค้าเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ตัวเลขรายได้ที่เป็นเงินทองต่อครอบครัวเพิ่มขึ้น

ด้วยหลักการดังกล่าวชาวนาต้องซื้อรถไถนาเดินตาม ต้องซื้อปุ๋ยเคมี ต้องซื้อพันธ์ข้าว ต้องจ้างเก็บเกี่ยวปักดำ ต้องซื้อเครื่องพ่นยาฆ่าแมลง ชาวนาจะต้องมีปัจจัยเหล่านี้ให้พร้อม การทำนาจึงจะได้รับความสะดวกสบายรวดเร็ว และได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น และเมื่อข้าวเปลือกขายได้ราคาสูงขึ้น ปัจจัยการผลิตก็ต้องสูงขึ้น เนื่องจากราคาน้ำมันก็เพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจึงจัดทำโครงการพลิกโฉมนาข้าวเขตปฏิรูปที่ดิน 1 ล้านไร่ ปรึบลด 4 ความสิ้นเปลืองยุคต้นทุนแพงเน้นให้เกษตรกรน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

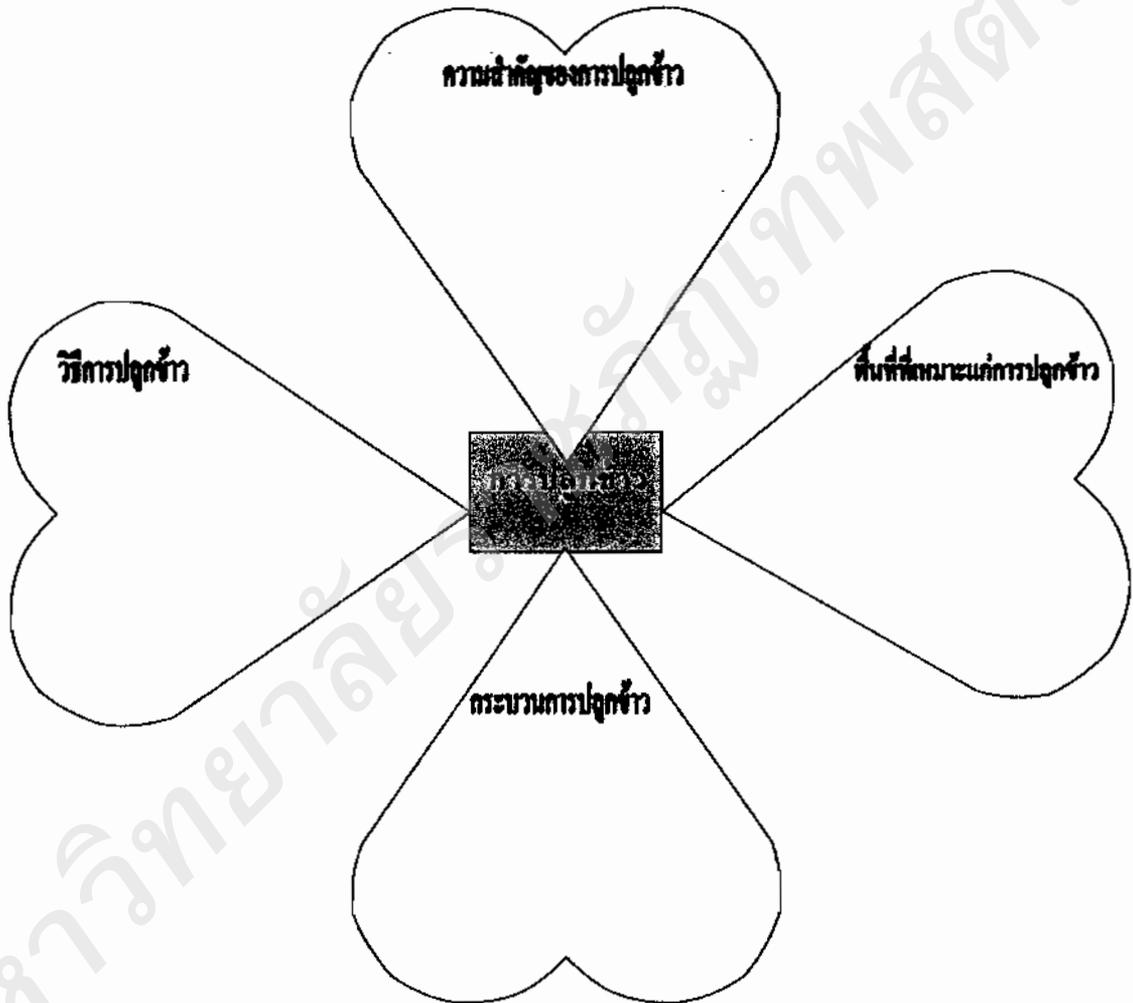
1. ปรึบลดความสิ้นเปลืองด้านเมล็ดพันธ์ุข้าว โดยเลือกใช้เมล็ดพันธ์ุข้าวบริสุทธิ์ ปรึบเปลี่ยนทัศนคติการใช้เมล็ดพันธ์ุข้าว
2. ปรึบลดความสิ้นเปลืองด้านการปรับปรุงโครงสร้างผืนดิน โดยการปรับเปลี่ยนวิธีเตรียมดินที่เหมาะสม การไถกลบหรือหมักฟางข้าวในนาและเร่งการสุพ้งสลายตัวด้วยน้ำหมักชีวภาพ
3. ปรึบความสิ้นเปลืองด้านการใช้ปุ๋ยเคมี โดยปรับเปลี่ยนทัศนคติการใช้ปุ๋ยตามความจำเป็นรายแปลง ปรึบคุณภาพน้ำให้มีสภาพความเป็นกลาง
4. ปรึบลดความสิ้นเปลืองด้านการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยการสำรวจและควบคุมแมลงศัตรูข้าว การเฝ้าระวังศัตรูข้าวและการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคข้าวเท่าที่จำเป็น

ภาคผนวกที่ 4
ใบกิจกรรม ที่ 1

เรื่อง ความสำคัญของการปลูกข้าว

จุดประสงค์ เพื่อให้รู้ เข้าใจกระบวนการปลูกข้าวตลอดจนฝึกปฏิบัติในการปลูกข้าว
คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเรื่องการปลูกข้าวลงในผังความคิด

นักเรียนคิดอย่างไรต่ออาชีพทำนา

.....

.....

.....

.....

.....

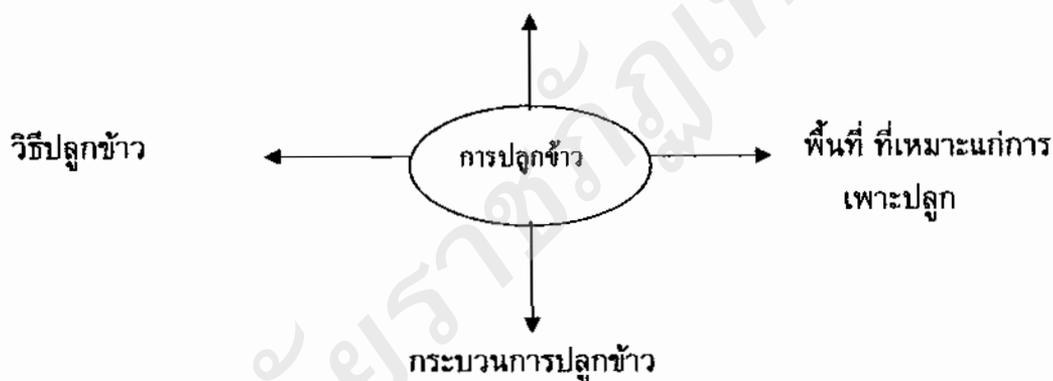
.....

ใบกิจกรรมที่ 2

เรื่อง ความสำคัญของการปลูกข้าว

จุดประสงค์ เพื่อให้รู้ เข้าใจกระบวนการปลูกข้าวตลอดจนฝึกปฏิบัติในการปลูกข้าว
 คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเรื่องการปลูกข้าวลงในผังความคิด

ความสำคัญของการปลูกข้าว

นักเรียนคิดอย่างไรต่ออาชีพทำนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ..... ชั้น.....

ภาคผนวกที่ 5
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องการปลูกข้าวไทย

กลุ่ม..... ชั้น

ที่	ชื่อ - สกุล	การบอกความสำคัญ ของการปลูกข้าวได้	บอกวิธีการปลูกข้าว ในอดีตและปัจจุบันได้	การอธิบาย กระบวนการปลูกข้าว	การฝึกปฏิบัติจริงใน การปลูกและการเก็บ เกี่ยวข้าว	สรุป	
						ผ่าน	ไม่ผ่าน
1		4	4	4	4		
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 5 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

**รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องการปลูกข้าว**

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
การบอกความสำคัญของการปลูกข้าวได้	บอกความสำคัญได้ถูกต้องมีรายละเอียดครบถ้วนสื่อความหมายได้ชัดเจนน่าสนใจ	บอกความสำคัญได้ถูกต้องมีรายละเอียดครบถ้วนสื่อความหมายได้แต่ไม่น่าสนใจ	บอกความสำคัญได้ถูกต้องแต่ไม่มีรายละเอียดสื่อความหมายได้พอใช้	บอกความสำคัญได้ถูกต้องน้อยไม่มีรายละเอียดสื่อความหมายไม่ชัดเจน
บอกวิธีการปลูกข้าวในอดีตและปัจจุบันได้	บอกวิธีการปลูกข้าวได้ถูกต้องครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์	บอกวิธีการปลูกข้าวได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์	บอกวิธีการปลูกข้าวได้ถูกต้องมีผิดบ้างแต่ตรงตามวัตถุประสงค์	บอกวิธีการปลูกข้าวได้บ้างแต่ไม่ค่อยถูกต้อง
การอธิบายกระบวนการปลูกข้าว	ถูกต้องมีความต่อเนื่อง ชัดเจน น่าสนใจ	ถูกต้องมีความต่อเนื่อง แต่ไม่ชัดเจน	ถูกต้องแต่ไม่มี ความต่อเนื่อง และไม่ ชัดเจน	ค่อนข้างถูกต้องไม่มี ความต่อเนื่องไม่ชัดเจน
การฝึกปฏิบัติจริงในการปลูกและการเก็บเกี่ยวข้าว	ปฏิบัติถูกต้อง มีความกระตือรือร้น คล่องแคล่วและตั้งใจฝึกปฏิบัติดีมาก	ปฏิบัติถูกต้อง มีความกระตือรือร้น ตั้งใจฝึกปฏิบัติดี	ปฏิบัติถูกต้อง ขาดความคล่องแคล่วแต่ตั้งใจฝึกปฏิบัติพอใช้	ปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องและไม่ค่อยตั้งใจฝึกปฏิบัติ

ภาคผนวกที่ 6

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

ชื่อ.....ชั้น.....

เรื่อง.....

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
1. การเตรียม อุปกรณ์				
2. การวางแผน ทำงาน				
3. ความตั้งใจปฏิบัติ งานที่ทำ				
4. ความคล่องแคล่ว ในการทำงาน				
5. ผลสำเร็จของงาน ที่ทำ				

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดดีมาก

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดหรือเทียบเท่า

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดค่อนข้างพอใจ

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดน้อย ควรปรับปรุงแก้ไข

ลงชื่อ

(

ผู้ประเมิน

)

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
1. การเตรียมอุปกรณ์	มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วนตามที่กำหนด	มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไม่ครบตามที่กำหนด	การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไม่ครบถ้วนตามที่กำหนด	ไม่มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วนตามที่กำหนด
2. การวางแผนทำงาน	มีการวางแผนทำงานชัดเจน ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจกำหนดขั้นตอนการทำงาน มีการประสานงาน	มีการวางแผนทำงาน แต่ไม่ชัดเจน มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานมีการปฏิบัติงานมีการประสานงาน	มีการวางแผนทำงาน แต่ไม่ชัดเจน ไม่มีการกำหนดขั้นตอนในการทำงานมีการปฏิบัติงานมีการประสานงาน	ไม่มีการวางแผนทำงาน ขาดการประสานงาน
3. ความตั้งใจปฏิบัติงานที่ทำ	ตั้งใจปฏิบัติงานไม่เล่นชกทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเร็วทันเวลา	ตั้งใจปฏิบัติงานไม่เล่นชกทำงานบ้างแต่มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเวลา	มักเล่นชกและปฏิบัติงานทำงานที่ได้รับมอบหมายแต่เสร็จทันเวลา	ไม่ตั้งใจปฏิบัติงานไม่เล่นชกทำงานที่ได้รับมอบหมายและทำงานไม่สำเร็จทันเวลา
4. ความคล่องแคล่วในการทำงาน	ปฏิบัติงานได้คล่องแคล่วรวดเร็ว ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเร็วทันเวลา	ปฏิบัติงานได้คล่องแคล่วได้รับมอบหมายจนสำเร็จเร็วทันเวลา	ปฏิบัติงานค่อนข้างช้าแต่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเร็วทันเวลา	ปฏิบัติงานช้าขาดความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จทันเวลา
5. ผลสำเร็จของงานที่ทำ	ผลงานถูกต้องสร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้และใช้ในชีวิตประจำวันนำเสนอน่าสนใจ	ผลงานถูกต้องสร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้นำเสนอ	ผลงานมีผิดบ้างไม่ค่อยสร้างสรรค์นำเสนอได้พอใช้	ผลงานผิดมากมีประโยชน์ต่อการเรียนน้อยนำเสนอไม่น่าสนใจ

ภาคผนวกที่ 7
แบบประเมินผลงานการทำใบกิจกรรม
เรื่องการปลูกข้าว

ที่	วันที่	ชื่อกลุ่ม	เดือน				ท.ศ.	เกณฑ์การประเมิน
			ระดับคุณภาพ 4	3	2	1		
1							ระดับคุณภาพ 4= ดี	
2							มากผลงานตรงตาม	
3							วัตถุประสงค์ มีความ	
							สมบูรณ์ ถูกต้อง	
							มีความคิดสร้างสรรค์	
4							ระดับคุณภาพ 3 = ดี	
5							ผลงานตรงตาม	
6							วัตถุประสงค์ มีความ	
							สมบูรณ์ ถูกต้อง	
							ไม่มีความคิดสร้างสรรค์	
7							ระดับคุณภาพ 2 = พอใช้	
8							ผลงานตรงตาม	
9							วัตถุประสงค์ แต่ขาด	
							ความสมบูรณ์ มี	
							ข้อผิดพลาดบ้าง	
							แต่มีความคิดสร้างสรรค์	
10							ระดับคุณภาพ 1= แก้ไข	
							ผลงานไม่ตรงตาม	
							วัตถุประสงค์ ขาดความ	
							สมบูรณ์ ถูกต้องน้อย	
							ไม่มีความคิดสร้างสรรค์	

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ ชาวไทย

เรื่อง วิวัฒนาการพันธุ์ชาวไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ชาวไทยได้รับการยอมรับมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน มีพันธุ์ชาวไทยที่ชนะการประกวดข้าวโลก ซึ่งเป็นข้าวที่มีคุณภาพ มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทย เป็นที่ยอมรับกันว่ามีความดีกว่าพันธุ์ข้าวของประเทศอื่นและยังไม่มีข้าวจากประเทศอื่นสามารถพัฒนาให้เหมือนได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายลักษณะของพันธุ์ข้าวไทยได้
2. นักเรียนอธิบายถึงวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทยได้
3. ยกตัวอย่างพันธุ์ข้าวไทยที่มีชื่อเสียงได้
4. ภาคภูมิใจข้าวไทย และบอกแนวทางการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทยได้

สาระการเรียนรู้

วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย

- พันธุ์ข้าวที่ปลูกในประเทศไทย
- แนวทางการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนดูเมล็ดข้าวพันธุ์ต่าง ๆ ที่ครูนำมาแสดงให้ดูแล้วร่วมกันสนทนาซักถามถึงลักษณะของพันธุ์ข้าว และพันธุ์ข้าวที่นักเรียนรู้จัก

ขั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสนใจเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อเตรียมศึกษาเรื่องพันธุ์ข้าวไทยและวิวัฒนาการข้าวไทย

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเมล็ดพันธุ์ข้าวต่าง ๆ ที่ครูนำมาแสดงให้ดูแล้วตอบคำถาม

เช่น

- นักเรียนเคยเห็นหรือไม่

- นักเรียนเคยได้ยินชื่อพันธุ์ข้าวอะไรบ้าง
- จากการสังเกตเมล็ดพันธุ์แต่ละชนิดมีความแตกต่างกันหรือไม่

3. นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษาใบความรู้เรื่องวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย (ภาคผนวกที่ 1) ในหัวข้อที่กำหนดหรืออาจค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวต่าง ๆ เสร็จแล้วระดมความคิดในการทำใบกิจกรรม (ภาคผนวกที่ 2)

4. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
ชั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ข้าวไทย โดยครูเพิ่มเติมเนื้อหาให้ครอบคลุม และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมมาเล่าให้เพื่อนฟัง เพื่อให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เมล็ดข้าวพันธุ์ต่างๆ
2. ใบความรู้เรื่อง วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย
3. หนังสือ เอกสาร แผ่นพับเกี่ยวกับพันธุ์ข้าวต่างๆของไทย
4. ใบกิจกรรม

การวัดและประเมินผล

1. วิธีวัด

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้
 - การร่วมแสดงความคิดเห็น
 - การทำกิจกรรมกลุ่ม
 - การนำเสนอผลงาน

1.2 ตรวจผลงาน

1.3 การซักถาม

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

2.2 แบบประเมินผลงานในการทำใบกิจกรรม

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.1 นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์โดยมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2

ขึ้นไป

3.2 นักเรียนมีผลงานจากการทำใบกิจกรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ใบความรู้เรื่องวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย

ภาคผนวกที่ 2 ใบกิจกรรม

ภาคผนวกที่ 3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ภาคผนวกที่ 4 แบบประเมินผลงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 1
ใบความรู้
เรื่องวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย

ในประเทศไทยมีพันธุ์ข้าวหลากหลายมาก สามารถจำแนกได้หลายลักษณะเช่น แบ่งตามลักษณะการปรับตัวตามปริมาณน้ำ เป็นข้าวขึ้นน้ำ และข้าวไม่ขึ้นน้ำ แบ่งตามอายุการเก็บเกี่ยวเป็นข้าวหนักและข้าวเบา แบ่งตามคุณภาพของแ้งเป็นข้าวเจ้า และข้าวเหนียว เป็นต้น

ชนิดต่าง ๆ ของพันธุ์ข้าว

1. การแบ่งพันธุ์ข้าวตามลักษณะการตอบสนองต่อช่วงแสง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1.1 พันธุ์ข้าวไวต่อแสงเป็นพันธุ์ข้าวที่ต้องการช่วงแสงหรือช่วงระยะเวลากลางวันสั้น ได้แก่ พันธุ์ข้าวเบา จะออกดอกในช่วงเดือนกันยายน-กลางเดือนตุลาคม พันธุ์ข้าวกลางจะออกดอกในช่วงเดือนปลายเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน และพันธุ์ข้าวหนักจะออกดอกในช่วงเดือนธันวาคม-เดือนมกราคม

1.2 พันธุ์ข้าวไม่ไวต่อแสง เป็นพันธุ์ที่ช่วงแสงไม่มีอิทธิพลต่อการสร้างดอกสามารถปลูกได้ตลอดปีตามอายุของแต่ละพันธุ์

2. การแบ่งพันธุ์ข้าวตามระดับน้ำในพื้นที่ปลูกข้าว สามารถแบ่งพันธุ์ข้าวออกเป็น 4 พวกใหญ่ ๆ คือ

2.1 ข้าวไร่ คือข้าวที่ใช้ปลูกในสภาพนาที่ไม่มีน้ำขังและไม่มีคันนาคั้นเช่นตามไหล่เขา พันธุ์นี้จะอาศัยน้ำฝน ส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ที่ไวต่อช่วงแสง

2.2 ข้าวนาสวนน้ำฝน คือข้าวที่ใช้ปลูกในสภาพที่มีน้ำขังโดยมีคันนากั้นน้ำพันธุ์ข้าวเหล่านี้จะอาศัยน้ำฝนเพื่อการเจริญเติบโต เป็นพันธุ์ที่ไวต่อช่วงแสง

2.3 ข้าวนาสวนนาชลประทาน คือข้าวที่ใช้ปลูกในสภาพที่มีน้ำขังที่สามารถควบคุมน้ำได้ เป็นพันธุ์ข้าวต้นเตี้ย เป็นพันธุ์ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง

2.4 ข้าวหน้าน้ำลึก และข้าวขึ้นน้ำ คือข้าวที่ปลูกในสภาพนาที่มีระดับน้ำสูงตั้งแต่ 50 ซม. ขึ้นไปจนถึงระดับน้ำลึกไม่เกิน 100 ซม.ต้นข้าวอายุ 1-3 เดือนจะเติบโตในระดับน้ำตื้น หลังจากนั้นระดับน้ำจะสูงขึ้น ส่วนข้าวขึ้นน้ำหมายถึงพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกในสภาพนาที่มีระดับน้ำสูงถึง 5 เมตรความสูงของข้าวจะเปลี่ยนไปตามระดับน้ำ

3. การแบ่งพันธุ์ข้าวตามปริมาณอมิโลส โดยแบ่งข้าวออกเป็น 4 ประเภท คือ

3.1 ข้าวเหนียว เมื่อหุงสุกจะเหนียวมาก

3.2 ข้าวอมิโลสต่ำ เมื่อหุงสุกจะมีลักษณะค่อนข้างเหนียวนุ่ม

3.3 ข้าวอมิโลสปานกลาง เมื่อหุงสุกจะมีลักษณะค่อนข้างร่วนแต่ไม่แข็ง

3.4 ข้าวมีโลสสูง มีปริมาณมีโลสมากเมื่อหุงสุกจะมีลักษณะแข็ง ร่วน

พันธุ์ข้าวพื้นเมืองจัดว่ามีคุณค่าอย่างมากต่อการปรับปรุงพันธุ์ข้าวไทย เนื่องจากมีบรรพบุรุษที่เป็นข้าวป่านั่นเอง เพราะข้าวป่าเป็นแหล่งพันธุกรรมที่ดีในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวอยู่แล้ว โดยเฉพาะการสร้างพันธุ์ให้ต้านทานโรค แมลง หรือทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยให้สามารถอยู่ในดินได้นานนับปีเพื่อรอความชุ่มชื้นที่จะงอกจากน้ำฝน

สำหรับการปลูกข้าวของคนโบราณ มีลักษณะต่างคนต่างปลูกตามสภาพภูมิประเทศ การปลูกข้าวจะอยู่ในบริเวณที่สูงหรือภูเขาจากนั้นก็ขยายการปลูกลงสู่ที่ราบไม่สามารถระบุพันธุ์ได้ว่าเป็นพันธุ์อะไร แต่บ่งบอกได้ถึงรูปร่างลักษณะของเมล็ดข้าวได้ว่าเป็นข้าวเมล็ดป้อม เมล็ดใหญ่ และเมล็ดเรียวยาวโดยดูจากร่องรอยของแกลบที่ติดอยู่บนอิฐโบราณ พบข้าวเมล็ดเรียวยาวมากที่สุด แสดงว่าการปลูกข้าวเมล็ดเรียวยาวได้รับความนิยมมากในที่ราบภาคกลางที่อยู่แถบที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา วิวัฒนาการของพันธุ์ข้าวในประเทศไทยเริ่มมองเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้นหลังจากรัชการที่ 5 ทรงมีพระราชดำริให้เกษตรกรนำพันธุ์ข้าวพื้นเมืองมาประกวดกัน ได้มีการจัดประกวดพันธุ์ข้าวขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปีพ.ศ.2450 ที่เมืองชัยบุรี โดยมีพันธุ์ข้าวที่ไม่ซ้ำกัน 165 พันธุ์ ผลการประกวดข้าวชื่อ ปิ่นทอง ของนายเอี่ยมได้รางวัลที่ 1 ได้รับเงินรางวัล 400 บาท รางวัลที่ 2 ข้าวชื่อ บายศรี ได้รับเงินรางวัล 150 บาท รางวัลที่ 3 คือข้าวชื่อ ขววงช้าง ได้รับเงินรางวัล 50 บาท ต่อมาได้มีผู้นำข้าวในจากหลายมณฑลทำให้เกษตรกรมีความสนใจและรู้จักคัดเลือกข้าวพันธุ์ดีไปปลูกมากขึ้น จนเป็นที่ต้องการของตลาดข้าวในนานาประเทศ ต่อมารัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าพระราชทานพันธุ์ข้าว คาโรไลนา จากสหรัฐอเมริกา แก่กระทรวงเกษตรธิการไปแจกจ่ายให้ราษฎรทดลองทำพันธุ์ ปรากฏว่าไม่เหมาะสมที่จะปลูกในประเทศไทยแต่นับเป็นก้าวแรกในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวที่มีการนำเอาข้าวที่มีคุณภาพดีจากต่างประเทศมาปลูก ต่อมาพระยาโกษากรเป็นหัวหน้ากองทดลองพันธุ์ข้าวคลองรังสิตได้มีการคัดเลือกพันธุ์อย่างจริงจัง โดยมีตัวอย่างข้าวมาให้ตรวจสอบมากกว่า 4,700 ตัวอย่าง พบว่ามีพันธุ์ข้าวเมล็ดยาว เปลือกเมล็ดบาง เนื้อแน่น เลื่อมมันไม่เป็นท้องไซ้ เมล็ดไม่บิด ไม่มีเมล็ดแดงปนจำนวน 482 ตัวอย่างจึงได้นำมาปลูกศึกษาพันธุ์ที่นาทดลองคลองรังสิต เป็นเวลา 3 ปีก็สามารถคัดเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตดี ลำต้นแข็ง ไม่ล้มง่าย คุณภาพเมล็ดดี จำนวน 8 พันธุ์มีอายุต่างกันตั้งแต่อายุเบาจนถึงหนัก นับเป็นพันธุ์รุ่นแรกที่มีการคัดพันธุ์มาแนะนำให้ชาวนาปลูกคือ

1. พันธุ์พวงเงิน เป็นข้าวเบา
2. พันธุ์ทองระย้าดำ ข้าวสุกมีกลิ่นหอม
3. พันธุ์ขาวทดลองข้าวกลาง ทนแล้ง
4. พันธุ์จำปาซ้อน ข้าวกลาง ทนแล้ง
5. พันธุ์ปิ่นแก้ว ข้าวหนัก ขณะเล็ดการประกวด
6. พันธุ์บางพระ ข้าวหนัก เหมาะปลูกในที่ลุ่มลึก
7. พันธุ์น้ำดอกไม้ ข้าวหนัก เหมาะปลูกในที่ลุ่มลึก
8. พันธุ์นางตานี ข้าวหนัก เหมาะปลูกในที่ลุ่มลึก

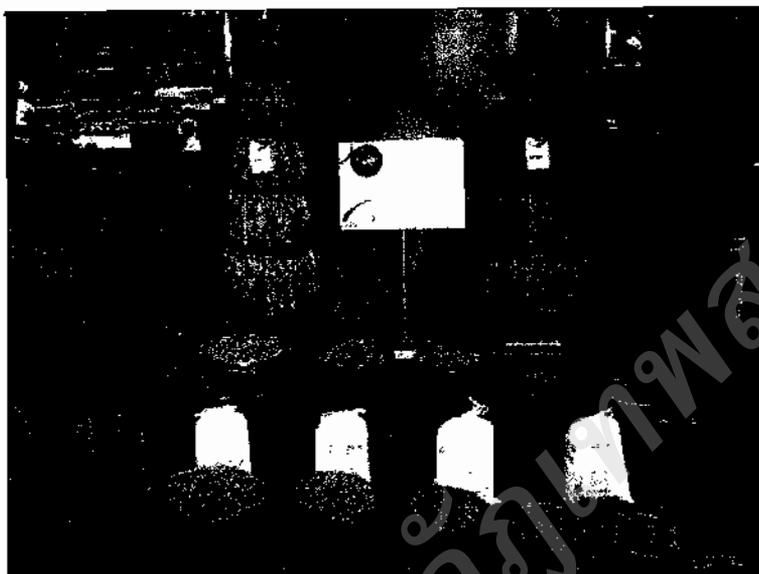
ต่อมามีการรวบรวมพันธุ์พื้นเมืองอย่างจริงจัง เพื่อค้นหาพันธุ์ตัวอย่างจริงจังจึงได้ข้าวพันธุ์ดีเป็นจำนวนมาก และหนึ่งในนั้นมีพันธุ์มาจากข้าวขาวดอกมะลิ 105 ซึ่งต่อมาเรียกว่า

ข้าวหอมมะลิรวมอยู่ด้วย ข้าวชนิดนี้นิยมปลูกเป็นข้าวนาปี เพราะเป็นข้าวที่ไวต่อแสงคือเป็นข้าวที่ออกดอกในช่วงที่กลางคืนยาวกว่ากลางวันเท่านั้นซึ่งจะตรงกับฤดูหนาวของไทยพอดี ส่วนข้าวนาปรังจะเป็นข้าวที่ไม่ไวต่อแสงจึงสามารถปลูกได้ตลอดปี

ปัจจุบันไทยมีข้าวคุณภาพซึ่งส่งออกหลายชนิดโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ (Jasmine Rice) เป็นข้าวไทยคุณภาพพิเศษที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก สามารถส่งออกและนำเงินตราเข้าประเทศเป็นมูลค่าปีละหลายพันล้านบาท และเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีในปี พ.ศ. 2550 กรมการข้าวได้ค้นคว้าวิจัยด้านปรับปรุงพันธุ์ข้าว ได้ข้าวพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการรับรองพันธุ์จากคณะกรรมการของกรมการข้าว จำนวน 5 พันธุ์ และยังได้ขอพระราชทานฉายาในปีที่ได้การรับรองมาไว้กับชื่อพันธุ์ข้าว ได้แก่ กข29 (ชัยนาท 80) กข31 (ปทุมธานี 80) กข33 (หอมอุบล 80) กข35 (รังสิต 80) และกข12 (หนองคาย 80) เพื่อให้ชาวนาเป็นทางเลือกในการพัฒนาผลผลิตให้เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

การพัฒนาข้าวของประเทศไทยเพื่อแนะนำให้เกษตรกรปลูกระยะเวลาต่อมาหลังจากได้ยึดถือรูปแบบทรงต้น แต่ได้มีการวิจัยและพัฒนาข้าวให้ผลผลิตสูงขึ้น มีคุณภาพเมล็ดที่ดีขึ้น รวมทั้งมีความต้านทานต่อโรค แมลงที่สำคัญ มีความสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมได้ดีมีความเหมาะสมที่จะปลูกในพื้นที่ภาคต่างๆ ของประเทศมากขึ้นเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ทำให้ในขณะนี้มีพันธุ์ข้าวที่แนะนำให้เกษตรกรปลูกอยู่จำนวนถึง 26 พันธุ์ เป็นพันธุ์ข้าวเจ้า 20 พันธุ์ และข้าวเหนียว 6 พันธุ์ เป็นพันธุ์ข้าวที่สามารถปลูกได้ในทุกภาคของประเทศไทยที่มีระบบชลประทานในการให้น้ำสำหรับปลูกข้าว เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวที่ไม่ไวต่อแสง เป็นพันธุ์ข้าวที่มีลักษณะค่อนข้างเตี้ย ต้นแข็งแรง ทนต่อการใช้ปุ๋ยดี อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะสามารถนำไปปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทยแต่ความเหมาะสมทางแต่ละพันธุ์ในการนำไปปลูกพื้นที่ต่างๆ จะมีความแตกต่างกันไป เช่น บางพันธุ์อาจมีความเหมาะสมสำหรับภาคเหนือ แต่ไม่เหมาะสมสำหรับนำไปปลูกในภาคกลาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทั้งพื้นที่ ภูมิอากาศ หรือศัตรูพืช

พันธุ์ข้าวต่าง ๆ ของไทย

พันธุ์ข้าวต่าง ๆ ของไทย

จากเหตุการณ์ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าวิวัฒนาการของพันธุ์ข้าวไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นระยะ รูปแบบและลักษณะของพันธุ์ข้าวจะมีการพัฒนาไปตามปัจจัยต่าง ๆ คือ

1. วัฒนธรรมในการบริโภค
2. ความต้องการข้าวในตลาดการค้า
3. การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ปลูกข้าวในระบบนิเวศต่าง ๆ
4. ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี

ทดลองเมล็ด 105
(Khao Daw Mali T05)

ภาคผนวกที่ 2
ใบกิจกรรม
เรื่อง วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย

จุดประสงค์ เพื่อให้รู้ เข้าใจถึงวิวัฒนาการของพันธุ์ข้าวไทยและสามารถยกตัวอย่าง
เอกลักษณ์ของข้าวไทยตลอดจนสามารถบอกแนวทางการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวได้

คำชี้แจง นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้แล้วระดมความคิดในการตอบคำถาม
แล้วร่วมกันอภิปรายข้อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์ข้าวไทย

1. พันธุ์ข้าวพื้นเมืองจัดว่ามีคุณค่าอย่างมากต่อการปรับปรุงพันธุ์ข้าวไทยเพราะเหตุใด
แนวการตอบ (เนื่องจากมีบรรพบุรุษที่เป็นข้าวป่า เพราะข้าวป่าให้ต้านทานโรค แมลง หรือ
ทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ให้สามารถอยู่ในดินได้นาน)
2. อะไรคือหลักฐานสำคัญที่ทำให้ทราบว่าการปลูกข้าวในบริเวณต่าง ๆ
แนวการตอบ (ร่องรอยแถบที่ติดมาบนอิฐโบราณหรือผนังถ้ำ)
3. ในระยะแรกสันนิษฐานว่าคนไทยเริ่มปลูกข้าวมาจากบริเวณใดมาก่อน
แนวการตอบ (บริเวณที่สูงหรือภูเขา)
4. ในระยะแรกนักวิชาการแบ่งชนิดข้าวเป็นกี่ชนิดอะไรบ้าง
แนวการตอบ (3 ชนิด คือข้าวเมล็ดป้อม ข้าวเมล็ดใหญ่ ข้าวเมล็ดยาว)
5. พันธุ์ข้าวแพร่กระจายไปทางใดมากที่สุด
แนวการตอบ (แม่น้ำ)
6. พื้นที่ชนิดใดเหมาะแก่การปลูกข้าว
แนวการตอบ (พื้นที่ราบลุ่ม)
7. ประเทศไทยมีการประกวดพันธุ์ข้าวครั้งแรกในรัชสมัยใด
แนวการตอบ (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.5)
8. พันธุ์ข้าวชนิดใดได้รับรางวัลที่ 1 ในการประกวดครั้งแรกในประเทศไทย
แนวการตอบ (ข้าวปิ่นทอง)
9. สถานีทดลองข้าวแห่งแรกอยู่ที่จังหวัดใดในปัจจุบัน
แนวการตอบ (จังหวัดปทุมธานี)
10. ข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของข้าวมีลักษณะเป็นอย่างไร
แนวการตอบ (เมล็ดเรียวยาว เปลือกบาง เมล็ดไม่บิด เนื้อแข็ง สีเป็นมันเลื่อม ไม่มีเมล็ด
สีแดงปน และไม่มีท้องไข)

ภาคผนวกที่ 3
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่อง วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย

กลุ่ม.....		ชั้น.....					
ที่	ชื่อ - สกุล	การอธิบายลักษณะของพันธุ์ข้าวไทย	การอธิบายถึงวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย	การยกตัวอย่างพันธุ์ข้าวไทยที่มีชื่อเสียง	การแสดงออกถึงภาคภูมิใจข้าวไทย และบอก แนวทางการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทย	รวมเฉลี่ย	สรุป
		4	4	4	4	4	ผ่าน ไม่ผ่าน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ
(
วันที่ เดือน พ.ศ.

ผู้ประเมิน
)
พ.ศ.

**รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่อง วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย**

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
การอธิบายลักษณะของพันธุ์ข้าวไทย	บอกลักษณะเอกลักษณ์ข้าวไทยได้ถูกต้องตรงประเด็นครบถ้วน	บอกลักษณะเอกลักษณ์ข้าวไทยได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	บอกลักษณะเอกลักษณ์ข้าวไทยได้ถูกต้องบางส่วนแต่ไม่ครบถ้วน	บอกลักษณะเอกลักษณ์ข้าวไทยได้ถูกต้องเป็นส่วนน้อยไม่ครบถ้วน
การอธิบายถึงวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย	อธิบายถึงวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวได้ถูกต้องมีรายละเอียดสื่อความหมายได้ชัดเจน	อธิบายถึงวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวได้ถูกต้องมีสื่อความหมายไม่ชัดเจน	อธิบายถึงวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวได้ถูกต้องมีสื่อความหมายไม่ชัดเจน	อธิบายถึงวิวัฒนาการพันธุ์ข้าวได้ถูกต้องมีสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจน
การยกตัวอย่างพันธุ์ข้าวไทยที่มีชื่อเสียง	ยกตัวอย่างได้ถูกต้องอย่างน้อย10ชนิดขึ้นไปมีการระบุแหล่งข้อมูลชัดเจน	ยกตัวอย่างได้ถูกต้องอย่างน้อย7-9ชนิดระบุแหล่งข้อมูลแต่ไม่ชัดเจน	ยกตัวอย่างได้ถูกต้องชัดเจนอย่างน้อย4-6ชนิดไม่ระบุแหล่งข้อมูล	ยกตัวอย่างได้ถูกต้องชัดเจนต่ำกว่า4 ชนิดไม่ระบุแหล่งข้อมูล
การแสดงออกถึงความภาคภูมิใจข้าวไทย และบอกแนวทางอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทย	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระบุแนวทางอนุรักษ์ได้เหมาะสมและน่าสนใจ	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้แต่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่ระบุแนวทางอนุรักษ์ได้เหมาะสม	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้แต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ระบุแนวทางอนุรักษ์ได้เหมาะสม	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ระบุแนวทางอนุรักษ์ได้น้อย

ภาคผนวกที่ 4
แบบประเมินผลงานกลุ่ม
เรื่อง วิวัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย

ที่	ชื่อกลุ่ม	ความถูกต้อง	การสื่อสาร	กระบวนการทำงาน	ผลสำเร็จของงาน	สรุป
		4	4	4	4	ผ มผ
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 5 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
ความถูกต้อง	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องครบถ้วนอย่างมีเหตุผลและขยายความคิดได้ดีมาก	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องอย่างมีเหตุผลและขยายความคิดได้ดี	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องในบางส่วนแสดงเหตุผลน้อย	แสดงความคิดรวบยอดไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่และไม่มีการแสดงเหตุผล
การสื่อสาร	สื่อความหมายได้ดี ถูกต้อง น่าเสนอได้ ชัดเจนตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ดี ถูกต้อง น่าเสนอได้ ชัดเจนตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ถูกต้องมีผิดพลาดบ้างนำแต่ตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ถูกต้องน้อย น่าเสนอไม่ชัดเจน
กระบวนการทำงาน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนและแบ่งภาระงานอย่างชัดเจน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนและแบ่งภาระงานแต่ไม่ชัดเจน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมพอใช้ ไม่มีการวางแผนและแบ่งงานอย่างชัดเจน	ใช้วิธีการไม่ค่อยเหมาะสมไม่มี การวางแผนและแบ่งงานอย่างชัดเจน
ผลสำเร็จของงาน	มีผลงานที่ถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ น่าสนใจมาก	มีผลงานที่ถูกต้องครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์มีความคิดสร้างสรรค์บ้าง	มีผลงานที่ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์แต่ไม่ครบถ้วนไม่มีความคิดสร้างสรรค์	มีผลงานที่ถูกต้องน้อยไม่ครบถ้วนและตรงตามจุดประสงค์ ลอกเลียนแบบผู้อื่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ ข้าวไทย เรื่อง การบริโภคข้าว

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

คนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักมาตั้งแต่โบราณนอกจากข้าวจะเป็นอาหารที่อยู่คู่เมืองไทยมาโดยตลอดแล้วยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมต่างๆ ปัจจุบันการบริโภคข้าวลดลงคนไทยหันไปนิยมอาหารอื่นที่ไม่ได้ทำมาจากข้าวอาจจะสูญหายไปและยังอาจทำให้คนไทยให้ความสำคัญของข้าวน้อยลงไปอีก

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกกระแสความนิยมของการบริโภคข้าวในอดีตและปัจจุบันได้
2. อธิบายสาเหตุของการบริโภคข้าวของคนไทยลดลงได้
3. ตระหนัก เห็นคุณค่าในการกินอยู่อย่างไทยและความสำคัญของการบริโภคข้าวไทย

สาระการเรียนรู้

1. การบริโภคข้าวของคนไทย
2. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการกินข้าวของคนไทย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

นักเรียนฟังข่าวและบทความที่เกี่ยวกับข้าวโดยนำกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ครูอ่านให้ฟัง (ภาคผนวกที่ 1) จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของนำกระแสพระราชดำรัส

ขั้นสอน

1. ครูเชื่อมโยงข้อความจากบทความเกี่ยวกับกระแสพระราชดำรัสโดยซักถามความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริโภคข้าวไทยโดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น
2. นักเรียนแต่ละคนศึกษาใบความรู้เรื่องการบริโภคข้าวของคนไทย (ภาคผนวกที่ 2) แล้วทำใบกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้คนละ 1 ชิ้น (ภาคผนวกที่ 3) เพื่อให้รู้ เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคข้าวไทย
3. นักเรียนอาสาสมัครออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยมีเพื่อน ๆ และครู

ช่วยกันติ ชม เพิ่มเติมเพื่อให้ได้เนื้อหาสาระที่สมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น

4. นักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงค่านิยมในการบริโภคข้าวของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมยกตัวอย่างอาหารที่มาทดแทนการรับประทานข้าว

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงการบริโภคข้าวของคนในอดีตและปัจจุบันสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการรับประทานข้าวที่เปลี่ยนไปของคนไทย

2. ให้นักเรียนช่วยกันบอกถึงความสำคัญของการบริโภคข้าวของคนไทย พร้อมทั้งเสนอแนวทางรักษาค่านิยมในการบริโภคข้าวลงในแผนที่ความคิด (ภาคผนวกที่ 4) และร่วมกันสรุปแผนที่ความคิดอีกครั้ง เสร็จแล้วครูนัดหมายการเรียนรู้ครั้งต่อไป

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. กระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. ข้าวและบทความที่เกี่ยวกับการบริโภคข้าวของคนไทย
3. ใบความรู้เรื่องการบริโภคข้าว
4. ใบกิจกรรม

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นรายบุคคลดังนี้

- การบอกกระแสความนิยมของการบริโภคข้าวในอดีตและปัจจุบัน
- การอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคข้าว
- การบอกความรู้สึก ที่เกิดจากจิตสำนึกในการบริโภคข้าว

1.2 ตรวจผลงาน

2 เครื่องมือวัดและประเมินผล

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

2.2 แบบประเมินผลงานการทำใบกิจกรรม

3 เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

3.1 นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

3.2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำใบกิจกรรมร้อยละ 70 ขึ้นไป

ภาคผนวก

- ภาคผนวกที่ 1 ตัวอย่างกระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ภาคผนวกที่ 2 ใบบทความรู้เรื่องกรบริโภคข้าวของคนไทย
- ภาคผนวกที่ 3 ใบบทกิจกรรม
- ภาคผนวกที่ 4 แผนท่ความคิด
- ภาคผนวกที่ 5 แบบสังเกตพฤติกรรมกรเรียนรู้
- ภาคผนวกที่ 6 แบบประเมินผลงานกรทำใบบทกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 1

ตัวอย่างกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระองค์ท่านเคยตรัสว่า "ถ้าเราต้องไปซื้อข้าวคนอื่นเขา เสียศักดิ์ศรีเราไม่ยอม..."

ประชาชนคนไทยที่อาศัย "ข้าว" เป็นอาหารหลักในการหล่อเลี้ยงให้ชีวิตเติบโตจำนวนไม่น้อยก็อดไม่ได้ที่จะตื่นตัวต่อเรื่องนี้เช่นกัน "

ในหลวง" ทรงขบใจยื่นจดสิทธิบัตร ยีนความหอมข้าวไทย" ช่วยคนไทยภูมิใจไม่ต้องกินข้าวฝรั่ง พร้อมรับสั่งหวังทุกคนจะรักษาความเป็นไทยด้วยการกินข้าวไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัสเพื่อแนวทางการปฏิบัติงานว่า "ขอขบใจทุกท่านที่นำสิทธิบัตรนี้ซึ่งถือเป็นการประกันว่า ข้าวไทยเป็นของไทยแท้ เพราะแต่ก่อนก็หนักใจว่า เรากินข้าวไทยมานานแล้วจะต้องกลายเป็นข้าวของฝรั่ง เพราะว่าสิทธิบัตรนี้เป็นของฝรั่ง แต่ว่าสิทธิบัตรที่ได้นี้จะเป็นหลักประกันว่า เรากินข้าวไทยและจะได้กินข้าวไทยต่อไป ฉะนั้นการที่มีสิทธิบัตรถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ และหวังว่าทุกคนจะรักษาความเป็นไทยได้ด้วยการกินข้าวไทย ไม่ได้กินข้าวของฝรั่ง ขอขบใจทุกคนที่ได้จัดการทุกเรื่อง สำหรับในนามของคนไทยทั้งหลายที่มีความภูมิใจที่ได้กินข้าวไทย ขอขบใจทุกคนที่ทำงานเพื่อการนี้ ขอให้ท่านได้ช่วยกันทำให้เราสามารถกินของไทย กินข้าวไทยได้แล้ว ไม่ใช่ต้องไปกินข้าวฝรั่ง ถือว่าการที่ได้กินข้าวไทยนี้จะทำให้คนไทยมีความภูมิใจในความเป็นไทยได้ และได้เป็นคนไทยต่อไป"

ภาคผนวกที่ 2

ใบความรู้ เรื่อง การบริโภคข้าว

การบริโภคข้าวคนไทย ภาคเหนือและภาคอีสานนิยมบริโภคข้าวเหนียว ส่วนชาวภาคกลางและภาคใต้บริโภค ข้าวเจ้าเป็นอาหารหลักและบริโภคข้าวเหนียวเป็นขนมหวาน ข้าวที่คนไทยบริโภคมีทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว นิยมนำมาหุงให้สุกทั้งเมล็ด โดยมีวิธีการหุง ดังนี้

ข้าวเจ้า
หุงข้าวแบบเช็ดน้ำ เริ่มต้นโดยล้างหรือซาวข้าว เพื่อขจัดฝุ่นผงและสิ่งแปลกปลอมต่าง ๆ ออกจนกระทั่งน้ำล้างขาวใส แล้วจึงเติมน้ำปริมาณมากลงไป ต้มให้เดือด ในช่วงนี้ต้องหมั่นคนอย่าให้เมล็ดข้าวติดกันหม้อ ต้มจนเมล็ดข้าวเกือบสุก เมื่อสังเกตเห็นเมล็ดข้าวยังมีไตขุ่นเป็นจุดเล็ก ๆ อยู่ภายใน ให้รินน้ำข้าวออก หม้อที่ใช้หุงข้าวแบบเช็ดน้ำนี้จึงต้องมีหูสองข้างและฝาหม้อต้องมีหูอยู่ตรงกึ่งกลาง เวลาเช็ดน้ำใช้ ไม้ขัดฝาหม้อ ที่ทำจากไม้ไผ่มาร้อยหูหม้อและฝาหม้อ เอียงหม้อเทน้ำข้าวออกจนหมด แล้วจึงนำไปตงบนไฟอ่อน ๆ จนน้ำแห้ง การหุงข้าววิธีนี้จะได้ข้าวสวยกันหม้อเป็นแผ่นแข็ง เรียกว่า ข้าวตัง

หุงข้าวแบบไม่เช็ดน้ำ หลังจากซาวข้าวแล้วจึงเติมน้ำกะให้พอเหมาะกับข้าว นำไปต้มจนสุก เมล็ดข้าวจะดูดซับน้ำจนแห้ง การหุงข้าววิธีนี้คนหุงต้องมีทักษะในการคาดคะเนปริมาณน้ำและความร้อน เช่น การใช้นิ้วหรือฝ่ามือวางบนข้าวเพื่อประมาณความลึกของน้ำ หรือรู้จักกราฟ (ลดไฟให้อ่อนลง) อุปกรณ์หุงข้าวในสมัยก่อนมักใช้หม้อดิน ต่อมาจึงเปลี่ยนมาเป็นหม้ออะลูมิเนียม และพัฒนามาเป็น หม้อหุงข้าวไฟฟ้าที่มีระบบตัดไฟเมื่อน้ำในหม้อแห้ง

หุงข้าวแบบไม่เช็ดน้ำ

หุงข้าวแบบเช็ดน้ำ

ข้าวต้ม

หุงข้าว หลังจากซาวข้าวแล้วเติมน้ำให้พอเหมาะเช่นเดียวกับการหุงแบบไม่เช็ดน้ำ ต่างกันตรงที่นำข้าวไปนึ่งโดยใช้ความร้อนของไอน้ำทำให้ข้าวสุก ภาชนะที่ใส่ข้าวจึงเป็นชั้นที่จุข้าวสำหรับบริโภคหนึ่งคนหรือถึงขนาดใหญ่ว่าบรรจุถ้วยหนึ่งได้หลายใบ

ต้มข้าว เป็นการหุงโดยใส่น้ำปริมาณมาก ใช้ความร้อนต้มเมล็ดข้าวสุกซึ่งแช่อยู่ในน้ำข้าวจนเมล็ดข้าวสุกและกว่าข้าวสวยเรียกว่า ข้าวต้ม

ข้าวเหนียว

หนึ่งข้าว หลังจากชาวเมล็ดข้าวเหนียวแล้วจะแช่น้ำค้างคืนเพื่อให้ข้าวดูดซับน้ำไว้เรียกว่า หม่ำข้าว ถ้าเป็นข้าวใหม่อาจลดเวลาแช่ข้าวลงเหลือ 4-5 ชั่วโมง อาจเติมเกลือเล็กน้อย เพื่อช่วยให้ข้าวสารนุ่มเร็วขึ้น เมื่อแช่ข้าวจนครบกำหนดแล้วจึงเทน้ำทิ้งและซาวข้าวอีกครั้ง เทข้าวใส่ในภาชนะหนึ่งที่มีช่องให้อิหร่านน้ำเดือดเข้าและสะเด็ดน้ำได้ วางภาชนะนี้บนปากหม้อที่มีน้ำกำลังเดือด ปิดฝาเพื่อให้อิหร่านน้ำร้อนหมุนเวียนอยู่ภายในภาชนะ อาจใช้ผ้าชุบน้ำพอหมาดพันรอบปากหม้อกับภาชนะหนึ่ง เพื่อช่วยให้อิหร่านน้ำร้อนแทรกเข้าไปในภาชนะหนึ่งได้ดียิ่งขึ้น ึ่งนานประมาณ 20 นาที ข้าวก็สุก หากพบว่าเมล็ดข้าวยังแข็งอยู่อาจพรมน้ำเย็นเล็กน้อย และพลิกส่วนบนไว้ข้างล่างแล้วึ่งต่ออีกระยะหนึ่ง เมื่อข้าวสุกดีแล้วจึงเทข้าวสุกในกระด้ง (ถาดสานด้วยไม้ไผ่) หรือโบรม (ถาดไม้) สายเมล็ดข้าวให้อิหร่านระเหยไปบางส่วน เมื่อข้าวเหนียวสุกเริ่มเกาะตัวจึงถ่ายใส่ภาชนะที่มีฝาปิดเพื่อรักษาความชื้นข้าวไว้และ ช่วยให้ข้าวนุ่มอยู่นาน

ภาชนะที่ใช้ในการึ่งข้าวเหนียว ได้แก่ หวด (ภาชนะสานด้วยดอกไม้ไผ่ รูปทรงกรวยกันคัด) มวย (ภาชนะที่ใช้ในภาคอีสาน สานจากดอกไม้ไผ่ รูปทรงกระบอก) โหึ่งข้าว

(ภาชนะที่ใช้ในภาคเหนือ ทำจากไม้ รูปร่างส่วนกลางป่อง ส่วนปากและกันจะสอบเล็กลง)

ข้าวเหนียวึ่ง

หวดวางบนหม้อดิน

ภาชนะที่ใช้นำมาใส่ข้าวเหนียวึ่ง มักทำจากไม้ไผ่ หวาย ต้นกล้วย หรือต้นคล้า ซึ่งรักษาความชื้นได้ดี เรียกว่า แอ็บข้าว (ภาษาเหนือ) กระด้บข้าว หรือ ก่องข้าว (ภาษาอีสาน) ปัจจุบันตามร้านอาหารทั่วไปอาจเห็นการเก็บข้าวเหนียวสุกในกระดิกน้ำพลาสติก เพราะหาง่ายแต่จะเกิดอิหร่านที่ระเหยออกจากข้าวเกาะตามผนังกระดิกด้านในทำให้ข้าวแฉะ จึงต้องใช้ผ้าขาวบางรองและคลุมปากกระดิกไว้ก่อนปิดฝาซึ่งช่วยเก็บรักษาความชื้นได้ดี

ต้มข้าวเหนียว การต้มข้าวเหนียวทำแบบเดียวกับข้าวเจ้า แต่จะเหลือน้ำไว้ในหม้อพอขลุกขลิก มีน้ำข้าวเหนียวข้นเรียกว่า ข้าวเปียก

คุณค่าทางโภชนาการของข้าว

สารอาหารที่ได้รับจากเมล็ดข้าวมีแป้งเป็นหลักเพราะมีคาร์โบไฮเดรตสูง นอกจากนี้ข้าวกล้องยังเป็นแหล่งวิตามิน บี ที่สำคัญ เพราะมีวิตามิน บี1 บี2 เมื่อผ่านการขัดสีเอาผิวร่าออกจนเหลือเป็นข้าวขาวหรือข้าวสาร ในเมล็ดข้าวกล้องมีเส้นใยอาหารสูงกว่าข้าวสารถึง 2

หรือ 3 เท่า เส้นใยอาหารเหล่านี้มีประโยชน์ต่อร่างกายเพราะช่วยในการขับถ่ายกากอาหารและ
ดูดซับสารพิษ ส่วนน้ำมันข้าวที่มีอยู่ในชั้นรำยังมีสารอาหาร ที่มีคุณประโยชน์ ช่วยลดความเสี่ยง
ในการเกิดมะเร็งและควบคุมโรคเบาหวานอีกด้วย ในปัจจุบันจึงมีผู้บริโภคบางกลุ่มสนใจบริโภค
ข้าวกล้องเป็น อาหารสุขภาพ

การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการกินข้าวของคนไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงคนไทยที่กินข้าวน้อยลง ข้าวที่เป็นอาหารหลัก
เป็นพืชพันธุ์ที่ผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทยมาตลอดหลายพันปี แต่ปัจจุบันนี้คนไทยกลับหมกมุ่น
หันไปใส่ใจกับฟาสต์ฟู้ด ขนมปัง สปาเก็ตตี้ หรือของกินทรูจากเมืองนอกที่แสดงรสนิยมอัน
ศิวิไลซ์ ตัวเลขที่คนไทยกินข้าวน้อยลงประมาณร้อยละ 20-30 ตัวเลขนี้ถือว่าน่ากลัวอย่างยิ่ง
เพราะญี่ปุ่นประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งพึ่งพาข้าวเป็นอาหารหลักเหมือนกับประเทศไทย ได้สำรวจ
พบปริมาณการกินข้าวของคนในชาติตกต่ำลงถึง 50 เปอร์เซ็นต์ในรอบ 10 ปี โดย
นักวิทยาศาสตร์ญี่ปุ่นนำมาเผยแพร่ให้กับมูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยให้เหตุผลว่า
กลัวไทยจะดำเนินรอยตาม เพราะการบริโภคของคนไทยคล้ายประเทศญี่ปุ่นมากทีเดียว

นอกจากนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการมูลนิธิข้าวไทยในพระบรม
ราชูปถัมภ์ ได้กล่าวถึงสถานการณ์ข้าวในวันนี้ว่าเป็นห่วง เพราะคนทั่วโลกบริโภคข้าวน้อยลง
ประชาชนคนไทยเคยกินข้าวก็เปลี่ยนไปนิยมขนมปังซึ่งทำจากข้าวสาลี ทั้งๆ ที่ข้าวผูกพันกับ
ประเทศเรามาเนิ่นนาน ข้าวช่วยพยุงเศรษฐกิจ ข้าวเป็นภูมิปัญญา มีศักดิ์ศรี เป็นของศักดิ์สิทธิ์
อยากให้นึกถึงความสำคัญของข้าว นึกถึงบุญคุณของข้าวที่เลี้ยงเรามา ท่านเคยทูลถาม
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าทรงโปรดเสวยอะไร พระองค์ท่านบอกคำเดียวว่า ข้าว แม้จะ
เป็นเพียงคำสั้นๆ แต่กินใจมาก ซึ่งพระองค์ท่านบอกต่ออีกว่า ข้าวพันธุ์ดีอย่างข้าวหอมมะลินี้
พอเปิดฝามือมากลิ่นข้าวหอมโชยออกมาจนหาอะไรมาเทียบได้ยากเหลือเกิน ข้าวจึงเป็นอะไร
ที่อยู่กับตัวเรา อยู่ในชีวิตจริง อยู่ในดวงจิตวิญญาณ จนกระทั่งเราลืม เราทำให้คุณค่าของข้าว
หายไป และทุกครั้งก็ตามเสด็จไปดำเนินา ถึงเวลาก็ต้องไปเกี่ยวข้าว พอไปทำกับตัวเอง ก็ทำให้
เห็นว่า กว่าข้าวจะหลุดออกมาอยู่ในจานอย่างที่เราเห็นต้องถูกแลกมาด้วยความเหน็ดเหนื่อย เรา
ไปทำนาแค่ไม่นานยังปวดขบ เทียบกับชานาไม่ได้เลย ทรงกล่าว"ถ้าเรารู้สึกนึกก็จะพบว่า ข้าว
เป็นพืชที่มหัศจรรย์มาก ฝรั่งเศสวิจัยว่าข้าวมีสารชนิดหนึ่งที่ทำให้ไม่เครียด คนไทยเลยได้
หัวเราะกันตลอด แต่มายุคนี้เราไม่เอากันเลย จะเอาแต่ขนมปัง ไข่ดาว สเต็ก"

นี่คือสิ่งที่เกิดขึ้นในกระแสบริโภคนิยมของคนปัจจุบันกระแสแห่งความเจริญก้าวหน้า
ที่ทำให้คนหลงลืมรากเหง้าของชนชาติ ลืมข้าวที่เป็นอาหารหลักของคนไทยอย่างไม่เหลือเยื่อใย
สำหรับบางคนหากให้กลับไปสำรวจตรวจตราอาหารที่รับประทานในแต่ละวัน อาจพบว่าวันนี้ไม่
มีเมล็ดข้าวสักเม็ดตกถึงท้อง ยิ่งกระแสแฟชั่นหุ่นเพรียวที่ทั่วโลกพากันต่อต้านอาหารที่มี
คาร์โบไฮเดรตมีอิทธิพลข้ามฟากมาถึงเมืองไทยอย่างแพร่หลาย ยิ่งทำให้ข้าวห่างไกลคนไทย
มากขึ้นเรื่อยๆ

ข้าวของพ่อ

อาหารฟาสต์ฟู้ด

ข้าวไทยมีคุณค่ามากเลยครับ

ภาคผนวกที่ 3

ใบกิจกรรมที่ 1

เรื่องการบริโภคข้าวไทย

จุดประสงค์ เพื่อให้รู้ เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคข้าวไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียน เขียนอธิบายในหัวข้อที่กำหนดให้ถูกต้อง

1. การบริโภคข้าวคนไทยในภาคต่าง ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

2. คุณค่าทางโภชนาการของข้าว

.....

.....

.....

.....

.....

3. เพราะเหตุใดคนไทยกินข้าวน้อยลง

.....

.....

.....

.....

.....

4. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงคนไทยเกี่ยวกับข้าวเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....ชั้น.....

ภาคผนวกที่ 4

ใบกิจกรรมที่ 2

แผนที่ความคิด เรื่องการบริโภคข้าวไทย

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนตระหนักและมีจิตสำนึกถึงคุณค่าของการบริโภคข้าวของคนไทย
คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกถึงความสำคัญของการบริโภคข้าวของคนไทย พร้อมทั้งเสนอ
แนวทางรักษาค่านิยมในการบริโภคข้าว ลงในแผนที่ความคิด

ความสำคัญของการบริโภคข้าวของคนไทย

เสนอแนวทางรักษาค่านิยมในการบริโภคข้าว

ภาคผนวกที่ 5
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่อง การบริโภคข้าวไทย

กลุ่ม.....	ชั้น.....					รวม เฉลี่ย	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
ที่	ชื่อ - สกุล	การบอกกระแสความนิยมของการ บริโภคข้าวในอดีตและปัจจุบัน	การอธิบายสาเหตุของการบริโภคข้าวของ คนไทยลดลง	ตระหนักในการให้ความสำคัญของการ บริโภคข้าวไทย	4	4	ผ่าน	ไม่ ผ่าน
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 1 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

**รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่อง การบริโภคข้าวไทย**

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
การบอกกระแสความนิยมของการบริโภคข้าวในอดีตและปัจจุบัน	บอกความนิยมในการบริโภคข้าวไทยได้ถูกต้อง ตรงประเด็นครบถ้วน	บอกความนิยมในการบริโภคข้าวไทยได้ถูกต้อง ตรงประเด็นแต่ไม่ครบถ้วน	บอกความนิยมในการบริโภคข้าวไทยได้ถูกต้อง บางประเด็นแต่ไม่ครบถ้วน	บอกความนิยมในการบริโภคข้าวไทยได้ถูกต้อง เป็นส่วนน้อยไม่ครบถ้วน
การอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคข้าว	อธิบายการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคข้าว ข้าวได้ถูกต้องมีรายละเอียดสื่อความหมายได้ชัดเจน	อธิบายการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคข้าว ได้ถูกต้องมีสื่อความหมายไม่ชัดเจน	อธิบายการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคข้าว ได้ถูกต้องมีสื่อความหมายไม่ชัดเจน	อธิบายการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคข้าว ผิดพลาดเป็นส่วนใหญ่สื่อความหมายได้ไม่ชัดเจน
การบอกความรู้สึกที่เกิดจากจิตสำนึกในการบริโภคข้าว	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระบุแนวทางอนุรักษ์ได้เหมาะสมและน่าสนใจ	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้แต่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ระบุแนวทางอนุรักษ์ได้เหมาะสม	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้แต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ระบุแนวทางอนุรักษ์	บอกความรู้สึกภาคภูมิใจได้ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ไม่ระบุแนวทางอนุรักษ์

ภาคผนวกที่ 6
แบบประเมินผลงาน
เรื่อง การบริโภคข้าวไทย

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้องสมบูรณ์				ความคิดสร้างสรรค์				รวมเฉลี่ย	สรุป	
		4	3	2	1	4	3	2	1		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												

เกณฑ์การประเมิน

ระดับ 4 = ดีมาก หมายถึง ถูกต้องสมบูรณ์ แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร

ระดับ 3 = ดี หมายถึง ถูกต้องสมบูรณ์ ลอกเลียนแบบผู้อื่นอย่างน้อย 1 รายการ

ระดับ 2 = พอใช้ หมายถึง ถูกต้องสมบูรณ์แต่ขาดความสมบูรณ์และลอกเลียนแบบผู้อื่น

ระดับ 1 = ควรแก้ไข หมายถึง ผิดพลาดมาก และลอกเลียนแบบผู้อื่น

- นักเรียนคิดว่าสิ่งนี้ทำด้วยอะไร
- การผลิตสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์อย่างไรบ้าง จากนั้นครูพูดเชื่อมโยงเข้าสู่

สาระที่จะเรียนวันนี้
ชั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คนโดยวิธีจับสลากเพื่อศึกษาผลผลิตที่แปรรูปมาจากข้าว ซึ่งครูนำมาให้ดู 2-3 ตัวอย่าง เพื่อให้สามารถบอกความสำคัญและประโยชน์ข้าวได้
2. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่องผลผลิตจากข้าวไทย (ภาคผนวกที่ 1) แล้วร่วมกันทำใบกิจกรรมที่ 1(ภาคผนวกที่ 2) โดยให้นักเรียนสำรวจผลผลิตจากข้าวไทยในท้องถิ่นและที่อื่น ๆ
3. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยมีเพื่อนต่างกลุ่มและครูร่วมกันสังเกตและประเมินการนำเสนอผลงาน

ชั้นสรุป

1. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสาระที่เรียนในวันนี้โดยร่วมกันสรุปให้ตรงประเด็นจากนั้นครูเพิ่มเติมให้ได้เนื้อหาสาระสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ครูนัดหมายการเรียนรู้ครั้งต่อไปเพื่อเตรียมอุปกรณ์สำหรับฝึกปฏิบัติจริงให้พร้อม โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนออกแบบผลงานได้ตามความเหมาะสมของเวลา

ชั่วโมงที่ 2-3

ชั้นนำ

1. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนถึงความสำคัญและประโยชน์ของการแปรรูปข้าวให้เป็นผลผลิตต่างๆ
2. นักเรียนและครูร่วมกันตรวจวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมาว่าครบถ้วนหรือไม่

ชั้นสอน

1. ครูชี้แจงกระบวนการฝึกปฏิบัติจริงในการแปรรูปข้าวให้เป็นผลิตภัณฑ์ตามความสนใจ หรือตามตกลงกันไว้ในวันก่อน คือการทำข้าวเม่าหมี
2. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการทำข้าวเม่าวาง (ภาคผนวกที่ 3) หรือสิ่งที่แต่ละกลุ่มได้จัดเตรียมมาก่อนลงมือปฏิบัติจริง
3. นักเรียนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนระหว่างฝึกปฏิบัติครูสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงานกลุ่มโดยสอดแทรกด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้สามารถร่วมงานกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข
4. แต่ละกลุ่มแสดงผลงานโดยนำมาวางไว้เพื่อร่วมกันประเมินผลงาน จากนั้นครูแจ้งผลให้แต่ละกลุ่มทราบพร้อมชื่นชมเพื่อเสริมแรงให้นักเรียนทุกกลุ่ม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของข้าวว่าสามารถนำมาแปรรูปเป็นอาหารต่างๆได้มากมาย และให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง เช่นเป็นการเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ และตระหนักในคุณค่าของข้าวอย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในยุคเศรษฐกิจพอเพียงได้

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ตัวอย่างผลผลิตต่างๆที่เกิดจากการแปรรูปมาจากข้าว
2. รูปภาพผลผลิตที่เกิดจากข้าว
3. ใบความรู้เรื่องผลผลิตจากข้าวไทย
4. การฝึกปฏิบัติจริง
5. โรงอาหาร
6. ใบกิจกรรม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงานกลุ่ม
- 1.2 ซักถาม/สัมภาษณ์
- 1.3 ตรวจสอบผลงานจากใบกิจกรรม
- 1.4 ตรวจสอบผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรม

2. เครื่องมือการวัดและประเมินผล

- 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงานกลุ่ม
- 2.2 แบบประเมินผลงานจากใบกิจกรรม
- 2.3 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

- 3.1 นักเรียนมีผลคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้เฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
- 3.2 นักเรียนมีผลคะแนนจากผลงานการทำใบกิจกรรมเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป
- 3.3 นักเรียนมีคะแนนจากการประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรมเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

ภาคผนวก

- ภาคผนวกที่ 1 ใบความรู้ เรื่องผลผลิตจากข้าวไทย
- ภาคผนวกที่ 2 ใบกิจกรรมที่ 1
- ภาคผนวกที่ 3 ใบความรู้เรื่องการทำข้าวเม่าวาง
- ภาคผนวกที่ 4 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และการทำงานกลุ่ม
- ภาคผนวกที่ 5 แบบประเมินผลงานจากใบกิจกรรม
- ภาคผนวกที่ 6 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 1

ใบความรู้ เรื่องผลผลิตจากข้าวไทย

เป็นที่รู้กันทั่วโลกว่าเมืองไทยของเรานั้น เป็นเมืองที่ถือได้ว่าเป็นแหล่งในการผลิตข้าวหล่อเลี้ยงคนทั่วโลก รวมทั้งคุณประโยชน์ของข้าวมีมากมาย และทุกส่วนของคั้นข้าวก็สามารถที่จะนำมาแปรรูปได้ เช่นรวงข้าว รำข้าว นอกจากคนไทยจะบริโภคข้าวสุกหุงทั้งเมล็ดแล้ว ยังแปรรูปข้าวเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ สำหรับใช้อุปโภคและบริโภคเป็นที่แพร่หลายโดยทั่วไป ได้แก่

1. แป้งข้าว

แป้งข้าวเจ้าเป็นแป้งที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติพิเศษบางประการที่ทำให้เป็นที่ต้องการในอุตสาหกรรมบางชนิด ได้แก่ อาหาร ยาและเครื่องสำอางค์ เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้มักจะมีมูลค่าสูงและจำเป็นต้องใช้แป้งข้าวเจ้าที่มีความบริสุทธิ์สูง คือ มีปริมาณแป้ง สูง และมีองค์ประกอบอื่นต่ำ ดังนั้นแนวทางหนึ่งในการใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่าให้ข้าวและปลายข้าว คือการทำแป้งข้าวเจ้าบริสุทธิ์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำจัดองค์ประกอบอื่นที่สำคัญ คือ โปรตีน แป้งบริสุทธิ์ที่ได้สามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์จำพวกเส้นต่าง ๆ ขนมหวาน และของว่าง และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น เครื่องสำอางค์ และยา แป้งข้าวที่สกัดโปรตีนจะให้ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ใสกว่าแป้งที่ไม่สกัดโปรตีน

แป้งข้าวบริสุทธิ์

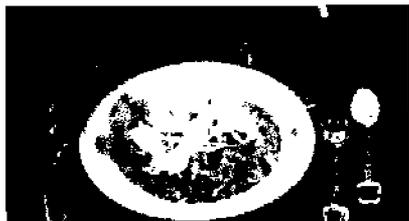
2. เมล็ดข้าว นำมาเป็นอาหารว่างและขนมชนิดต่าง ๆ

2.1 เมล็ดข้าวอ่อน ใช้ทำเป็น ข้าวยาคุ หรือ น้ำนมข้าวยาคุปัจจุบันมีการพัฒนาเป็น ผงข้าวยาคุ หรือ ผงน้ำนมข้าวอาจมีการเสริมโปรตีนจากถั่วเหลืองใช้เป็นส่วนผสมอาหารว่างชนิดต่าง ๆ เช่น ไอศกรีม คุกกี้ ถั่วตัด แครกเกอร์

2.2 เมล็ดข้าวเปลือก ใช้ทำข้าวเม่า หรือข้าวเม่ารวง ข้าวดอก ข้าวแตก หรือข้าวดอกแตก และข้าวฮาง

2.3 เมล็ดข้าวเจ้า ใช้ทำขนมอบกรอบ ผลิตภัณฑ์จากข้าวสวยตากแห้งเช่นข้าวตู ข้าวตาก ขนม

นมไข่มดแดง ขนมนางเล็ด(ภาคอีสานเรียกข้าวแต๋น) ข้าวกล้องหอมมะลิ ข้าวสวยบรรจุซอง ข้าวบรรจุกระป๋อง ข้าวถึงสำเร็จรูปชนิดแห้ง เช่นโจ๊ก

รูปภาพข้าวเหนียว

รูปภาพ ขนมนางเล็ด

ข้าวบรรจุกระป๋อง

2.4 เมล็ดข้าวเหนียว ใช้ทำขนมหวาน ได้แก่ ข้าวหลาม ข้าวหลามตัด ข้าวต้มมัด ข้าวต้มมัดใต้ ข้าวต้มน้ำอุ่น ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวเหนียวมูล ข้าวเหนียวตัด ข้าวเหนียวแดง ข้าวเหนียวดำ ข้าวหมาก ข้าวเกรียบว่าวเมล็ดข้าวกล้อง ผลิตเป็นอาหารเสริม โดยนำข้าวกล้องผสมกับถั่วเหลือง ข้าวโพด หรือเมล็ดธัญพืชอื่น เป็นผลิตภัณฑ์ผสมนมพร้อมดื่ม

ประโยชน์ของข้าว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสถึงข้าวกล้องว่ามีประโยชน์ทำให้ร่างกายแข็งแรงส่วนข้าวขาวเม็ดสวยแต่เขาเอาของดีออกไปหมดแล้ว พระองค์เสวยข้าวกล้องทุกวันคนไทยควรเปลี่ยนพฤติกรรมการกินโดยหันเหไปบริโภคข้าวกล้องบ้างเพื่อให้มีสุขภาพและอนามัยดีรวมทั้งช่วยให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์จากข้าวมากมายและได้รับการรับรองจากสถาบันวิจัยข้าว เช่นน้ำข้าวกล้องงอก เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่ถือได้ว่าเป็นกำลังมาแรงที่สุดในขณะนี้ จากการไปรษณีย์ของสำนักพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของข้าวกล้องงอก รวมถึงได้คิดวิธีการทำน้ำข้าวกล้องงอกออกมาเป็นเครื่องดื่มเพื่อบริโภค อีกทั้งเครื่องดื่มน้ำกล้องงอกยังได้ขึ้นโต๊ะเสวยของ "ในหลวง" อีกด้วย

นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่มาจากข้าวยังช่วยให้ผู้ผลิตมีรายได้จากการส่งออกในรูปแบบของยา อาหารเสริม เครื่องสำอาง ซึ่งได้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก

สืบเนื่องมาจากประเทศไทยมีข้าวที่มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับของทั่วโลก

ภาคผนวกที่ 2

ใบกิจกรรมที่ 1

จุดประสงค์ เพื่อให้รู้ เข้าใจความสำคัญ และประโยชน์ของการแปรรูปข้าว

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากข้าวไทยลงในตารางให้ถูกต้อง

ที่	ชื่อผลิตภัณฑ์ที่ได้จากข้าว	ประโยชน์ที่ได้รับ

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....

ภาคผนวกที่ 3 ความรู้เรื่องข้าวเม่ารางวัล

ในงานบุญวันสารท ขนมหที่ชาวบ้านภาคกลางนิยมทำในงานก็คือ กระจยาสารท ซึ่งมีส่วนผสมของข้าว ได้แก่ ข้าวเม่าและข้าวดอกข้าวทั้งสองชนิดนี้หลายคนมักเข้าใจผิดว่าเป็นอย่างเดียวกันจริง ๆ แล้วไม่ใช่เลย ข้าวดอก หรือที่บางท้องถิ่นเรียก ข้าวแตก หรือข้าวดอกแตก เป็นการนำข้าวเปลือกของข้าวเหนียวมาแช่น้ำ แล้วเอาไปคั่วให้แตกออกเป็นดอกบาน ก่อนนำไปทำขนมต่าง ๆ ส่วน ข้าวเม่า ทำจากข้าวเหนียวเมล็ดอ่อนที่ใกล้จะสุกมาคั่วไฟร้อน ๆ จนสุกดี และหอมกรุ่นกลิ่นควันไฟ จึงนำไปลงครกกระเดื่องตำให้เปลือกหลุดออกจากเมล็ด จะได้ข้าวเม่าเมล็ดแบน นำไปทำขนมต่าง ๆ ต่อไป

ภาคผนวกที่ 4
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่อง ผลผลิตของข้าวไทย

กลุ่ม.....		ชั้น.....					
ที่	ชื่อ กลุ่ม	การอธิบายความสำคัญของการแปรรูปข้าว	การสำรวจผลผลิตที่เกิดจากข้าวที่นักเรียนรู้จัก	การบอกคุณค่าทางโภชนาการและประโยชน์ของข้าว	มีทักษะในการแปรรูปอาหารที่เกิดจากข้าว	รวมเฉลี่ย	สรุป
		4	4	4	4	4	ผ่าน ไม่ผ่าน
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 2 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

ภาคผนวกที่ 5
แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
เรื่อง ผลผลิตของข้าวไทย
วันที่ เดือน พ.ศ.

ที่	ชื่อ กลุ่ม	พฤติกรรมที่ต้องการวัด					สรุป
		การแบ่งงานกันรับผิดชอบ	การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	ทำงานจนเสร็จทันเวลา	สมาชิกมีส่วนร่วมปรับปรุงตกแต่งชิ้นงาน	ตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำงาน	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

เกณฑ์การประเมิน

ระดับเฉลี่ย 4 = ดีมาก

ระดับเฉลี่ย 3 = ดี

ระดับเฉลี่ย 2 = พอใช้

ระดับเฉลี่ย

1 = ปรับปรุง

ภาคผนวกที่ 6

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

ชื่อ.....ชั้น.....

เรื่อง.....

พฤติกรรมพึงชี้	ระดับคะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1(ควรปรับปรุง)
1. ความสนใจ กระตือรือร้น				
2. ความตั้งใจ ปฏิบัติงาน				
3. การวางแผน ทำงาน				
4. ปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย				
5. ผลสำเร็จของ งานที่ทำ				

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดดีมาก

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดหรือเทียบเท่า

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดค่อนข้างพอใจ

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดน้อย ควรปรับปรุงแก้ไข

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

(

)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
หน่วยการเรียนรู้ ข้าวไทย เรื่อง การค้าข้าวของไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ภูมิภาคเอเชียนิยมรับประทานข้าวเป็นอาหารหลักมากกว่าที่อื่นๆทำให้การผลิตการบริโภคและการค้าข้าวจึงกระจุกตัวอยู่ในเอเชียและประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวมากที่สุดแต่กระบวนการค้าข้าวของไทยยังประสบปัญหาจากความไม่แน่นอนทางการผลิตและตลาดส่งออกข้าวที่มีการแข่งขันกันมากขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความสำคัญของการส่งออกข้าวได้
2. อธิบายถึงสถานการณ์ข้าวไทยได้
3. ภูมิใจในข้าวไทยและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าวของไทย

สาระการเรียนรู้

การค้าข้าวของไทย

- สถานการณ์ข้าวไทย
- กระบวนการส่งออกข้าวไทย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนฟังบทความเกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวไทยจากหนังสือพิมพ์รายวันที่ครูอ่านให้ฟังแล้วร่วมกันวิเคราะห์บทความดังกล่าวเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ข้าวในปัจจุบัน
2. นักเรียนอาสาสมัครที่ติดตามข่าวหรือมีความรู้เกี่ยวกับการค้าข้าวแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในห้อง

ขั้นสอน

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสนใจออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน เพื่อศึกษาไปความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ข้าวและการค้าข้าวของไทย (ภาคผนวกที่ 1)
2. แต่ละกลุ่มสรุปความรู้โดยครูเสนอแนะให้ออกแบบตามความสนใจเพื่อให้นักเรียน เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขสามารถทำกิจกรรมได้ถูกต้อง
3. ตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา

ใบความรู้ หน้าชั้นเรียน โดยครูเป็นตัวแทนจัดบันทึกลงในแผนที่ความคิดบนกระดานดำและพูดเชื่อมโยงให้เข้าสู่ประเด็นที่เรียน

4. นักเรียนทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงเรื่องการแข่งขันกันค้าข้าว ซึ่งมีครูช่วยยกตัวอย่าง เช่น

- การปรับปรุงพันธุ์ตามที่ตลาดโลกต้องการ
- การคัดสรรคุณภาพ
- การเพิ่มผลผลิต
- การมีความซื่อสัตย์
- การโฆษณา

ขั้นสรุป

1. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาสาระที่เรียนเกี่ยวกับการค้าข้าวของไทย ความสำคัญของการส่งออกข้าว การแข่งขันกับประเทศคู่ค้า ความภาคภูมิใจในข้าวไทยที่ได้รับความนิยม

2. ครูเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของข้าวความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของชาวนาไทย และสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมของการค้าขายเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนภูมิใจในอาชีพหลักของคนไทยและเน้นให้ตระหนักถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือพิมพ์รายวัน
2. รูปภาพการส่งออกข้าวไทย
3. หนังสือ / แผ่นพับเกี่ยวกับข้าวไทย
4. ใบความรู้ เรื่อง การค้าข้าวของไทย
5. ใบกิจกรรมสรุปความรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 1.3 ชักถาม
- 1.4 ตรวจผลงาน

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบคือ

- การบอกความสำคัญของการส่งออกข้าวไทย
- การบอกความรู้สึกภาคภูมิใจ
- การร่วมแสดงความคิดเห็น

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทำงานกลุ่มโดยมีองค์ประกอบดังนี้

- มีความตั้งใจเรียน
- การช่วยเหลือกลุ่ม
- การร่วมแสดงความคิดเห็น
- การตรงต่อเวลา

2.3 แบบบันทึกผลการประเมินใบกิจกรรม

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

3.1 นักเรียนมีผลคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมเรียนรู้ตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

3.2 นักเรียนมีผลคะแนนการทำงานกลุ่มเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป

3.3 นักเรียนมีคะแนนจากการทำใบกิจกรรมตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ใบความรู้เรื่อง การค้าข้าวของไทย

ภาคผนวกที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

ภาคผนวกที่ 3 แบบสังเกตพฤติกรรมทำงานกลุ่ม

ภาคผนวกที่ 4 แบบบันทึกสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาใบความรู้

ภาคผนวกที่ 1 ในความรู้ เรื่องการค้าข้าวของไทย

การค้าข้าว

ในสมัยก่อน คนไทยปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคเองเป็นหลัก ชาวนาจะนำข้าวเปลือกที่เก็บเกี่ยวได้ไปตากแดดจนแห้งและเก็บไว้ในยุ้งฉาง เมื่อจะบริโภคจึงนำมาตำเป็นข้าวสารครั้งละจำนวนน้อยให้พอบริโภคในระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งเป็นที่มาของสำนวนที่ว่า "ตำข้าวสารกรอกหม้อ" หมายถึงทำอะไรโดยไม่เผื่อเหลือเผื่อขาด ต่อมาเมื่อมีการติดต่อกับชาวต่างชาติ การปลูกข้าวเพื่อส่งออกจึงได้พัฒนาเป็นสินค้าส่งออกไปต่างประเทศ

การค้าข้าวในปัจจุบัน

ในแถบภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อชาวนาผลิตข้าวเปลือกเจ้าได้ ส่วนหนึ่งจะใช้บริโภคภายในครัวเรือน โดยทยอยแบ่งสีที่โรงสีขนาดเล็ก ส่วนที่เหลือจะขายให้แก่โรงสีขนาดกลาง หรือพ่อค้าข้าวเปลือก หรือผ่านตลาดกลางข้าวเปลือกในภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางที่เป็นแหล่งชลประทาน เมื่อชาวนาเก็บเกี่ยวข้าวเปลือกสดจะมีพ่อค้าข้าวเปลือกหรือตัวแทนโรงสีมารับซื้อถึงที่ บางรายจะนำข้าวเปลือกไปขายให้แก่โรงสีใกล้เคียง โดยผลักภาระการลดความชื้นให้โรงสีหรือขายผ่านตลาดกลาง ดังนั้นการประเมินคุณภาพจึงต้องมีการตรวจสอบระดับความชื้น เมื่อพ่อค้าข้าวเปลือกหรือพ่อค้าคนกลางต้องการขายข้าวเปลือกให้โรงสีจะนำตัวอย่างข้าวเปลือกไปให้โรงสีตรวจสอบคุณภาพและตีราคาล่วงหน้า หากราคาเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย พ่อค้าคนกลางจึงจะบรรทุกข้าวเปลือกมาส่งให้โรงสีขนาดกลางในท้องถิ่น เมื่อโรงสีท้องถิ่นสีเป็นข้าวสารแล้ว ข้าวส่วนหนึ่งจะกระจายสู่ผู้บริโภคในท้องถิ่นใกล้เคียง ส่วนที่เหลือจึงจะส่งผ่าน หยง (นายหน้าหรือตัวแทนการติดต่อ) ไปยังกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์รวมและกระจายข้าวไปยังผู้บริโภคในจังหวัดต่าง ๆ ที่ผลิตข้าวไม่พอบริโภค เช่น ภาคใต้ โรงสีขนาดกลางแถบชานเมืองกรุงเทพฯ จะขายข้าวสารให้พ่อค้าขายส่ง พ่อค้าขายปลีก หรือขายตรงให้ผู้บริโภครายใหญ่

สถานการณ์ข้าว

แหล่งการเพาะปลูกข้าวในเขตชลประทานของภาคกลางและภาคเหนือตอนล่างเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวเพื่อการค้าที่สำคัญของประเทศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่ปลูกข้าวมากที่สุด แต่เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบชลประทาน การปลูกข้าวในพื้นที่นี้จึงเป็นการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองซึ่งเป็นพันธุ์ที่ไวต่อช่วงแสงเป็นสำคัญ และมีการเพาะปลูกได้ปีละครั้งเท่านั้น พันธุ์ที่สำคัญ เช่น ข้าวดอกมะลิ 105 และ กข.15 (ในที่นี้รวมกันเรียกว่าข้าวขาวดอกมะลิ 105) ข้าวขาวดอกมะลิ 105 จัดเป็นข้าวที่มีคุณสมบัติเด่นที่มีกลิ่นหอม มีค่าอมิโลสต่ำร้อยละ 15-16 และเป็นที่ยอมรับของตลาด

ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีราคาสูงในระดับพรีเมียม ซึ่งในที่นี้เรียกว่า "ข้าวคุณภาพ" ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเฉลี่ยประมาณ และผลผลิตข้าวต่อไร่ของพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานและการปลูกข้าวได้มากครั้งต่อปี ได้กดดันให้มีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรแทนแรงงานเพิ่มมากขึ้น จากการใช้ควายไถนาทำได้ช้าทำให้ไม่สามารถปลูกข้าวหลายรอบได้ก็ได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการใช้รถไถเดินตาม จากการใช้ควายและแรงงานคนในหมู่บ้านก็ปรับเปลี่ยนมาเป็นการใช้เครื่องนวดข้าว และจากการที่เคยเก็บเกี่ยวโดยการจ้างแรงงานและการลงแขกก็ปรับเปลี่ยนมาใช้รถเก็บเกี่ยวที่นวดเสร็จโดยทันที นอกจากนี้การขาดแคลนแรงงานยังกดดันให้เกษตรกรหันไปใช้เทคนิคการหว่านน้ำคั้นแทนการดำนา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นผลทำให้การใช้แรงงานในการปลูกข้าวของเกษตรกรลดลง

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเนื่องจากวิกฤตการณ์โลกร้อน ได้ส่งผลกระทบต่อภาวะความแห้งแล้งในประเทศออสเตรเลียอย่างรุนแรงติดต่อกันหลายปีทำให้ผลผลิตข้าวสาลีเสียหาย และราคาข้าวสาลีได้แพงขึ้นอย่างมากในตลาดการค้าระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคจากข้าวสาลีไปสู่การบริโภคข้าวมีมากขึ้น ประกอบกับเมื่อเกิดน้ำท่วมใหญ่ที่ประเทศจีนในปีที่ผ่านมาพร้อมกับการมีหิมะตกปกคลุมเป็นบริเวณกว้างและเป็นเวลานานได้ส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าว ในขณะที่อินเดียก็ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งเป็นเวลาจนผลผลิตเสียหาย เวียดนามเองก็ได้รับผลกระทบจากการมีฤดูหนาวที่ยาวนานและเกิดการระบาดของโรคข้าวและแมลงทำให้มีผลผลิตลดลง ทั้งสามประเทศนี้เคยเป็นผู้ส่งออกที่สำคัญของโลกและเมื่อเกิดผลกระทบดังกล่าวจึงได้ชะลอและหยุดการส่งออกข้าวของทั้งสามประเทศในเวลาใกล้เคียงกัน ในช่วงราวต้นปี 2551 เพื่อการเพิ่มปริมาณสต็อกข้าวสำรองภายในประเทศและสร้างความมั่นคงทางอาหารของชาติ

การผลิตข้าวในประเทศไทยได้ขยายการใช้ขอบเขตของการผลิตภายใต้เทคโนโลยีเดิมอันเกิดจากการปฏิวัติเขียวจนเต็มศักยภาพแล้ว การเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตข้าวโดยรวมจะไม่เพิ่มสูงขึ้นไปกว่านี้อีก ในขณะที่ความต้องการบริโภคข้าวยังปรับตัวสูงขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของประชากร สถานการณ์ดังกล่าวจะมีผลทำให้การส่งออกข้าวของไทยมีขีดจำกัดตามมาอย่างไรก็ตามภายใต้ภาวะวิกฤตอาหารของโลก รวมถึงการปรับเปลี่ยนพืชอาหารไปเป็นพืชพลังงานชีวภาพ จะมีผลทำให้อุปทานข้าวส่วนเกินของโลกมีลดลงและจะกดดันต่อการปรับตัวของราคาข้าวให้เพิ่มสูงขึ้นไปอีกในระยะกลางและระยะยาว สถานการณ์ข้าวราคาต่ำอย่างในอดีตจะไม่มีให้เห็นอีก สถานการณ์นี้น่าจะเป็นโอกาสของเกษตรกรไทย

ชนกระสอบข้าวขึ้นเรือ

การขนย้ายข้าวเปลือกจากนา

โกดังข้าว

ถ้าเป็นข้าวคุณภาพพิเศษ ที่ผู้บริโภคนิยมมากกว่าข้าวชนิดอื่น เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวเจ๊กเชย (เส้าไห้) ข้าวดอกแห้ง ข้าวก้อยเด็ยว โดยเฉพาะ ข้าวหอมมะลิ (พันธุ์ข้าวดอกกมะลิ 105 และ กช 15 เป็นข้าวที่มีความโดดเด่นที่สุด นิยมในกลุ่มผู้บริโภครทั้งภายในและต่างประเทศ) กระบวนการรับซื้อข้าวเปลือกจะพิถีพิถันกว่าข้าวทั่วไป โดยที่โรงสีที่ตั้งอยู่ในแหล่งปลูกข้าวพันธุ์เหล่านั้นจะรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาโดยตรงหรือจากพ่อค้าคนกลางที่ติดต่อ ซื้อขายกันมานาน จนเกิดความเชื่อใจในคุณภาพ การซื้อขายระหว่างโรงสีกับผู้ส่งออกหรือร้านค้าส่งภายในประเทศจะผ่านหยงขาประจำ

จากกระบวนการค้าข้าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ พ่อค้าข้าวเปลือก ซึ่งทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อ และรวบรวมข้าวจากชาวนาในปริมาณมากไปขายค่อยังโรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่ พ่อค้าข้าวเปลือกมี 2 ประเภท คือ พ่อค้าข้าวเปลือกในหมู่บ้าน และพ่อค้าข้าวเปลือกนอกหมู่บ้าน พ่อค้าข้าวเปลือกในหมู่บ้าน เป็นพ่อค้ารายย่อยในหมู่บ้านที่มีเงินทุน หรือชาวนาที่มีฐานะดี ขับรถบรรทุกออกเเวไปตามหมู่บ้านหรือท้องถิ่นใกล้เคียงเพื่อรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา และนำข้าว เปลือกที่ได้ไปขายโดยตรงให้โรงสีขนาดกลางที่สีข้าวขายให้ผู้บริโภคในท้องถิ่น หรือนำไปขายที่ "ตลาดกลางข้าวเปลือก" (สถานที่ที่ชาวนา พ่อค้าข้าวเปลือก และโรงสี เจาจากกลางซื้อขายข้าว) โดยได้รับ

โรงสีขนาดใหญ่

ผลประโยชน์จากกำไรค่าขนส่งหรือการเก็งกำไรข้าวที่เก็บไว้

ดังนั้นพ่อค้ากลุ่มนี้จึงมักมีศูนย์กลางของตนเอง ส่วน พ่อค้าข้าวเปลือกนอกหมู่บ้าน อาจเป็น พ่อค้ารับซื้อพืชผลทางเกษตรทั่วไปที่มีกิจการอยู่ใกล้แหล่งผลิตหรือจังหวัดใกล้เคียง ๆ มักตระเวนรับซื้อข้าวเปลือกจากจังหวัดทางภาคกลางและภาคเหนือตอนล่างที่มีผลผลิตข้าวเปลือกเหลือจากการขายในปริมาณมาก เช่น นครสวรรค์ พิจิตร กำแพงเพชร พิษณุโลก สุโขทัย ในช่วงเก็บเกี่ยวข้าวหน้าปี (มกราคม-เมษายน) และข้าวหน้าปี (มิถุนายน-กันยายน) บางครั้งอาจรับซื้อนอกช่วงเวลาดังกล่าว หากไปรับซื้อในพื้นที่ไกล ๆ จะจ้าง นายหน้า ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั้นซึ่งเป็นที่รู้จักและไว้วางใจของคนในท้องถิ่น ทำหน้าที่ติดต่อซื้อข้าวเปลือกจากชาวนา เพื่อนำมารวบรวมเก็บไว้ในยุ้งฉางหรือโกดังเพื่อเก็งกำไรข้าว จึงมีคำเฉพาะเรียกพ่อค้าข้าวเปลือกประเภทนี้ว่า "ชาวยุ้ง" นอกจากขายข้าวเปลือกให้แก่โรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่อยู่ในแถบเดียวกันหรือใกล้กรุงเทพฯ เช่น สุพรรณบุรี นครปฐม อยุธยา ปทุมธานี หรือนำไปขายที่ตลาดกลางแล้ว พ่อค้ากลุ่มนี้บางคนอาจปล่อยสินเชื่อให้เกษตรกร หรือให้เกษตรกรกู้ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ในช่วงต้นฤดูการเพาะปลูก โดยให้ชาวนาใช้หนี้คืนโดยขายข้าวเปลือกให้แก่พ่อค้าตามเงินที่ตกลงไว้หลังจากฤดูการผลิต

โกดังข้าว

ชนกระสอบขึ้นเรือเพื่อส่งออก

ชนกระสอบขึ้นเรือเพื่อส่งออก

จะเห็นว่าวิวัฒนาการค้าข้าวไทยที่ผ่านมานับศตวรรษ ได้สะท้อนถึงภูมิปัญญาของคนไทย จากภูมิปัญญาพื้นบ้านมาสู่การเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น และนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนวิธีการลงทุน การบริหารจัดการกิจการขนาดเล็กในชุมชนไปสู่การทำธุรกิจการค้าเชิงพาณิชย์ขนาดใหญ่ที่เข้มแข็ง จนข้าวเป็นสินค้าออกที่สำคัญ

ของประเทศไทย และสามารถครองความเป็นหนึ่งของโลกด้านการค้าข้าว

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การค้าข้าวอย่างเสรีในปัจจุบันมีการแข่งขันกันรุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้ไทยต้องปรับปรุงต้นทุนการผลิต ระบบการผลิต และกระบวนการส่งออก เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกและรักษาความเป็นผู้นำการค้าข้าวในตลาดโลกต่อไป โดยในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมารัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนเริ่มมีมาตรการตรวจสอบเข้มข้นสำหรับสินค้าข้าวนำเข้า โดยกำหนดให้มีการตรวจสอบเรื่องสุขอนามัยสารปนเปื้อนในสินค้าข้าว ทำให้ค่าใช้จ่ายในการส่งออกข้าวของไทยเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า หรือเฉลี่ย 8-10 ดอลลาร์สหรัฐต่อดัน นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรและประเทศในสหภาพยุโรปบางประเทศยังมีการกำหนดให้ตรวจสอบสุขอนามัยของสินค้าข้าว โดยนำประเด็นเรื่องแรงงานและสิ่งแวดล้อมมาร่วมพิจารณา นอกเหนือไปจากเรื่องของสารปนเปื้อนด้วย ทำให้ผู้ส่งออกมีภาระค่าใช้จ่ายในการส่งออกข้าวเพิ่มขึ้นอีก 5-6 ดอลลาร์สหรัฐต่อดัน ในขณะที่ญี่ปุ่นก็กำหนดให้มีการตรวจสอบสารปนเปื้อนในสินค้ากว่า 600 รายการ รวมทั้งสินค้าข้าวซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการกว่า 20 วัน ทำให้ผู้ส่งออกมีต้นทุนเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ความเป็นผู้นำการค้าข้าวในตลาดโลก

ภาคผนวกที่ 2
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่อง การค้าข้าวของไทย

กลุ่ม..... ชั้น.....

ร.	ชื่อกลุ่ม	บอกความสำคัญของการส่งออกข้าวได้	อธิบายถึงสถานการณ์ข้าวไทยได้	ภูมิใจในข้าวไทยและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าวของ	การร่วมแสดงความคิดเห็น	รวมเฉลี่ย	สรุป
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 6 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

**รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องการค้าข้าวของไทย**

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
บอกความสำคัญของการส่งออกข้าวได้	สรุปความสำคัญได้ถูกต้อง ตรงประเด็น มีรายละเอียดของเนื้อหาสาระมาก	สรุปความสำคัญได้ถูกต้อง ตรงประเด็น มีรายละเอียดของเนื้อหาสาระน้อย	สรุปความสำคัญได้ถูกต้องไม่มี รายละเอียดของเนื้อหาสาระ	สรุปความสำคัญได้ถูกต้องน้อย ไม่มีรายละเอียดของเนื้อหาสาระ
อธิบายถึงสถานการณ์ข้าวไทยได้	ลำดับขั้นตอนได้ ถูกต้องครบถ้วนชัดเจนระบุแหล่งที่มา	ลำดับขั้นตอนได้ ถูกต้องครบถ้วนชัดเจนแต่ไม่ระบุแหล่งที่มา	ลำดับขั้นตอนได้ ถูกต้องแต่ระบุแหล่งที่มา	ถูกต้องน้อยไม่ ลำดับขั้นตอนไม่ระบุแหล่งที่มา
ภูมิใจในข้าวไทยและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าว	เขียนบอกคุณค่าความสำคัญแสดงถึงการมีเหตุผลของความภาคภูมิใจในข้าวของไทยดีมาก	เขียนบอกคุณค่าแสดงถึงความภาคภูมิใจในข้าวของไทยได้ ค่อนข้างดี	เขียนบอกความภาคภูมิใจในข้าวของไทยพอใช้	เขียนถึงการมีความภาคภูมิใจในข้าวของไทยได้น้อย
ร่วมแสดงความคิดเห็นและมีความสนใจการเรียนรู้ดี	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้เหมาะสมและน่าสนใจและสนใจการเรียนรู้ดีมาก	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้เหมาะสมไม่ ค่อยน่าสนใจแต่สนใจการเรียนรู้	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้เหมาะสมเป็น บางประเด็นสนใจการเรียนรู้พอใช้	มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้น้อยและไม่ สนใจการเรียนรู้

ภาคผนวกที่ 3
แบบประเมินผลงาน
เรื่องการค้าข้าวของไทย

ที่	ชื่อกลุ่ม	ความ ถูกต้อง	การ สื่อสาร	กระบวนการ ทำงาน	ผลสำเร็จ ของงาน	สรุป
		4	4	4	4	ผ ม ผ
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

หมายเหตุ เกณฑ์การให้คะแนน

- 7 หมายถึง ดีมาก
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุงแก้ไข

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปถือว่าผ่าน

ลงชื่อ

(

วันที่

เดือน

ผู้ประเมิน

)

พ.ศ.

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลงานกลุ่ม

ประเด็นการประเมิน	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (แก้ไข)
ความถูกต้อง	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องครบถ้วนอย่างมีเหตุผลและขยายความคิดได้ดีมาก	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องอย่างมีเหตุผลและขยายความคิดได้ดี	แสดงความคิดรวบยอดได้ถูกต้องในบางส่วนแสดงเหตุผลน้อย	แสดงความคิดรวบยอดไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่และไม่มีการแสดงเหตุผล
การสื่อสาร	สื่อความหมายได้ดี ถูกต้อง นำเสนอได้ชัดเจนตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ดี ถูกต้อง นำเสนอได้ชัดเจนตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ถูกต้องมีผิดพลาดบ้างนำแต่ตรงประเด็น	สื่อความหมายได้ถูกต้องน้อย นำเสนอไม่ชัดเจน
กระบวนการทำงาน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนและแบ่งภาระงานอย่างชัดเจน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนและแบ่งภาระงานแต่ไม่ชัดเจน	ใช้วิธีการที่เหมาะสมพอใช้ ไม่มีการวางแผนและแบ่งงานอย่างชัดเจน	ใช้วิธีการไม่ค่อยเหมาะสมไม่มีการวางแผนและแบ่งงานอย่างชัดเจน
ผลสำเร็จของงาน	มีผลงานที่ถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ น่าสนใจมาก	มีผลงานที่ถูกต้องครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์บ้าง	มีผลงานที่ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์แต่ไม่ครบถ้วนไม่มีความคิดสร้างสรรค์	มีผลงานที่ถูกต้องน้อยไม่ครบถ้วนและตรงตามจุดประสงค์ ลอกเลียนแบบผู้อื่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ ชาวไทย เรื่อง การอนุรักษ์ชาวไทย

เวลา 1 ชั่วโมง

สาระการเรียนรู้

การเพาะปลูกข้าวของคนไทยมีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ซึ่งในอดีตเกษตรกรคัดเลือกข้าวพันธุ์ข้าวป่าและนำมาปรับปรุงเรื่อยมาให้เหมาะสมกับสภาพดินฟ้า อากาศ และความนิยมของแต่ละท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวมากขึ้นโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิเป็นที่ต้องการของตลาดโลกดังนั้นจึงควรอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทยและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าวไว้มิให้สูญหายไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกเอกลักษณ์ของข้าวไทยได้
2. อธิบายลักษณะของข้าวไทยที่เป็นที่นิยมได้
3. เสนอแนวทางการอนุรักษ์ข้าวไทยได้

สาระการเรียนรู้

1. เอกลักษณ์ข้าวไทย
2. คุณสมบัติทางกายภาพของข้าวที่เป็นที่นิยม
3. แนวทางการอนุรักษ์ข้าวไทย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูภาพต่างๆของข้าวไทยเช่น ภาพการปลูกข้าว ภาพพันธุ์ข้าว ภาพการแสดงพิธีกรรมของข้าวไทย ภาพเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา เป็นต้น
2. ร่วมกันสนทนาถึงความสำคัญและประโยชน์ของข้าวไทยโดยทบทวนจาก

บทเรียนวันก่อน

ขั้นสอน

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ข้าวไทย และข้าวไทยที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการของตลาดข้าวโลก (ภาคผนวกที่ 1) เพื่อให้รู้ถึงคุณค่าและร่วมกันอนุรักษ์ข้าวไทย
2. นักเรียนแต่ละคนทำใบกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ข้าวไทย (ภาคผนวกที่2)

3. ครูสุ่มตัวอย่างผลงานของนักเรียนแต่ละคนแล้วให้ออกมานำเสนอตามหัวข้อที่ได้รับเช่น

- เอกลักษณ์ของข้าวไทย
- คุณสมบัติทางกายภาพของข้าวไทยที่เป็นที่นิยม
- แนวทางการอนุรักษ์ข้าวและสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าว

4. ครูและเพื่อนๆ ร่วมกันติชมและเสนอแนะในข้อคิดของตนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จากนั้นครูเสริมข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงการอนุรักษ์ข้าวของไทย และช่วยกันเสนอแนวทางจากการอนุรักษ์ข้าวไทยจากนั้น นักเรียน แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพเกี่ยวกับข้าวไทย และสิ่งเกี่ยวเนื่องด้วยข้าว
2. ใบความรู้เรื่องการอนุรักษ์ข้าวไทย
3. เอกสาร แผ่นพับเกี่ยวกับข้าวไทย หนังสือพิมพ์
4. ใบกิจกรรม
5. แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีวัด

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.2 ชักถาม/สัมภาษณ์
- 1.3 ตรวจผลงาน

2. เครื่องมือการวัดและประเมินผล

- 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- 2.2 แบบประเมินผลงาน
- 2.3 แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

ถือเกณฑ์ผ่านโดย

- 3.1 นักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้เฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป
- 3.2 นักเรียนมีคะแนนจากผลงานการทำใบกิจกรรมเฉลี่ยร้อยละ 80
- 3.3 นักเรียนมีคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนร้อยละ 70

ภาคผนวก

- ภาคผนวกที่ 1 ใบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ข้าวไทย
- ภาคผนวกที่ 2 ใบกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ข้าวไทย
- ภาคผนวกที่ 3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
- ภาคผนวกที่ 4 แบบประเมินผลงาน
- ภาคผนวกที่ 5 แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 1

ใบความรู้

เรื่องการอนุรักษ์ข้าวไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระเมตตาต่อ พลิกนิก
ชาวนาไทย ทรงทุ่มเทพระวรกายบำเพ็ญ พระราชกรณียกิจด้าน
การพัฒนาข้าวไทย และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนา พระองค์ท่าน
จึงทำให้แผ่นดินไทยกลายเป็น "แผ่นดินทอง" ความทุกข์
ยากลำบากแปรเปลี่ยนเป็นความสุขสบาย อยู่แบบพอเพียง ตลอด
ระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
ต่างๆ เกี่ยวกับข้าวและชาวนามากมาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงรับสั่งเป็นพิเศษให้รักษาพันธุ์ข้าวไทย
โดยเฉพาะสิทธิบัตรยีนควบคุมความหอมในข้าว ที่ประเทศ
สหรัฐอเมริกาออกสิทธิบัตรดังกล่าวให้ประเทศไทย ถือเป็นประเทศ
แรกของโลกที่ให้ความคุ้มครองในเรื่องนี้ ดังนั้น ข้าวไทยที่ได้รับการจด
สิทธิบัตรจะการันตีว่าข้าวไทยของแท้ต้อง "หอม" และ "นุ่ม" มี
เอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ชาติอื่นไม่มี และแสดงออกถึงความเป็นชาติที่
คนไทยภาคภูมิใจ โดยหลังจากนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์ และ

เทคโนโลยี จะร่วมกับมูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินการคุ้มครองพันธุ์ข้าวไทย
อย่างเป็นทางการ โดยอาจต้องประสานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ช่วยรักษาข้าวไทยไว้
ให้เป็นมรดกของไทยตามที่รับสั่ง นอกจากนี้ จะพัฒนาพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ให้ทนสภาพน้ำ
ท่วมนานกว่า 2 สัปดาห์และจะพัฒนาข้าวไทยให้ทนแล้งด้วย เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกของ
คนในชาติให้ตระหนักถึงความสำคัญของข้าวไทย จะร่วมกับมูลนิธิข้าวไทยในพระบรม
ราชูปถัมภ์ ที่มีนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เป็นประธาน โดยจะจัดกิจกรรม
วันขอบคุณชาวนาเพื่อยกย่องชาวนาที่ปลูกข้าวให้คนไทยได้กินกันมายาวนาน และจะผลักดันให้
วันที่ 5 มิถุนายนของทุกปี เป็นวัน ชาวนาแห่งชาติ ซึ่งจะเริ่มอย่างเป็นทางการในปี 2553 โดย
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) จะร่วมกับมูลนิธิข้าว ไทยฯ จัดประกวด รางวัลนวัตกรรม
ข้าวไทย ประจำปี 2552 มุ่งเน้นคัดเลือกนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ข้าวไทยรวมทั้งกระบวนการผลิตที่
มีศักยภาพในการพัฒนาสู่เชิงพาณิชย์ เพื่อยกระดับนวัตกรรมข้าว ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ
อุตสาหกรรมข้าวของประเทศไทย หากมีการนำนวัตกรรมเข้าไปแทรกเสริมในหน่วยธุรกิจแล้ว
จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวไทยได้มาก เพราะปัจจุบันผลิต ภัณฑ์ข้าวส่วนใหญ่จะเป็น
ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของเส้นหมี่ เส้นก๋วยเตี๋ยว ขนมปังกรอบ แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว

ผลิตภัณฑ์ข้าวถึงสำเร็จรูป และข้าวแช่เยือกแข็ง แต่หากสามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบอื่นๆ จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีก

หลังจากค้นพบยีนควบคุมความหอม ที่มวิจัยจึงยื่นจดสิทธิบัตรถึงการค้นพบดังกล่าว รวมทั้งการนำยีนดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์ โดยยื่นสิทธิบัตรในประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม 2549 และล่าสุดได้รับสิทธิบัตรจากประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 ซึ่งเป็นประเทศที่ออกสิทธิบัตรยากมาก แต่ประเทศไทยสามารถทำได้ ถือเป็นเรื่องน่ายินดี เพราะนอกจากจะประสบความสำเร็จจากการวิจัยแล้ว ยังเป็นการปกป้องพันธุ์ข้าวไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ มีความหอม นุ่ม น่ากิน และไม่ให้ประเทศอื่นๆ นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

เอกลักษณ์ข้าวไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าข้าวไทยได้รับการยอมรับมาตั้งแต่สมัยโบราณ จนถึงปัจจุบัน และจากข้อเขียนของท่านสังฆราชบาลเลอแก้วส์ในสมัยรัชกาลที่ 3 ที่ปรากฏในหนังสือ ข้าว...วัฒนธรรมแห่งชีวิต ซึ่งมีข้อความที่บ่งบอกให้เห็นว่าข้าวจากประเทศสยามมีรสชาติที่ดีมากกว่าข้าวประเทศอื่น ข้าวไทยที่ส่งไปขายที่ตลาดสิงคโปร์ โดยโรงสีгимแจ้ง ในประเทศไทยจะได้อาหารสูงที่สุด และเคยได้รับรางวัลเหรียญทองแดงจากการประกวดสินค้าข้าวของของบริษัต์ค้าข้าวต่าง ๆ ที่เมือง รัฐหลุยส์เซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2419

ในปี พ.ศ. 2476 ข้าวไทยได้สร้างชื่อเสียงอีกครั้งหนึ่งโดยได้รับรางวัลที่ 1 จากการประกวดเมล็ดพืชทั่วโลกที่ประเทศแคนาดา พันธุ์ข้าวที่ชนะเลิศคือข้าวพันธุ์ปิ่นแก้วซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่มีเมล็ดยาว เปลือกเมล็ดบาง เนื้อแน่น เลื่อมมันไม่เป็นท้องไข เมล็ดไม่บิด คุณภาพการสีดี ไม่มีเมล็ดแดงปน ลักษณะดังกล่าวถือเป็นเอกลักษณ์ของข้าวไทย นอกจากนี้ยังมีข้าวพันธุ์พื้นเมืองอื่น ๆ ของไทยได้รับรางวัลที่ 1, 2, 3 และรางวัลอื่น ๆ อีก 8 รางวัลรวม 11 รางวัลจาก 20 รางวัล จึงเป็นที่ยอมรับกันว่าข้าวไทยมีคุณภาพดีกว่าพันธุ์ของประเทศอื่น ๆ จวบจนทุกวันนี้ คุณสมบัติทางกายภาพของข้าวไทยที่เป็นที่นิยม

นอกจากลักษณะคุณภาพเมล็ดทางกายภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของข้าวไทยดังกล่าว คุณภาพในการหุงต้มรับประทาน ซึ่งได้ข้าวสุกที่อ่อนนุ่ม มีกลิ่นหอมของพันธุ์ข้าวไทยบางพันธุ์ มีรู้จักทั่วไปในชื่อของข้าวหอมมะลิไทยก็เป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของข้าวไทย ที่ยังไม่มีข้าวจากประเทศอื่นสามารถพัฒนาให้เหมือนได้เพราะเป็นสายพันธุ์ข้าวที่มีถิ่นกำเนิดในไทย มีลักษณะกลิ่นหอมคล้ายใบเตยเป็นพันธุ์ข้าวที่ปลูกที่ไหนในโลกไม่ได้ คุณภาพดีเท่ากับปลูกในไทยและเป็นพันธุ์ข้าวที่ทำให้ข้าวไทยเป็นสินค้าส่งออกที่รู้จักไปทั่วโลก ลักษณะจำเพาะ

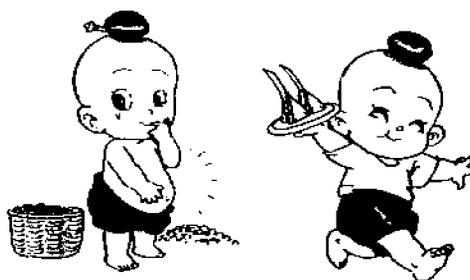

ของกลิ่นหอมมะลิ ความหอมของข้าวหอมมะลิ เกิดจากสารระเหย ซึ่งเป็นสารที่ระเหยหายไป ได้ การรักษาความหอมของข้าวหอมมะลิให้คงอยู่นานนั้น จึงควรเก็บข้าวไว้ในที่เย็น อุณหภูมิ ประมาณ 15 องศาเซลเซียส เก็บข้าวเปลือกที่มีความชื้นต่ำ 14-15% ลดความชื้นข้าวเปลือกที่ อุณหภูมิไม่สูงเกินไป

ในวันที่ 24 มิถุนายน 2552 ที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ เข้าเฝ้าฯ โดยทรงมีพระกระแสรับสั่งให้ชาวนาไทยตระหนัก และมีความภาคภูมิใจในพันธุ์ข้าวของไทย สืบเนื่องจากพระองค์ทรงมีพระประสงค์ให้ชาวนาไทยรักษาพันธุ์ข้าวของไทยให้เป็นของประเทศ และมีความภาคภูมิใจในข้าวไทย โดยจะต้องมีการปกป้องพันธุ์ข้าวไทยร่วมกัน และจะต้องไม่ให้ใครมาเอาประโยชน์จากพันธุ์ข้าวของไทย โดยเฉพาะต่างชาติ ซึ่งคิดว่าการที่ปล่อยให้ต่างชาติมายึดเอาประโยชน์คงจะไม่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม จากพระกระแสรับสั่งให้มีการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทยดังกล่าว ทางกรมการข้าวจะมีการรณรงค์ให้เกษตรกรของไทยได้ตระหนัก และรักษาพันธุ์ข้าวของไทยให้เป็นของลูกหลานไทยสืบไป ทั้งนี้ ทางกรมการข้าว จะจัดให้มีการรณรงค์ และเร่งรัดในการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรของไทยได้รับทราบในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงห่วงใยชาวนาไทยที่จะต้องมีการอนุรักษ์พันธุ์ข้าว พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึก ความภูมิใจในข้าวไทยร่วมกัน

ภาคผนวกที่ 2

ใบกิจกรรม

เรื่อง การอนุรักษ์ข้าวไทย

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าความสำคัญ และร่วมอนุรักษ์ข้าวไทยได้
คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนอธิบายแสดงความคิดเห็นลงในหัวข้อที่กำหนดให้สมบูรณ์

เอกลักษณ์ของข้าวไทย

คุณสมบัติทางกายภาพของข้าวไทยที่เป็นที่นิยมเป็นอย่างไร

การที่ไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่นักเรียนรู้สึกอย่างไรและมีแนวทางอนุรักษ์อย่างไร

ภาคผนวกที่ 3
แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องการอนุรักษ์ชาวไทย

ที่	ชื่อ - สกุล	การบอกเอกลักษณ์ของ ชาวไทย	การอธิบายลักษณะของ ชาวไทยที่เป็นที่นิยม	การเสนอแนวทางการ อนุรักษ์ชาวไทยได้	ความสนใจและการร่วม แสดงความคิดเห็น	สรุป
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						

**รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้
เรื่องการอนุรักษ์ข้าวไทย**

ประเด็นการ ประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
การบอก เอกลักษณ์ของ ข้าวไทยใน ปัจจุบัน	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องตรง ประเด็นระบุ แหล่งอ้างอิง	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องตรง ประเด็นแต่ไม่ ระบุแหล่งอ้างอิง	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องไม่ระบุ แหล่งอ้างอิง	บอกเอกลักษณ์ ของข้าวไทยได้ ถูกต้องน้อยไม่ ระบุแหล่งอ้างอิง
คุณสมบัติทาง กายภาพของ ข้าวไทยที่เป็นที่ นิยม	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้ ถูกต้องดีมากมี รายละเอียด	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้ ค่อนข้างดีมี รายละเอียดบ้าง	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้ ถูกต้องพอใช้ไม่ มีรายละเอียด	อธิบายลักษณะ ของข้าวไทยที่ เป็นที่นิยมได้แต่ ถูกต้องน้อยไม่มี รายละเอียด
การเสนอแนว ทางการอนุรักษ์ ข้าวไทยได้	เขียนเสนอ แนวทางในการ อนุรักษ์ข้าวไทย ได้เหมาะสมมาก แปลกใหม่ไม่ซ้ำ ใคร	เขียนเสนอ แนวทางในการ อนุรักษ์ข้าวไทย ได้เหมาะสมแต่ ไม่แปลกใหม่	เขียนเสนอ แนวทางในการ อนุรักษ์ข้าวไทย ได้แต่เลียนแบบ คนอื่นบ้างบาง ประเด็น	เขียนเสนอ แนวทางในการ อนุรักษ์ข้าวไทย ได้น้อย ลอกเลียนแบบ ผู้อื่นมาก
ความตั้งใจเรียน และร่วมแสดง ความคิดเห็น	มีความตั้งใจและ กระตือรือร้นใน การร่วมแสดง ความคิดเห็นได้ อย่างเหมาะสมดี มาก	มีความตั้งใจและ กระตือรือร้นใน การร่วมแสดง ความคิดเห็นได้ ดี	มีความตั้งใจแต่ ขาดความ กระตือรือร้นใน การร่วมแสดง ความคิดเห็น	มีความตั้งใจแต่ ไม่กระตือรือร้น และไม่ร่วมแสดง ความคิดเห็น

ภาคผนวกที่ 4
แบบประเมินผลงาน
เรื่อง การอนุรักษ์ชาวไทย

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้องสมบูรณ์				ความคิดสร้างสรรค์				รวมเฉลี่ย	สรุป	
		4	3	2	1	4	3	2	1			
1										4	ผ่าน	ไม่ผ่าน
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												

เกณฑ์การประเมิน

ระดับ 4 = ดีมาก หมายถึง ถูกต้องสมบูรณ์ แปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบใคร

ระดับ 3 = ดี หมายถึง ถูกต้องสมบูรณ์ ลอกเลียนแบบผู้อื่นอย่างน้อย 1 รายการ

ระดับ 2 = พอใช้ หมายถึง ถูกต้องสมบูรณ์แต่ขาดความสมบูรณ์และลอกเลียนแบบผู้อื่น

ระดับ 1 = ควรแก้ไข หมายถึง ผิดพลาดมาก และลอกเลียนแบบผู้อื่น

ภาคผนวกที่ 5
แบบทดสอบ หลังเรียน

เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย(x) ลงในกระดาษคำตอบที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

1. สิ่งใดที่ใช้เป็นหลักฐานแสดงความเก่าแก่ของข้าวไทย

ก. หลักศิลาจารึก	ข. จดหมายเหตุกรุงศรี
ค. ข้าวเปลือกในหลุมฝังศพ	ง. บันทึกหอสมุดแห่งชาติ
2. ข้อความที่จารึกไว้บนหลักศิลาว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” หมายถึงข้อใด

ก. บอกให้ทราบว่าในน้ำมีปลามาก	ข. ในนามีข้าวมาก
ค. ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ	ง. การทำนาต้องเลี้ยงปลาด้วย
3. การอนุรักษ์ข้าวพื้นเมืองข้อใดเหมาะสมที่สุด

ก. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเก็บไว้	ข. เก็บไว้ในธนาคารเชื้อพันธุ์พืช
ค. ปลูกไว้ขายให้ต่างชาติเพื่อเผยแพร่	ค. แลกพันธุ์ข้าวกับต่างประเทศ
4. วันสำคัญในวันใดที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชาวนาไทย

ก. วันสงกรานต์	ข. วันเข้าพรรษา
ค. วันฉัตรมงคล	ง. วันพืชมงคล
5. พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ทำขึ้นเพื่อเหตุผลใด

ก. ทดลองหว่านข้าว	ข. มอบเกียรติบัตรแก่ชาวนาดีเด่น
ค. เพื่อกระตุ้นให้ชาวนากระตือรือร้น	ง. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ
6. ประเพณีใดแสดงถึงความรักความสามัคคีในการปลูกข้าว

ก. แห่นางแมว	ข. พิธีรับขวัญข้าว
ค. พิธีลงแขกเกี่ยวข้าว	ง. พิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
7. คำว่า “ข้าวเบา” หมายถึงข้อใด

ก. อายุเก็บเกี่ยวสั้น	ข. อายุเก็บเกี่ยวปานกลาง
ค. อายุเก็บเกี่ยวมาก	ง. เป็นข้าวที่มีน้ำหนักเบา
8. เมล็ดข้าวที่นิยมปลูกในเขตร้อนคือข้าวชนิดใด

ก. ข้าวเมล็ดป้อม	ข. ข้าวเมล็ดยาว
ค. ข้าวเมล็ดกลาง	ง. ข้าวเมล็ดใหญ่
9. ข้าวเจ้าและข้าวเหนียวเป็นการจำแนกประเภทของข้าวแบบใด

ก. แบบตามรูปร่างของเมล็ด	ข. แบ่งตามประเภทของเนื้อแป้ง
ค. แบ่งตามความสัมพันธ์กับระดับน้ำ	ง. แบ่งตามแหล่งกำเนิด

แบบประเมินหลักสูตรฉบับร่าง
เรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง โปรดพิจารณาเอกสารหลักสูตรและความสอดคล้องของการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
คะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการสอนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรฯ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการสอนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรฯ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการสอนไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรฯ

จุดประสงค์	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1. ความสอดคล้องของ ส่วนประกอบในหลักสูตรฉบับ ร่าง
2. แนวการจัดการเรียนรู้ได้แก่ สาระสำคัญ จุดประสงค์การ เรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและ แหล่งการเรียนรู้ และการวัด และประเมินผล
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล

จุดประสงค์	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล
7. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล
8. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล

จุดประสงค์	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
9. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล
10. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล
11. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล
12. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 ได้แก่สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ และการ วัดและประเมินผล

ลงชื่อ

(

ผู้ตรวจ

)

ภาคผนวก ช

แบบประเมินความสอดคล้อง

ระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ
จุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ข้าวไทย

แบบประเมินความสอดคล้อง
ระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับและจุดประสงค์การเรียนรู้
ของหลักสูตรเรื่อง ข้าวไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบทดสอบ และให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรข้าวไทย โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อโดยมีรายละเอียดดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

สาระการเรียนรู้และ จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ระดับความ คิดเห็น		
		+1	0	-1
สาระการเรียนรู้ที่ 1. ประวัติความเป็นมาและ ความสำคัญของข้าวไทย 1. อธิบายประวัติความเป็นมาของข้าวไทยได้ 2. บอกความสำคัญของข้าวไทยได้ 3. เสนอแนวทางการอนุรักษ์ข้าวไทยได้	1. สิ่งใดที่ใช้เป็นหลักฐานแสดงความเก่าแก่ของข้าวไทย ก. หลักศิลาจารึก ข. จดหมายเหตุกรุงศรี ค. ข้าวเปลือกในหลุมฝังศพ ง. บ้านทึกหอสมุดแห่งชาติ 2. ข้อความที่จารึกไว้บนหลักศิลาว่า "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" หมายถึงข้อใด ก. บอกให้ทราบว่าในน้ำมีปลามาก ข. บอกให้ทราบว่าในนามีข้าวมาก ค. บอกความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ ง. บอกการทำงานต้องเลี้ยงปลาด้วย 3. การอนุรักษ์ข้าวพื้นเมืองข้อใดเหมาะสมที่สุด ก. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเก็บไว้ ข. เก็บไว้ในธนาคารเชื้อพันธุ์พืช
	

จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	ค. ปลูกไผ่ขายให้ต่างชาติเพื่อ ง. แลกพันธุ์ข้าวกับต่างประเทศ
สาระที่ 2. วัฒนธรรมและ พิธีกรรมของชาวไทย	4. วันสำคัญในวันใดที่จัดขึ้นเพื่อเป็นสิริ มงคลแก่ชาวนาไทย
1. ยกตัวอย่างประเพณีที่ เกี่ยวกับข้าวในท้องถิ่น ได้	ก. วันสงกรานต์ ข. วันเข้าพรรษา ค. วันฉัตรมงคล ง. วันพืชมงคล			
2. อธิบายวัฒนธรรม ประเพณีเกี่ยวกับข้าวได้	5. พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรก นาขวัญ ทำขึ้นเพื่อเหตุผลใด
	ก. ทดลองหว่านข้าว ข. มอบเกียรติบัตรแก่ชาวนาดีเด่น ค. เพื่อกระตุ้นให้ชาวนากระตือรือร้น ง. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ			
	6. ประเพณีใดแสดงถึงความรักความ สามัคคีในการปลูกข้าว
	ก. แห่นางแมว ข. พิธีรับขวัญข้าว ค. พิธีลงแขกเกี่ยวข้าว ง. พิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ			
สาระที่ 3 ชนิดของข้าว ไทย	7. คำว่า “ข้าวเบา” หมายถึงข้อใด
1. บอกชนิดของข้าวไทย ได้	ก. อายุเก็บเกี่ยวสั้น ข. อายุเก็บเกี่ยวปานกลาง ค. อายุเก็บเกี่ยวมาก ง. เป็นข้าวที่มีน้ำหนักเบา			
2. อธิบายการแบ่งประเภท ของข้าวได้	8. เมล็ดข้าวที่นิยมปลูกในเขตร้อนคือข้าว ชนิดใด
3. อธิบายลักษณะของ ข้าวที่เป็นที่นิยมได้	ก. ข้าวเมล็ดป้อม ข. ข้าวเมล็ดยาว ค. ข้าวเมล็ดกลาง ง. ข้าวเมล็ดใหญ่			

จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	9. ข้าวเจ้าและข้าวเหนียวเป็นการจำแนกประเภทของข้าวแบบใด ก. แบบตามรูปร่างของเมล็ด ข. แบ่งตามประเภทของเนื้อแป้ง ค. แบ่งตามความสัมพันธ์กับระดับน้ำ ง. แบ่งตามแหล่งกำเนิด
สาระที่ 4 เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา	10. ข้อใดเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการแปรรูปข้าว ก. เครื่องเกี่ยวข้าว ข. เครื่องนวดข้าว ค. เครื่องสีข้าว ง. รถแทรกเตอร์
1. ยกตัวอย่างและอธิบายถึงประโยชน์เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาแต่ละอย่างได้	11. ปัจจุบันชาวนาไทยนิยมหว่านข้าวด้วยวิธีใด ก. ใช้คนหว่าน ข. ใช้รถไถหว่าน ค. ใช้เครื่องหว่าน ง. ใช้วิธีลงแขกหว่านข้าว
2. บอกความรู้สึกภาคภูมิใจที่มีต่อภูมิปัญญาของชาวนาไทยได้	12. พื้นที่ภาคใดจัดเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของไทย ก. ภาคเหนือ ข. ภาคกลาง ค. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ง. ภาคใต้
สาระที่ 5 การปลูกข้าว	13. ข้อใดคือปัจจัยหลักของการทำนาของประเทศไทย ก. สภาพอากาศ ข. สภาพพื้นที่ ค. สภาพน้ำ ง. พันธุ์ข้าวไทย
1. บอกความสำคัญของการปลูกข้าวได้	14. ข้อใดเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเตรียมดิน ก. คราด ข. ไถแปร ค. ไถตะ ง. ใส่ปุ๋ย
2. อธิบายกระบวนการปลูกข้าวทั้งในอดีตและปัจจุบันได้				
3. ฝึกปฏิบัติในการหว่านและเกี่ยวข้าวได้				

จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	15. ข้าวที่ปลูกในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางของไทยนิยมปลูกข้าวชนิดใด ก. ข้าวเมล็ดป้อม ข. ข้าวเมล็ดเรียวยาว ค. ข้าวเมล็ดใหญ่ ง. ข้าวเมล็ดใหญ่มาก
สาระที่ 6. วิทยาการพันธุศาสตร์	16. พันธุ์ข้าวใดได้รับรางวัลที่ 1 ในการประกวดข้าวโลกที่ประเทศแคนาดา ก. ข้าวพันธุ์ปิ่นแก้ว ข. ข้าวพันธุ์พวงเงิน ค. ข้าวพันธุ์ปิ่นทอง ง. ข้าวขาวหอมมะลิ
1. บอกลักษณะเฉพาะพันธุ์ข้าวของไทยได้				
2. อธิบายวิทยาการพันธุศาสตร์ข้าวไทยได้				
3. ยกตัวอย่างพันธุ์ข้าวที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมได้	17. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการพัฒนาพันธุ์ข้าว ก. ต้านทานโรคและแมลง ข. ทำให้มีคุณภาพสูงขึ้น ค. ทำให้เพิ่มผลผลิต ง. ทำให้ราคาข้าวสูงขึ้น
4. บอกความภาคภูมิใจและเสนอแนวทางในการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวไทยได้	18. ข้อใดไม่ใช่เอกลักษณ์ของข้าวไทยพันธุ์ดี ก. เมล็ดใหญ่ ข. เนื้อขาวใสเป็นมัน ค. เปลือกหุ้มเมล็ดหนา ง. ขนาดเท่ากันและมีน้ำหนักดี
	19. ข้อดีของข้าวพันธุ์พื้นเมืองคือข้อใด ก. ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ข. ให้ผลผลิตสูง ค. มีความตอบสนองต่อปุ๋ยดี ง. คุณภาพหุงต้มดี

จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
สาระที่ 7 การบริโภคข้าว	20. ธาตุอาหารใดไม่มีในข้าว
1. บอกกระแสความนิยมการบริโภคข้าวของคนไทยในปัจจุบันได้	ก. โปรตีน ข. วิตามิน ค. วิตามินซี ง. คาร์โบไฮเดรต			
2. อธิบายสาเหตุของการบริโภคข้าวของคนไทยลดลง	21. ประชาชนภาคใต้นิยมบริโภคข้าวเหนียวมากกว่าข้าวเจ้า
3. อธิบายคุณค่าทางโภชนาการของข้าวได้	ก. ภาคกลาง ข. ภาคเหนือ ค. ภาคใต้ ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
สาระที่ 8 ผลผลิตและการแปรรูปข้าว	22. อาหารในข้อใดไม่ใช่อาหารที่แปรรูปมาจากข้าว
1. ยกตัวอย่างอาหารที่เป็นผลผลิตของข้าวได้	ก. ข้าวดอก ข. ข้าวเม่าราง ค. ก๋วยเตี๋ยว ง. ข้าวโพดคั่ว			
2. บอกคุณค่าทางโภชนาการของอาหารที่แปรรูปได้	23. ผลผลิตที่เกิดจากการแปรรูปข้าวข้อใดมีคุณค่าทางโภชนาการมากที่สุด
3. เสนอแนวคิดในการผลิตสินค้าที่ทำจากข้าวในการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้	ก. ข้าวเกรียบ ข. ข้าวต้ม ค. น้ำข้าวกลั่น ง. ข้าวเม่าราง			
สาระที่ 9 การค้าข้าวของไทย	24. ข้อใดไม่ได้เป็นการส่งเสริมด้านการตลาด
1. บอกความสำคัญของการส่งออกข้าวไทยได้	ก. การประกันราคาข้าว ข. การจำกัดพื้นที่การปลูก ค. การพยุงราคาข้าวเปลือก ง. การรับจำหน่ายข้าวเปลือก			
2. อธิบายสถานการณ์การค้าข้าวในปัจจุบันได้	25. ตลาดใดที่ไทยส่งข้าวออกมากที่สุด			
3. เสนอแนวทางการแข่งขันการค้าข้าวกับประเทศอื่นได้	ก. ตลาดยุโรป ข. ตลาดตะวันออกเฉียงเหนือ ค. ตลาดแอฟริกา ง. ตลาดเอเชีย			

จุดประสงค์การเรียนรู้	แบบทดสอบ	ระดับความคิดเห็น		
		+1	0	-1
	26. การแปรรูปข้าวสำคัญอย่างไร
	ก. ช่วยเพิ่มผลผลิต			
	ข. ช่วยอนุรักษ์ข้าว			
	ค. ช่วยเพิ่มรายได้			
	ง. ช่วยเพิ่มการส่งออกข้าว			
	27. ในฐานะที่ไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลกควรรีดยึดหลักข้อใด
	ก. ความซื่อสัตย์			
	ข. ความอดทน			
	ค. หวังผลกำไร			
	ง. ส่งออกให้มากที่สุด			
	28. ข้อใดเป็นผลเสียของการประกันราคาข้าว
	ก. ชาวนาถูกกดราคา			
	ข. รัฐบาลต้องใช้เงินจำนวนมาก			
	ค. ไม่มีที่เก็บรักษา			
	ง. ชาวนาต้องจ่ายดอกเบี้ยให้รัฐบาล			
สาระที่ 10 การอนุรักษ์ข้าวไทย	29. ข้าวที่มีคุณภาพพิเศษได้มาตรฐานเป็นที่นิยมและรู้จักกันทั่วโลกคือข้อใด
1. บอกเอกลักษณ์ของข้าวไทยที่เป็นที่นิยมได้	ก. ข้าวหอมอุบล			
	ข. ข้าวหอมมะลิ			
2. บอกแนวทางการอนุรักษ์และตระหนักถึงคุณค่าข้าวไทยได้	ค. ข้าวหอมประทุม			
	ง. ข้าวหอมปิ่นแก้ว			
3. อธิบายความรู้สึกรักภาคภูมิใจต่อข้าวไทยได้เหมาะสมและมีเหตุผล	30. การจดลธิธิบัตริพันธุข้าว หมายถึงข้อใด
	ก. การปรับปรุงพันธุ์ข้าว			
	ข. การละเมิดอาชีพปลูกข้าว			
	ค. มาตรการคุ้มครองพันธุ์ข้าว			
	ง. การประกาศสิทธิในการค้าข้าว			

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ค	2. ค	3. ข	4. ง	5. ง
6. ค	7. ก	8. ข	9. ข	10. ค
11. ค	12. ข	13. ข	14. ค	15. ข
16. ก	17. ง	18. ค	19. ก	20. ค
21. ง	22. ง	23. ง	24. ข	25. ง
26. ค	27. ก	28. ข	29. ข	30. ค

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ซ

ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r)
และการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และความเชื่อมั่น
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก(r)	ค่าความเชื่อมั่น(r_{tt})
1	0.39	0.35	0.82
2	0.71	0.40	0.82
3	0.33	0.46	0.82
4	0.69	0.34	0.82
5	0.77	0.50	0.82
6	0.72	0.50	0.81
7	0.64	0.41	0.82
8	0.42	0.41	0.82
9	0.44	0.35	0.82
10	0.44	0.42	0.82
11	0.47	0.38	0.82
12	0.50	0.41	0.82
13	0.43	0.66	0.81
14	0.35	0.42	0.82
15	0.69	0.51	0.81
16	0.69	0.51	0.81
17	0.40	0.56	0.81
18	0.38	0.38	0.82
19	0.46	0.52	0.82
20	0.36	0.73	0.81
21	0.32	0.32	0.82
22	0.67	0.69	0.81
23	0.57	0.45	0.82
24	0.43	0.42	0.82
25	0.59	0.68	0.81
26	0.57	0.69	0.81
27	0.64	0.65	0.81
28	0.43	0.38	0.82
29	0.64	0.30	0.82

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก(r)	ค่าความเชื่อมั่น(r_{tt})
30	0.43	0.45	0.82
ค่าเฉลี่ย	0.52	0.48	0.82

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชาวไทยเท่ากับ 0.82

ตาราง 17 แสดงผลคะแนนจากการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อน-หลัง
การใช้หลักสูตร

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	D ²
1	18	23	5	25
2	14	19	5	25
3	19	21	2	4
4	10	19	9	81
5	19	23	4	16
6	11	18	7	49
7	21	23	2	4
8	19	25	6	36
9	14	26	9	81
10	19	24	5	25
11	14	28	7	49
12	17	24	7	49
13	16	21	5	25
14	20	23	3	9
15	16	21	5	25
16	14	25	11	121
17	12	18	6	36
18	14	20	6	36
19	10	26	13	169
20	11	19	8	64
21	17	25	8	64
22	10	19	9	81
23	15	22	7	49
24	19	23	4	16
25	17	25	8	64
26	17	21	4	16
27	12	19	7	49
28	13	21	8	64

ตาราง 17 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	D ²
29	13	22	9	81
30	16	24	8	64
31	17	21	4	16
32	18	23	5	25
33	18	22	4	16
34	14	23	9	81
35	15	27	10	100
X	15.40	22.37		
S.D.	3.09	2.60	244	2056

เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์
ก่อนกับหลังได้รับการสอนโดย คำนวณจากสูตร t- test dependent (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2549,
หน้า 307)

สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน
โดยใช้สูตร t - Test แบบ Dependent Samples ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n(\sum D^2) - (\sum D)^2}{n-1}}} : df = n - 1$$

$$t = \frac{244}{\sqrt{\frac{35(2056) - (244)^2}{35-1}}} : df = 34 - 1$$

$$= \frac{244}{\sqrt{\frac{71960 - 59536}{34}}} : df = 34$$

$$= \frac{244}{\sqrt{\frac{12424}{34}}} : df = 34$$
$$= \frac{244}{19.12} : df = 34$$

$$= 12.76 : df = 34$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ฅ

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวกที่ 6

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

ชื่อ.....ชั้น.....

เรื่อง.....

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
1. การเตรียม อุปกรณ์				
2. การวางแผน ทำงาน				
3. ความตั้งใจปฏิบัติ งานที่ทำ				
4. ความคล่องแคล่ว ในการทำงาน				
5. ผลสำเร็จของงาน ที่ทำ				

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดดีมาก

ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดหรือเทียบเท่า

ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดค่อนข้างพอใช้

ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมหรือผลงานมีความเด่นชัดน้อย ควรปรับปรุงแก้ไข

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

(

)

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลทักษะการปฏิบัติกิจกรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การประเมิน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
1. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วนตามที่กำหนด	มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไม่ครบตามที่กำหนด	การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไม่ครบถ้วนตามที่กำหนด	ไม่มีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ครบถ้วนตามที่กำหนด
2. การวางแผนทำงาน	มีการวางแผนทำงานชัดเจน ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการประสานงาน	มีการวางแผนทำงาน แต่ไม่ชัดเจน มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานมี การประสานงาน	มีการวางแผนทำงาน แต่ไม่ชัดเจน ไม่กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานขาด ประสานงาน	ไม่มีการวางแผนทำงาน ขาดการประสานงาน
3. ความตั้งใจปฏิบัติงานที่ทำ	ตั้งใจปฏิบัติงานไม่เล่นชกทำงานที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเสร็จทันเวลา	ตั้งใจปฏิบัติงานเล่นชกทำงานบ้างแต่มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามเวลา	มักเล่นชกปฏิบัติงานทำงานที่ได้รับมอบหมายแต่เสร็จทันเวลา	ไม่ตั้งใจปฏิบัติงานเล่นชกทำงานที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายและทำงานไม่สำเร็จทันเวลา
4. ความคล่องแคล่วในการทำงาน	ปฏิบัติงานได้คล่องแคล่วรวดเร็ว รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเสร็จทันเวลา	ปฏิบัติงานได้คล่องแคล่ว รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเสร็จทันเวลา	ปฏิบัติงานค่อนข้างช้าแต่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเสร็จทันเวลา	ปฏิบัติงานช้าขาดความรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จทันเวลา
5. ผลสำเร็จของงาน	ผลงานถูกต้อง สร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อการเรียนและใช้ในชีวิตประจำวัน นำเสนอน่าสนใจ	ผลงานถูกต้อง สร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อการเรียนนำเสนอ น่าสนใจ	ผลงานมีผิดบ้างไม่ ค่อยสร้างสรรค์ นำเสนอแต่ นำเสนอได้พอใช้	ผลงานผิดมากมีประโยชน์ต่อการเรียนน้อยนำเสนอ ไม่น่าสนใจ

ภาคผนวก ญ

แบบวัดเจตคติ และค่าอำนาจจำแนก (t)

ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบวัดเจตคติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของแบบวัดเจตคติต่อชาวไทย (สำหรับนักเรียน)**

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก ตามความถนัดและความต้องการของนักเรียน โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องหมายเลขที่ตรงกับระดับที่นักเรียนต้องการในเรื่องต่อไปนี้

ข้อที่	ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1.	นักเรียนเห็นคุณค่าของชาวไทย
2.	นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับชาวไทย
3.	เนื้อหาเรื่องชาวไทยมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
4.	เนื้อหาที่เรียนเหมาะสมกับนักเรียน
5.	กิจกรรมการเรียนรู้สนุกสนาน
6.	สื่อและแหล่งเรียนรู้เรื่องชาวไทยมีความเหมาะสม
7.	นักเรียนชอบเมื่อไปศึกษาเรื่องชาวไทยในสถานที่จริง
8.	นักเรียนชอบที่ได้การฝึกปฏิบัติจริงเรื่องการปลูกข้าว
9.	นักเรียนมีทักษะในการแปรรูปข้าวในรูปแบบต่าง ๆ
10.	นักเรียนชอบให้ครูจัดกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงอีก
11.	นักเรียนชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อครูถามเรื่องชาวไทย
12.	นักเรียนชอบให้วิทยากรในห้องถื่นมาร่วมให้ความรู้
13.	ครูจัดบรรยากาศในการเรียนได้เหมาะสม
14.	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น
15.	นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการดำรงชีวิต
16.	การเรียนเรื่องชาวไทยช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและอาชีพของคนไทย
17.	นักเรียนชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน
18.	นักเรียนชอบที่เพื่อนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน
19.	นักเรียนชอบที่วิทยากร / ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน
20.	นักเรียนชอบให้มีการแจ้งผลการเรียนรู้ทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ขอบคุณนักเรียนทุกคน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตาราง 18 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดเจตคติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.64
2	7.96
3	5.24
4	5.58
5	4.47
6	4.84
7	6.55
8	5.30
9	7.96
10	9.00
11	3.25
12	4.02
13	6.45
14	4.24
15	6.00
16	5.31
17	4.37
18	4.39
19	4.09
20	4.71

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติ คือ 0.84

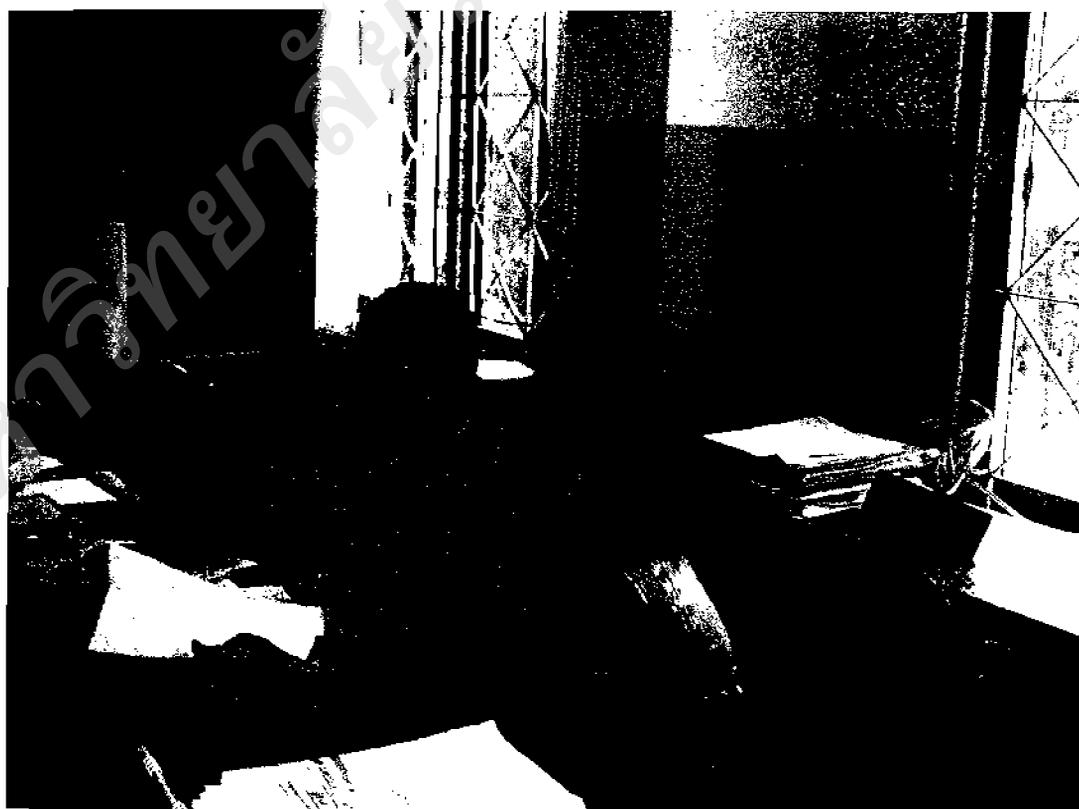
ภาคผนวก ก

ภาพประกอบการพัฒนาหลักสูตรและผลงานของนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา

สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดสุพรรณบุรี และครูสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องข้าวไทย ทั้งในและนอกห้องเรียน

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องข้าวไทย โดยเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้ และนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง

เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการปลูกข้าวโดยวิธีหว่าน ระหว่างใช้คนหว่านกับใช้เครื่องพ่น

ต้นข้าวที่นักเรียนหว่าน เมื่ออายุ 20 วัน และ 40 วัน

ข้าวที่นักเรียนหว่านมีอายุ 80 วันเขียวขจี นักเรียนบอกความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตน

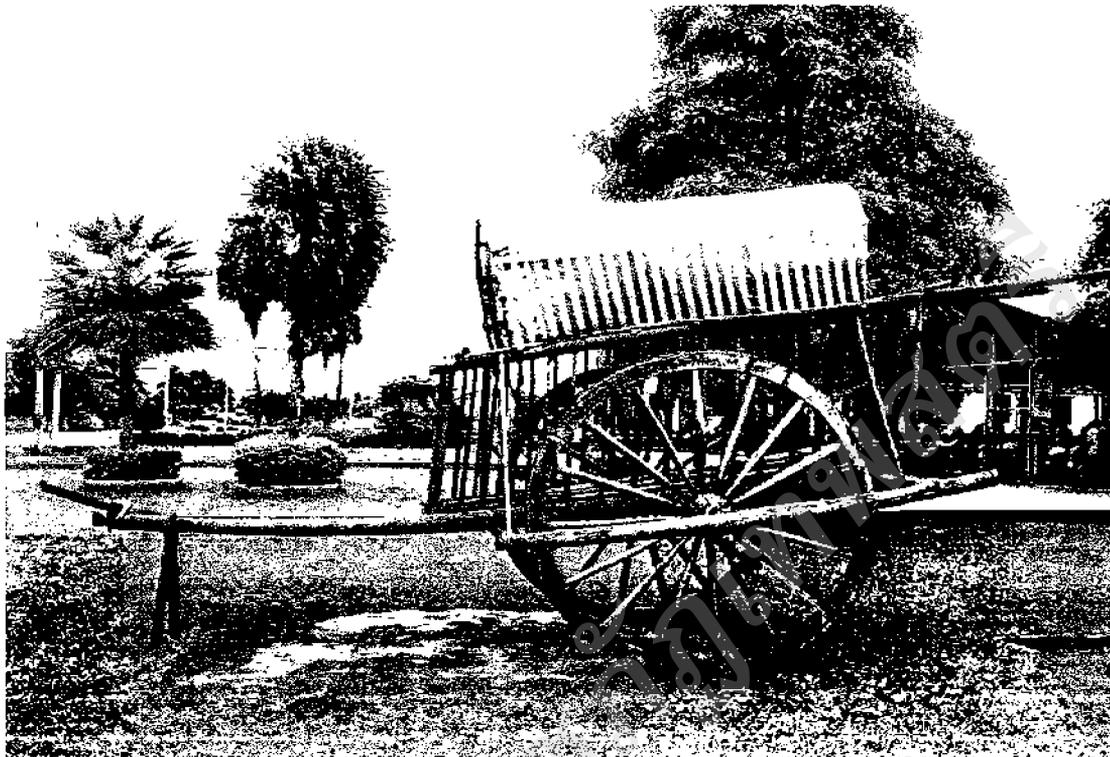
การปลูกข้าวโดยใช้วิธี ดำนาข้าวในแปลงนาสาธิตของศูนย์วิจัยข้าว จังหวัดสุพรรณบุรี

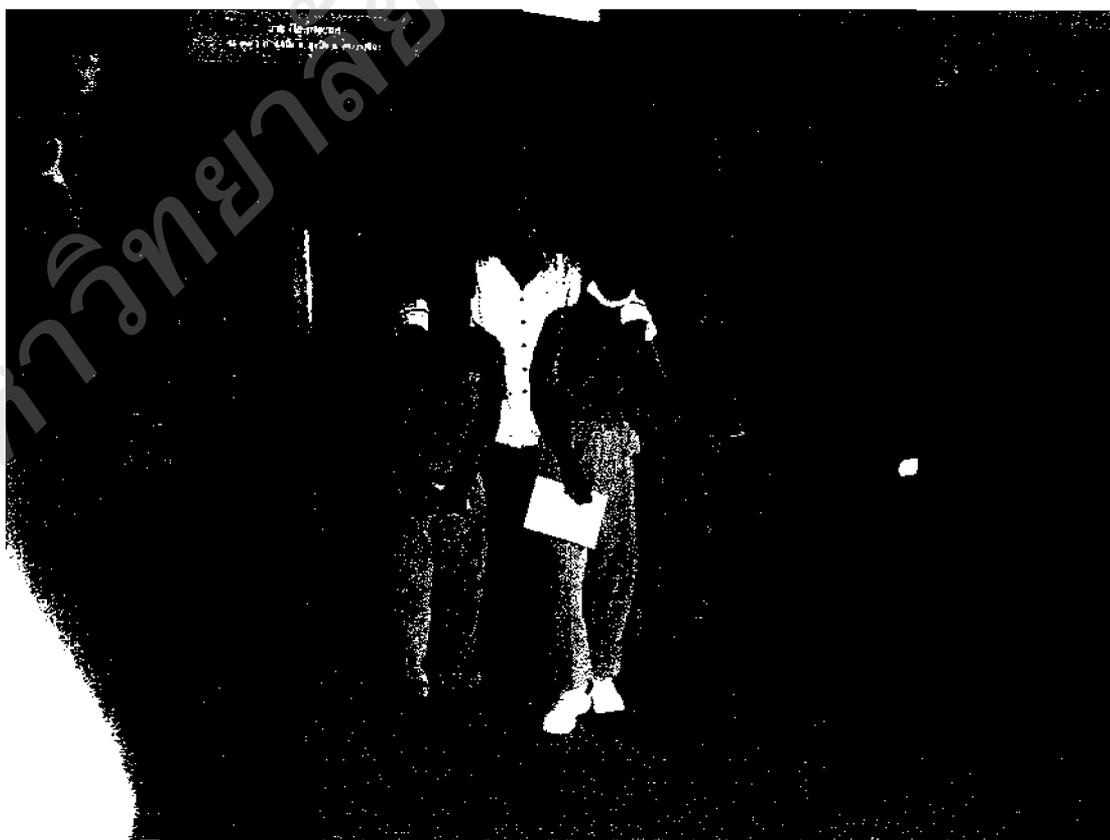

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานของชาวนาไทย ในสมัยปัจจุบันช่วยประหยัดเวลา

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาของชาวนาไทยสมัยเก่า (ภูมิปัญญาไทย) ถูกเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์

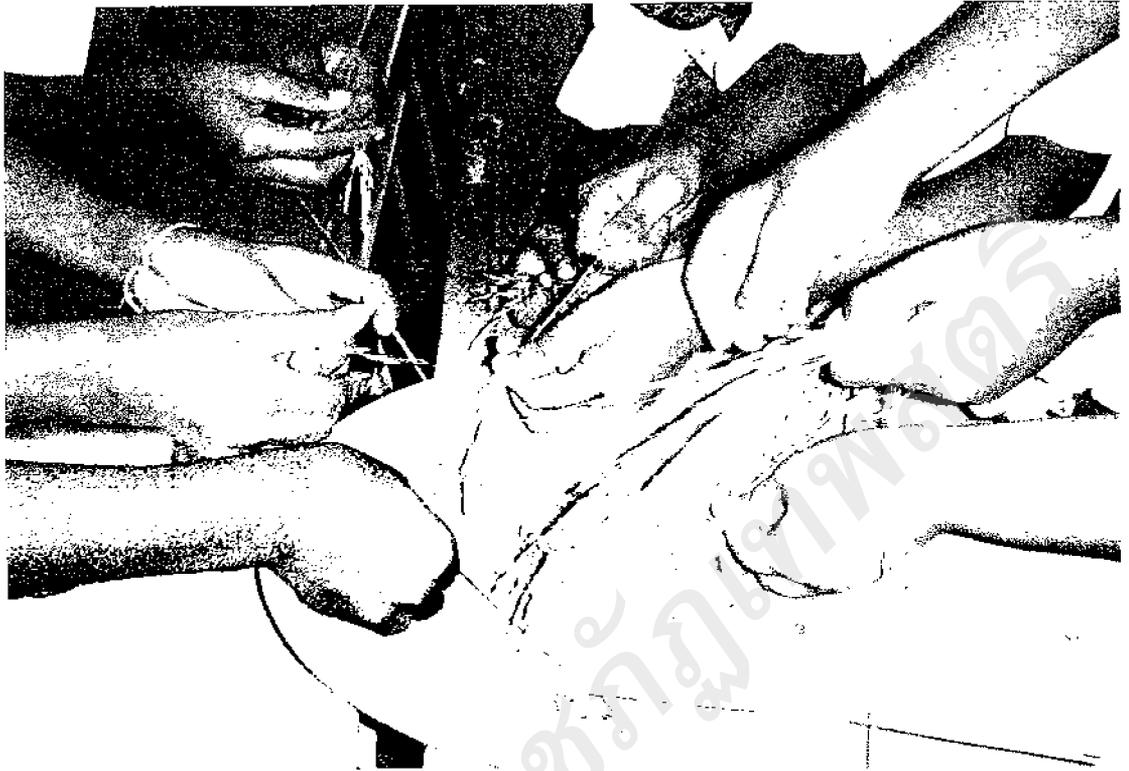
นักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้จริง จากการสังเกตพบว่า นักเรียนมีความตั้งใจและมีความสุข

ศึกษาเรื่องการปลูกข้าว คุณลักษณะของข้าว สภาพดิน สภาพน้ำ และประโยชน์ของข้าวไทย

นักเรียนนำข้าวมาแปรรูปเป็นน้ำนมข้าว สร้างความตระหนักในคุณค่าของข้าวมากขึ้น

นักเรียนแบ่งกลุ่ม ทดลองแปรรูปข้าว โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าวช่วยแนะนำกระบวนการผลิต

ผลงานของนักเรียน สร้างความภาคภูมิใจ และมีเจตคติที่ดีต่อข้าวไทยมาก

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นางเยาวรัตน์ เชี่ยวชาญ
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 4 ธันวาคม 2500
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 682/3 หมู่ที่ 2 ตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต ตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2524 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พ.ม.) พ.ศ. 2527 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยครุกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2552 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2520 คุรุระดับ 1 โรงเรียนวัดพิชัยนาวาส อำเภอหันคา จังหวัด ชัยนาท พ.ศ. 2524 คุรุระดับ 2 โรงเรียนบ้านหนองบัวทอง อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2539 อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบัน ครู คศ.3 (ครูชำนาญการพิเศษ) โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

